Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

1369/4
A/465.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

~~182~~
169
G70
CA 751 (III)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Incorporatus Bibliothecae Limpurgensi FF. Minorum.

Class. 18. Col. 5. N. 6

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK 'S GRAVENHAGE.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Tabula circa flores poetarꝝ de ꝟtutibꝰ et vitijs ac donis ſancti ſpiritus Incipit feliciter Capitula p̄mi libri

Deſcriptio ſupbie ca·i· De effectu eiuſdem ca·ij

De fragilitate humane ꝯdicionis ca·iij

De hijs qui ſe nobilitate iactant et turpiter viuūt ca·iiij

Qꝫ propria ꝟtus vnumquēqꝫ nobilitat ca·v

Qꝫ non ſit gloriandū de nobilitate vel virtute parentū ca·vj

Quid daceat nobilem ca·vij Qꝫ d efficiat nobilē ca·viij

Quid faciat ignobilem ca·ix

Qꝫ omnes homines eq̄ ſiut nobiles ca·x· De ypocrita ca xi

Qꝫ nō ſit credēdum laudibus humanis ca·xij

De vitupacione ypocrite ca· xiij

De fugienda ypocriſi cap̄·xiiij

Qualiter fugienda ſit ypocriſis ca·xv

De iactancia virtutnm ca·xvj

De iactancia ſtrennuitatꝭ ca·xvij De iactācia ſciē ca·xviij

Qꝫ omne bonū a deo ſit ca·xix

De ābicioē dignitatum ꝉ p̄laturaꝝ ca·xx

De ſimonia c·xxi de pſpitate ꝉ felicitate huiꝰ mūdi ca·xxij

Qꝫ nō ſit ꝯfidendum ꝉ gl'iandū in proſpꝛis ca xxiij

De opinione vulgari ca·xxiiij

Qꝫ honores mutent mores ca·xxv

Qꝫ nulla potēcia ſit longa ca·xxvi

De fugienda ambicione ca xxvij

De amicicijs potentum ca·xxviij

Ne humiles ſe potentibus aſſocient ca·xxix

Qꝫ ſiti ſibi quiſqꝫ ſociari debeat ca·xxx

De laude vere pauptatꝭ ꝛ vituperio ambicionis ca·xxxj

De mutabilitate rerū c·xxxij

De iuſtabilitate fortune ca·xxxiij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Qꝫ nō ſit deſperandum vel deficiēdū in aduerſ ca·xxxiiij
De fortitudine habenda in aduerſis ca·xxxv
De vtilitate in aduſ ca· xxxvij De ſpe habēda ī aduſ c·xxxvij
Qꝫ exilium dulce ſit miſeris cap·xxxviij:
De dulcedine prīe ca·xxxix De mutabilitate tempoꝝ :ca xl
De cōdicione mortꝫ: ca·xli De hijs qui diu optāt viuē: c xlij
De diuerſis generibus mortis cap:xliij
Qꝫ nichil in mundo pereat capitulum xliiij

Capitula libri ſecundi

Qꝫ in appetitu honoꝝ onꝰ ſit ꝯſiderādū Capi:pmum
Quales debeant eē mores p̄latoꝝ ca:ij De bō fama c:iij
De infamia c:iiij Qꝫ nō ſit credēdū fame ꝫ ꝯſciē ca v:
Deſcriptio fame ca·vj Deſcriptio domꝰ fame ca·vij
Quā mendax ſit fama ca:viij De adulacione ca:ix
Deſcriptio adultoris c·x Qꝫ nō ſit credēdū adulacionibus ca xi Qꝫ ſit potens, cui dñatur vitia ca·xij
Quis ſit vere potens ca·xiij
De quatuor effectionibus reprimendis ca:xiiij
De bono exemplo dando ſubditis ca·xv
De vitando malo exemplo ca:xvi
De doctoribus male viuentibus ca:xvij
Qualem ſe circa ſubditos prelatus exhbere debeat ca:xviij
Qꝫ nulli facienda ſit iniuria ca·xix
De habenda ꝓuidentia ca xx
De conſilijs habendis et cum·quibus ca·xxi
De ſeruis nequā non exultandis ca·xxij
De malicia et infidelitate ſeruorum capt·xxiij
Qui merito ſint exaltandi ca: xxiiij
Qꝫ diuerſis moribus p̄latus ſubditoꝝ ſe coaptare debeat ca:xxv

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Qꝫ non cito credendum ſit delatoribus ca: xxvi
De crudelitate tyrānica ca·xxvij De amicis habēdis
et vtilitate amicicie ca·xxviij De trib⁹ gͦdib⁹ amorꝭ c·xxix
De triplici fomite amoris ca·xxx· Quid diligēdū ſit in ho
minibus ca·xxxi Qꝫ nō ſit ꝯſenciendū vicijs ca·xxxij
Qꝫ modeſte arguendi ſint ſubditi ca·xxxiij
Qꝫ ſine ꝑſonaꝝ et numeroꝝ acceptiōe iudicādū ſit ·c· xxxiiij
Qꝫ amor peruertat iudiciū ca·xxxv Qꝫ munus corrū/
pit iudicē ca· xxxvi De exhibēda reuerētia ſenib⁹ c·xxxvij
Qꝫ vicuiqꝫ perſone ſit honor ꝓprius exhibēd⁹ ca·xxxviij
Quid ſit officium iudicis ca·xxxix Neminē eē contēp/
nendum ca·xl De diuerſ donis nature ca·xli·
De amico non derelinquendo in aduerſis ca·xlij
De beneficijs non obliuiſcendis ca xliij
De ſuccurrendo miſeris c·xliiij
De largitate exhibenda ca·xlv
Qꝫ deficientibus donis vtendū ſit ꝑmiſſionib⁹ ca·xlvi
De ratiōe habēda in dādo ⁊ ī acceptādo ſiue accipiēdo·c xlvij
De diſcrecione habenda in dando et retinendo ca·xlviij
De hoſpitalitate exhibenda ca·xlix Qꝫ nociuū ſit dare
nebulonibus ca·l· Qꝫ qn̄ꝫ negandū ſit petenti ca·lj
De falſis amicis ca·lij De fide venali ca·liij
De veris amicis ca·liiij De fugienda voluptate car/
nis ca·lv Qꝫ arta et difficilis ſit via ad vitā/ ſꝫ larga et
facilis ad infernum ca·lvi
De gaudijs celeſtibus ca·lvij
Quid nos ad celeſtia perducat ca· lviij
Quales celeſtem habitacionem mereātur ca·lix
Qꝫ in celo omnib⁹ equale ſit gaudiū ca·lx
De vita et moribus Cathonis ca·lxi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Capitula libri Tercij

Diffinitio inuidie ca·i· Diſcriptio eiuſdē ab effcū ·ca·ij
De inuido qualit̄ ↄgnoſcatur̄ ca·iij Ꝙ potentib⁹ ſole/
at inuideri ca·iiij Ꝙ hūiles ſupiorib⁹ inuideāt ca·v
Ꝙ potētes ſibijnuicē inuideāt ca·vj De effectu concor
die Ca·vij De effctū diſcordie ca·viij De incōmo
do inuidie ca ix De fugienda inuidia ca·x·
Ne quis cauſa curioſitatis ad cōſiliū accedat ca·xj:
Ne quis ſecreta alterius ſcrutetur ca·xij: De fraudulen
tis ca·xiij Ꝙ ī vna et eadē re diuſa poſſit eē ītēcio ca·xiiij
Ne quis de re incerta iudicet ca·xv Ꝙ quiſqꝫ ſuā ſcruta
ri dat ↄſcientiā ca·xvj Ꝙ vicia alioꝝ qñꝫ ſunt toleran/
da ca·xvij Ꝙ qui aliū corripit ſe ipſum prius debeat
corrigere ca·xviij Qualit̄ ſe qſqꝫ examinare dēat ca·xix
Ne qs ſuſpectū ſe exhibeat ·ca·xx De detractorib⁹ ca·xxj
Ꝙ ex vita p̄terita ↄgnoſci poſſit fraudulēt⁹ ⁊ detractor·c·xxij
Ꝙ detractio etiā bonos vitupet ca·xxiij Ꝙ non facile
credendū ſit dictis alicui⁹ ca·xxiiij De vitanda garruli
tate ca·xxv Ꝙ ↄſiderādū ſit qd ⁊ de q̄ et cui loq̄t̄:c·xxvj
De vitāda leuitate mentis ca·xxvij De ſecretis celādis
Ca·xxviij Cui ↄmittenda ſint ſecreta ca·xxix
Ꝙ dictis ⁊ factis alioꝝ nō ſit detrahendum ca·xxx·
Ꝙ nō ſint audiende detractiones ca xxxj
Ꝙ amici contra detractores ſint defendendi ca:xxxij
Ꝙ nō ſit danda occaſio detractōi ca·xxxiij Ꝙ iuſti nō
debent curare verba p̄uoꝝ ca:xxxiiij
De fugiēda triſticia ca·xxxv Ꝙ primi ꝑ doctrinam ſint
edificādi ca·xxxvi De malis ↄuertendis ca·xxxvij
De fraudib⁹ potentum ca·xxxviij Ꝙ p̄ui mala ꝑ bo/
nis reddā ca·xxxix Ꝙ ōi ope ↄſiderāda ſit intēcio ca:xl

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

De falſis teſtibus ca·xlj
Qꝫ ſepe alqs patitur mala q̄ alij fraudulenter irrogāt ca:xlij
Qꝫ qui ad malū hortatur puniēdꝰ ſit vt oꝑator ca·xliij
De bñ faciēdo inimicis ca·xliiij
De duobus p̄ceptis caritatis ca·xlv

¶ Capitula libri quarti

Diffinitio Ire ca·j: De iudicio ire ca·ij:
Qꝫ in facie perpendatur affectus interior ca·iij
De vitio Ire ca·iiij Qꝫ miſeꝝ ſit ſuire iracūdis ca·v
De racūdia mulieꝝ ca·vj Qꝫ iracūdi odioſi ſint c:vij
Qꝫ ira ſtatim ſit rep̄mēda ca·viij Qꝫ ex ira odiū genere
tur ca:ix Qꝫ nobiliū ſit leuiter iraſci ca:x:
Qꝫ ira ꝑ ꝟba et lacrimas decreſcat ca:xj De fugiendis
ↄtentionibus ca:xij Qꝫ nō ſit ↄtendēdū cum amico·
Ca:xiij Ne quis iratus de re incerta ↄtēdat ca:xiiij
Qꝫ nō cito ſit reſpōdēdū ca:xv Qualiter vitentur li/
tes Ca:xvj Qꝫ ꝟba ꝓ ꝟbis ſoleant reddi ca·xvij
Qꝫ prudētes nō debeāt attēdē ꝟba ſtultoꝝ ca·xviij
Qꝫ ꝟba vxoris ſint tolerāda ca:xix Ne qs aliquē i
furia poſitū arguat ca:xx Qꝫ amici inſtāt ſint mouēdi
et arguendi Ca:xxj Qꝫ iuſto plus ꝓſit correptio ꝟ
borū q̄ȝ ſtulto ꝟbera Ca:xxij Ne quis aliū arguat q
eſt ipſemet criminoſus ca·xxiij Qꝫ homines natura
liter teneantur ad mutuā ſocietatē ca:xxiiij Qꝫ ſerui
corripiendi ſint et domandi ca:xxv Qꝫ nō ſit exqui
renda vltio ca:xxvj Qꝫ vindictā differenda ſit donec
tranſeat et quieſcat Ca:xxvij Qꝫ pꝰ vindictā non
ſit ira retinenda ca:xxviij Qꝫ mine non ſꝑ habeāt
effectū ca:xxix Vt alijs faciamus que nobis fieri vo
lumꝰ ca·xxx Qꝫ ſcd̄m modū culpe pe̅nā ſit moderāda ca:xxxj

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Q ꝓpt̃ potentũ violẽtiũ iuuẽtute ſint leges ⁊ iura ca·xxxi
Q crudeles nullum credãt miſericordẽ Capitu·xxxii
Q liceat vim vi repellere ca·xxxiii Q aduerſarij nõ
ſint nimis timendi ca xxxv: Q virtus ducis milites cor/
roboret ca:xxxvi Q occiſo duce excercitꝰ fugiat :c:xxxvij
Q nõ ſit parcendũ hoſtibꝰ in bello ca:xxxviij De fuga
Ca:xxxix Q viri non debeãt nimis dolẽ de aduꝭ ca·xl
De paciencia dei ca·xli De flagello dei ⁊ eius vtilitate
Ca:xlij De flagello dei paciẽt̃ tolerãdo ca:xliij

¶ Capitula quinti libri

Deſcriptio auaricie ca:j Q generalis ſit peſtis auari/
cie Ca:ij De auaricia ſacerdotũ Ca·iij Re
prehẽſio ſacerdotũ ſup auaricia ca·iiij De auaricia pn
cipũ Ca:v De auaricia militũ ca:vj Q diu/
ſis diuerſa placent Ca:vij De auaricia mulierꝫ c·viij
De auaricia paupũ ⁊ piurio Ca·ix· De hijs qui pecuni
am cõgregãt Ca·x Q pctm̃ ſit colligere pecunias
ca·xj De ſentẽcia auari et eius improbacione ca:xij
Quid rogari vel optari debeat ca:xiij Q ex auari/
cia mlta mala pcedãt ca·xiiij De fugiẽda auaricia :ca:xv
De petendo ca·xvj De ſitacõe auaricie ca·xvij
De hijs qui poſteris theſaurizãt ca xviij
Q beatum ſit nõ deſiderare ca·xix
Ne quis aliena concupiſcat cap·xx
Q omnis auarꝰ ſit ſeruus pecunie ca:xxj·
Q Jure naturali oiã ſint cõia ca:xxij
Q hõ nihil poſſit hr̃e ꝓpriũ ca:xxiij
De bono libertatis ca·xxiiij
Quis ſit liber ca: xxv:
De elimoſina facienda ca:xxvj

De effcū elemoſine	ca:xxvij
De ꝯtempnendis terrenis diuitijs	ca:xxviij
Ꝙ nō ſit ſollicitandū de craſtino	ca·xxix
Ꝙ vnuſquiſqꝫ debeat eſſe ꝯtentus ſuis	ca·xxx
De pauptate	:ca:xxxj
Quid deceat pauperem	ca: xxxij
Ꝙ paupꝛes arte et obſequio ſe debeant ſuſtentare	ca:xxxiij

Capitula libri Sexti

De tribus ancillis carnis	ca:p̄mū
Ꝙ nō ſit indulgendū gule	ca:ij:
De ꝯuiuijs regum	ca:iij
De guloſis	ca:iiij:
Ꝙ natura minimis ꝯtenta eſt	ca:v·
De ſobꝛietate	ca:vj:
De ebꝛietate	ca:vij:
De effcū vini	ca:viij
De vitanda ebꝛietate	ca:ix
De diſciplina habenda in ꝯuiuio	ca:x
De religioſo et ſobꝛio conuiuio	ca:xj
De vita curiali et ſolitaria	ca:xij

Capitula ſeptimi libri

Deſcriptio luxurie	ca:p̄mū
De natura et effcū eiuſdē	ca:ij:
De duplici motu hominis	ca:iij:
De regēdis ſenſibus coꝛpoꝛis	ca:iiij:
Ꝙ generalis ſit peſtis luxurie	ca:v:
Ꝙ diſſimil' ſit luxuria pueri et ſeni	ca:vj:
Ꝙ maioꝛ ſit luxuria mulieꝝ q̃ꝫ viroꝝ	ca:vij:
Unde hubuerit originem luxuria	ca:viij:

De indiſcrecione mulierum ca ix De inconſtancia mu/
lieꝝ et malicia mulierum. ca.x.
Qꝛ viciū paucaꝝ nō ſit oīb⁹ imputādū c.xi
De vitāda aſtucia mulieꝝ.ca.xii Qꝛ.d deceat mulieres c.xiii
De pulchritudine mulieꝝ cap̄.xiiii
Qꝛ mores potius ſint colendi q̄ȝ forma cap̄.xv.
De fragilitate forme et de ſenectute cap̄:xvi
De forma virili ca.xvii Qꝛ oē vetitū ſit dulce ca.xviii
De etate iuuenili ca.xix' Qꝛ vicinitas ſciē magis vrat.c xx
Q.ñ tēptacio magis p̄ualeat ca:xxi Qꝛ amor per ſig/
na erūpat ca:xxii De corruptione carnis ca:xxiii
Que ſit integritas carnis et que mentis ca.xxiiii
Que mulier ſit caſta ca.xxv Qꝛ non ſit gloriandum de/
caſtitate xxvi Qꝛ non obſit corruptio carnis/circa con/
ſenſum mentis ca.xxvii De indiſcrecōe amātiū ca.xxviii
Qꝛ qn̄ȝ amor lateat ſub nomine amici ca.xxix
De inconſtancia amantū vel amantiū ca.xxx.
De vi amoris ca.xxxi Qꝛ in amore mlti ſūt dolores c.xxxii
De tormēto male ↄſciē ca:xxxiii De celādis ſecreta amā
tium ca.xxxiiii Qꝛ multa ſunt que deceat neſciri ca.xxxv
Qꝛ coram pueris non debeant exerceri turpia ca:xxxvi
Qꝛ ſepe innocentes infamentur ca xxx vii
De conſuetudine peccandi ca.xxxviii
Qꝛ nec ſit gloriandum de peccato ca:xxxix
De opinione amantium ca.xl.
De culpa non defendenda ca:xli.
De amore clericoꝝ ca.xlii
Qꝛ non actu nec corde ſit mechandū ca.xliii.
De fugienda luxuria ca:xliiii
De habenda vxore legitima ca.xlv.

Qꝛ turpe ſit ꝑ queſtu mechū admittere ca.xlvj Qua/
liter viuendū ſit cū vxore ca.xlvij De effcū ꝯiugij ca.xlviij

Capitula libri octaui

Qꝛ ſtatim in ꝑncipio ſit repmēda luxuria ca:pmū
Qualiť ꝯſulēdū ſit luxurioſ ca.ij Qꝛ ꝯfeſſio ſit medicīa
vicioꝝ ca.iij De fugiēdo ocio et de occupacionibus diū
ſis ca.iiij Qꝛ fugiēdū ſit ab amica ca.v. De/
fugiēdis bñficijs ca.vi. De q̄rēdis occaſionibus contra
amicam ca.vij De feditate coitꝰ conſiderādā ca.viij
De amore diſſimilando ca:ix Qꝛ nō ſit reluctandum
luxurie ca.x. De fugiendo loco ſolitario ca.xj
De fugiendis ꝯſortijs amantiū ca:xij: De cauenda vi
cinitate amice ca:xiij Qꝛ moderate ſit ceſſandum ab/
amore ca.xiiij Quod fiat ſi amantes ꝯuenerit ca:xv
De reiciendis ſcriptis amice ca.xvi De vitādo loco tur/
pi ca:xvij Qꝛ paupertas ſit remediū luxurie ca:xviij
Qꝛ non ſit legenda ſcripta turpium poetaꝝ ca:xix
Qꝛ non ſemper pn̄t curari vicia ca:xx:

Capitula noni libri et vltimi

Diffinitio vͥtutis ca:j: Diffinitio vͥtutis et ſapientie, ⁊
de eadem appetenda ca:ij Qꝛ feſtinādum ſit ad vͥtu
tes ca:iij: Qualiter inueſtigande ſint vͥtutes ca:iiij
De forma honeſte vite ca:v. Qꝛ tria in quolibet opere
ſint neceſſaria ca:vi De naturali vi anime ca:vij
Qꝛ per doctrinam vis anime excitatur ca.viij De paſſi
onibus anime ca:ix: Quare hō heāt erectum vul/
tum ca:x: De appetenda doctrina ca:xi:
Qꝛ quatuoꝛ ſunt neceſſaria diſcentibus ca:xij
De vſu et exercicio ca:xiij
Qꝛ nimium ſtudium ꝯſumat corpus ca:xiiij
Qꝛ qn̄ꝫ vocādū ſit a ſtudio c:xv De fugiēda deſidia c.xvj

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

De irriſorib⁹ ſtudẽciũ. c xvij Qꝛ valeat aliqd ſcire c.xviij
Qꝛ quiſqꝫ in ſuo ſtudio delectetur ca xix
Qꝛ quilibet ſuũ ꝯparem diligat ca:xx
De meditacione ca.xxj
Qꝛ ſacra ſcriptura non ſit nimis ſcrutanda ca xxij
De locis non imitandis ca:xxiij
Qꝛ pueri in tenera etate ſint docendi xxiiij
Qualiter pueri ſint inſtruendi cap:xxv
Qualiter pueri ſint regendi cap:xxvj
De hortandis pueris ad ſtudium ca:xxvij
De cogendis deſidioſ ca:xxviij
De ꝯſiderandis viribus ⁊ ingenio cuiuſlibet ca.xxix
Qꝛ non ſit ſimul diuerſ intendendum ca.xxx
De diſtinguendis et repetendis lectionibus ca:xxxi
De interpretanda lectioue ca:xxxij
Qꝛ recurrendũ ſit ad fõtẽ ca:xxxiij De arrogãtia doctorum
ca. xxxiiij Qꝛ vana ſit laus hoĩm ca:xxxv.
Que ſunt neceſſaria dictaminibus ca.xxxvj:
De corrigendis verſibus et dictaminibus ca:xxxvij
Qꝛ materia ſecundum vires ſit ſumenda ca:xxxviij
Qꝛ ſcd̃m habitũ ment verba ſunt formanda cap:xxxix
De etate puerili ca.xl De etate iuuenili cap.xlj
De etate virili ca:xlij De etate ſenili ca: xliij
De vtilitate ſcripture ca: xliiij
De inuentorib⁹ artiũ ca:xlv De dieta ſtudentiũ ca:xlvj

Et ſic eſt finis Capitulorum noni libri et pcõſquens tota/le Sed nota q decim⁹ habetur de verbo ad verbum in vlti/mo libro Ante claudiani Alani cuius Capitula ſunt ſupe/rius notata in fine noni libri Et ideo non curaui Decimum librum hic inſerere quia cõmunis eſt Deo gratias

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Hec ſunt nomina poetarꝝ qui hic allegantur·:

Auianus	Eſopus	Oratius
Alda	Euerhardꝰ	Pamphilus
Alanus	anfridꝰ	Proſper
Alexander	Beta	Perſius
Arator	Gilbertinꝰ	Prudentius
Aurora	Hinricus	Querulus
Bernardus ſil.	Iſengrinꝰ	Rapularius
Beſter	Iuuenalis	Speculum mundi
Bernardus pal	Lucanus	Stacius
Paniſta	matheus	Sedulius
Boecius	Mahumet	Suſanna
Claudius	Marcianus	Theodolus
Clericus	Maximus	Thays
Catho	Maximianꝰ	Thobias
Claudianus	Otto	Virgilius
Dares	Ouidius	Zozimas

Quia vnuſcuiuſqȝ doctoris ſiue auctoris dictum per ſuperſcriptionē nominis et annūciationem ſigni euidēter agnoſcitur. Vbicūqȝ ad ſupplemētū metri de meo aliqd addidi O/bulū cum pūcto in principio et duo pūcta in fine poſui. Si q̈ vero memorabilia interſerui/ quorꝝ auctores ignorantur Aſtriſco ꝑnotaui ꝛ duo pūcta in fine ſubiūxi. Primꝰ liber eſt de ſuperbia. Scdꝰ de bō fama. Terciꝰ de inuidia. Quartꝰ de ira. Quintꝰ de auaricia. Sextꝰ de gula. Septimꝰ de luxuria. Octauus de ꝟtutibꝰ. Nonꝰ de dono ſcī ſpūs. Quorū Ca. cū ſuis titulꝰ patebūt in ꝓceſſu libri

Obuius
↑
Aſtriſcus
*
Duopūct
:

¶ Incipit ꝓhemiū de cōmendacione huiꝰ opis
Hec qcū ꝗ cupis carmē ꝯgnoſcere lector Catho
Cū ꝑcepta ferat q̄ ſūt ḡtiſſima vite
Inſtrue doctrinis aīm̄· ne diſcē ceſſes
Nam ſine doctrina vita ē q̄ſi mortꝭ ymago
Cōmoda mlta feres· ſin autē ſpreuēis illud
Nō me ſcriptorē· ſꝫ te neglexeris ipē
Eque pauperibꝰ ꝓdeſt locupletibꝰ eque Oraciꝰ
Eque neglectū pueris ſenibuſqꝫ nocebit

¶ Materia libri

Quicqd agūt hoiēs/votū/timor/ira/voluptas Iuuenal
Gaudia diſcurſus· noſtri ē farrago libelli

¶ Utilitas libri

Feruet auaricia miſeraqꝫ cupidine pectus Oratiꝰ
Sunt verba et voces ·quibꝰ hunc lenire dolorē
Poſſis/et magnā morbi deponere partē
Laudis amore tumes ſūt certa pſacula/que te
Ter pure lecto poterūt recreare libello
Inuidꝰ/iracūdꝰ/iners/vinoſus/amator
Nemo adeo ferꝰ ē· q nō miteſcere poſſit
Si modo culture pacientē accōmodet aurem
Nate ꝑcor/mea iuſſa libēs intellige patris Thobias
Expedit in factū fructificare preces
Dulcia ſūt aiē ſolacia q̄ tibi mando Speculum
Sed proſūt minime niſi ſerues hec operando mundi
Nate cauēda caue/ſectare ſequēda/relega Thobias
Crimina· vas mentis purificare ſtude
Spinis et tribulis· purgare noualia debet
Qui ſerit vt ſemen fructificare queat
Purga vaſa/niſi purges/liquor omnis aceſcit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Infuſus / pereunt ſemina / meſſis obit
Sincerum niſi vas qδcūqꝫ infūdis aceſcit — Oratiꝰ
Inſere virtutes reciſis ſentibus / orto — Thobias
Purgato / poterunt fructificare roſe
Menti ſincere poſſunt hec verba placere — Specu. m̄.

Explicit ꝓhemium

Incipit liber pͥmꝰ qui tractat de ſuꝑbia

Deſcriptio ſuperbie — Cap. pͥmū

Est faſtꝰ / vitāda lues / fugiēda caribdis — Alanꝰ
Culpa ḡuis morbꝰ cōmunis publica peſtis
Ianua peccati vicioꝝ mater / origo
Nequicie / ſemē odij / venatio pugne
Que cadit aſcendens. elata perit / peritura
Erigitur / ꝓmota ruit / ruitura tumeſcit
Que ſe ferre nequit / ſuꝑ ſe lata / ruinam
Infra ſe patitur. nec ſeſe ſuſtinet / ymmo
Mole ſua pͥmitur / ꝓpͦo ſubpondere lapſa

De effectu eiuſdem

Capitulū .ij.

Extra ſe cogit hominē ſe q̄rere dū ſe — Alanꝰ
Exit homo / factus ſibi ꝯtrariꝰ a ſe
Diſcrepat / oblitꝰ qꝫ ſui / ſe neſcit / et vltra
Trāſgrediens / euadit adhuc / plus eē laborās
Q̄m̄ ſit / nec ꝓpͥa cōtentus origine. ſeſe
Eſſe cupit maior / et ſe ſuꝑare laborat
Qδ petit amittens ꝑdēs qδ poſtulat. optās
Qδ ſibi mentitur falſum venatur honorem
Hec peſtis rectū viciat / deturpat honeſtum
Fermentat mores / iuſtū fugat / vtile ꝑdit
Non paucos inflat ventoſa ſuꝑbia / peſtis — Eūbardꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Luciferi·cel o primiciata lues

¶ De fragilitate humane conditionis Ca·iij·

Noſcite iā o miſeri ⁊ cauſas ꝯguoſcite rerū — Perſiꝰ
Qđ ſumꝰ / et qđ nā victuri gignimur ordo
Quis datꝰ / et mente·q̄ꝫ mollis flexus et vnde
Si quis materiā ꝑpendat originis / vnde — Tobias
Unde ſupcilium tollitur / vnde tumor
Eſt caro vas luteum / vas lamētabile / fenū
Aridulum / fragilis glebula·ſaccus olens
Carnis vita labor / carnis conceptio / tabes — Oratiꝰ
Menſtrua / putredo / finis / origo lumen
Sperma pꝰ / mō ſaccus olens / poſt vermibus eſca
In tumulo quaq̄ dote ſupbit homo
Materies tenera ſumꝰ / lumē qꝫ parentū — Arator
Homine reddit hō· ꝯtumido fortiqꝫ cadendū eſt — Lucanꝰ
Es ſapiens marcet ſapientia morte / redūdas — Tobias
Diuicijs lapſu mobiliore fluunt ·ſtas
Es pbꝰ expiāt pbitas / es honeſtꝰ·hone ſtas
Labitur / es fortis : fortia morte cadūt
Regreditur cinis in cinerem / reſolutio carnis
Monſtrat ꝑncipij materiale lutum
Ut flos egrediꝛ / mōſtrans in carne nitorē — Aurora
Sed poſt conteritur perdens in morte colorem

¶ De hijs q̄ ſe nobilitate iactāt ⁊ turpiter viuūt Ca·iiij

Stemata qđ faciūt qđ pdeſt pōtice lōgo — Juuenal
Sāguine ceſeri pictos oſtēdere vultꝰ
Maiorū / et ſtantes in curibꝰ emilianos
An deceat ꝯ vanis ꝯpulmonē rumpere ventis — Perſiꝰ
Stemate qꝺ tuſco ramum milleſime ducis
Cenſorē qꝫ tuū vel qꝺ trabeate ſalutas

Ad ppľz faleras · ego te int⁹ ⁊ in cute noui
Nō pudet ad morē discincti viuē natte
Quis fructū generis tabula iactaē capaci — Juuenal'
Famosos equitū cū dictatore magistros
Si corā lepidis male viuitur effigies quo
Tot bellatorꝝ / si ludit' alea pnox
Tota licet veteres exornent vndiqꝫ cere
Atria nobilitas sola ē atqꝫ vnica virt⁹

Q' ppa virt⁹ vnūqnēqꝫ nobilitat Ca· v·

Paul⁹ ł petr⁹ / ł thomas morib⁹ esto
Prima m̄ debes aī bona / scūs haberi
Justicieqꝫ tenax factis dictisqꝫ mereris
Egregijs: qs enī generosū dixerit hūc q̄
Indignus genere ⁊ pclaro noiē tātum — Juuenalis
Insignis / nauū cuiusdā adlāta vocam⁹
Ethiopē cignū: bona nō sua qsqꝫ recuset — Ouidius
Nā gen⁹ ⁊ pauos ⁊ q̄ nō fecim⁹ ipsi
Vix ea nostra voco: Nō si qd turpida rō — Persius
Euellet accedas examēqꝫ inprobū / in illa
Castiges trutina / nec te q̄siueris extra

Qd nō sit gloriādum de nobilitate ā vir/
tute parentum · Blande Cap· vi·

Blāde tumes alto drusorꝝ sāguiē tanq̄ — Juuenalis
Feceris ipē aliqd pter qd nobil' esses
Vt te cōcipet que sāguiē fulget Juli
Nō q̄ ventoso cōducta sub aggere texit
Vos hūiles inquis vulgi pars vltiā nr̄i
Quorꝝ nemo q̄at patriā mōstrare parētis
Ast ego cecropides · viuas ⁊ originis hui⁹
Gaudia longa feras · tū ym̄a plebe quiritē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Facundū inuenis /ſolet hic defendere cauſas
Nobilis indocti ↑ Cui nulla ſcientia fandi
Hic m̄ teucroꝝ ꝓles /animalia muta
Quis generoſa putat niſi fortia nēpe volucrē
Sic laudamꝰ equū/facili cui plīma palma
Feruet ⁊ exultat/rauco victoria circo
Nobilis hic quocūqȝ venit de ḡmine/cuius
Clara fuga ante alios ⁊ ꝑmꝰ in eq̊re puluis
Sed venale pecus corithe poſteritas et
Hirpini /ſi rara iugo victoria ſedit
Nil ibi maiorū reſpectus gratia nulla
Vmbrarū/ dnōs precijs mutare iubent᷑
Exiguis trito ꝯtrahūt epiredia collo

Quid deceat nobilem

Capitulum vij

Ergo vt mirer᷑ te nō tua ꝑmū aliqd da — Juuenal
Nō poſſū titul' incidere preter honores
Quos illis damꝰ et dedimꝰ/quibꝰ oīā debes
↑ Nam ſtultū et miſerum ē alioꝝ in cōbere fame
Ne collapſa ruāt ſubductis tecta columnis
Stratꝰ humi palmes viduas deſiderat vlmos
Eſto bonus miles tutor bonus arbiter idem
Integer /ambigue ſi quādo citabere teſtis
Incerte qȝ rei/phaleris licet imperet vt ſis
Falſus et admoto dictet periuria tauro
Summū crede nefas aīām preferre pudori
Et propter vitā viuendi perdere cauſas

Quid faciat nobilē — Capitulū viij

Ut tibi ſcā cohors comitū ſi nēo tribunal — Juuenal
Mendit arcerſi comes/ſi nullꝰ in cōiuge crimen

Nec ꝑ conuentus nec cuncta per opida curuis
Anguibus / ire parat nommos raptura celeno
Cum licet a pico numeres genus / altaqꝫ ſi te
Nomina delectāt ōnē tytanida pugnā
Inter maiores ipſū qꝫ ꝓmethea pingas
De quocūqꝫ voles ꝓ auū tibi ſumito libro
Uirt⁹ nobilitat hominē / ꝟtute remota — Mathe⁹
Migrat in exilium nobilitatis honor
Preradiat virtus gemmis / auriqꝫ nitorē
Preſuperat / ſolis ſola petenda viris

Quid faciat ignobilem **Cap̄ ix**

Qd ſi pcipitē rapit ābit⁹ / atqꝫ libido — Iuuenal
Si frangis virgas ſocioꝝ in ſāguiē / ſi te
Delectant hebetes laſſo lictore ſecures
Incipit ipſoꝝ ꝯtra te ſtare parētū
Nobilitas / clarāqꝫ facē pferre pudendis
Omne animi viciū tāto ꝯſpecti⁹ in ſe
Crimē hꝫ quāto qui peccat maior habetur
Malo pater tibi ſit Terſites dūmodo tu ſis
Aeacide ſimilis vulcanea qꝫ arma capeſſas
Qꝫ te terſite ſimilē ꝓducat achilles
Ut q̄ntū generi demas virtutib⁹ addas — Oratius

Qꝫ oēs hoiēs eque ſint nobiles **Ca. x.**

Omne hoīm gen⁹ in terris ſiſi ſurgit ab ortu — Boeci⁹
Unus eñi reꝝ pater eſt / vn⁹ cūcta miniſtrat
Ille dedit phebo radios dedit et cornua lune
Ille hoiēs etiā terris dedit ⁊ ſidera celo
Hic clauſit mēbris aiōs / celſa ſede petitos
Mortales igitur cunctos edit nobile germen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Q·d genꝰ ⁊ pauos ſtrepitis/ſi ꝑmoꝛdia vrã
Auctoꝛē qꝫ deum ſpectes/nullus degener extat
Ni vitijs peioꝛa fouens ꝓp̄um deſerat ortū

De ypocrita   Ca. xi:

Vir bonꝰ oē foꝝ quē ſpectat et oē tribunal   Oratiꝰ
Qñāūqꝫ deos ꝉ poꝛco ꝉ boue placat
Iane pater clare/clare cū dixit apollo
Labꝛa mouet metuens audiri/pulchꝛa lauarna
Da m̄ fallere da iuſtū ſanctū qꝫ videri
Noctem peccatis ⁊ fraudibꝰ obijce nubem

Qꝫ nō ſit credēdū laudibꝰ huānis   Ca. xij.

Iam p̄dē dixit ōis te roma beatū   Oratiꝰ
Tu recte viuis ſi curas eē qđ audis
Sed vereoꝛ ne cui de te pluſqꝫ ꝉ dicas
Neue putes aliū ſapiente bonoqꝫ beatū
Neu ſi te populus ſanū recte qꝫ valentē
Dictitet/occultam febꝛē ſub tempꝰ edendi
Diſſimiles/donec manibꝰ tremoꝛ incidat vnctus
Stultoꝝ in curata malꝰ pudoꝛ vlcera celat

De vituperatiōe ypocrite   Ca. xiij

Nam pateris ſapiēs emēdatꝰ qꝫ vocari   Idem
Reſpondes me tu dic ſodes noiē/nempe
Vir bonꝰ ⁊ prudens dici delectoꝛ ego/ac tu
Qui dedit hoc hodie cras ſi volet auferet/vt ſi
Detulerit faſtes indigno detrahet idem
Pone meū ē inquit/pono/triſtiſqꝫ recedo
Idem ſi clamet furem/neget eē pudicum
Contendat laqueo collum preſſiſſe paternum
Moꝛdiar opꝓbꝛijs falſis/mutēqꝫ colores
Falſus honoꝛ iuuat et mendax infamia terret

Quem nec mendoſū et mendacem vir bonus eſt qs
Qui conſulta patrū/qui leges iuraqꝫ ſeruat
Quo multe magne qꝫ ſecantur iudice lites
Quo reſponſore et quo cauſe teſte tenentur
Sed videt hunc omnis domus/et vicina tota
Introrſum turpem et ſpecioſum pelle decora
Pelliculam veterem retines et fronte pollita — Perſius
Aſtutū vapido ſeruas ſub pectore vulpem

De fugienda ypocriſi ¶ Capitulū· xiiij

O Formoſe puer nimium ne crede colori — Virgiliꝰ
Alba liguſtra cadūt vaccinia nigra legunꝛ
Omne qȯ ē rubeum nomē nō impetrat auri — Suſāna
Omne qȯ eſt ninium nō imitatur ebur
Quin tu ſuſanna igitur ne gcq̄ꝫ pelle decorus — Perſiꝰ
Ante diem blando caudā iactare popello
Deſinis:· o q̄ntū diſtant humana ſupnis — :· Arator
Iudicijs/parui merito tranſcenditur ille
Laude hoīm qui iuſtꝰ erit ·:nunc conſule fame — ·: Lucanꝰ
Fata tibi longe fluxerunt proſpera vite

Qualiter fugienda ſit ypocriſis ¶ Cap̄ xv·

Tu neqꝫ ſubiectꝰ ſolito/neqꝫ blādior eſto — Ouidiꝰ
Hec animi multū ſigna nocentis habent
Reſpue qȯ nō eſt tollat ſua munera cerdo — Perſiꝰ
Tecū habita moris qꝫ ſit tibi curta ſupellex
Qȯ nō es/non eē velis/qȯ es ipſe fatere — Eſopus
Eſt male qȯ non eſt/qui negat eſſe quod eſt

De iactancia virtutum ¶ Capitulū :xvi·

Ne ſis ventoſꝰ dū vis bonus eē videri — Catho
Nec te collandas nec te culpaueris ipſe
Hoc faciunt ſtulti quos gloria vexat inanis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Nec furtum feci/nec fugi/si michi dicat — Oratiꝰ
Seruus/habes precium/loris nō vreris/aio
Non hominem occidi/non pasces in cruce coruos
Sum bonꝰ et frugi renuit/negat atqꝫ ſabellus
Cautus enim metuit foueā lupus/ accipiterqꝫ
Suſpectus laqueos/ ꝛ optū miliuꝰ hamum
Oderunt peccare boni virtutis amore
Oderunt peccare mali formidine pene
Tu nichil admittes in te formidine pene
Sed ſpe fallendi miſcebis ſacra ꝓfanis
Nam de mille fabe modijs/cū ſurripis vnum
Dāpnum ē/nō facinꝰ m̄ pacto leuius iſto
Nolo velis rerum quicqꝫ laudare tuaꝝ — Auianus
Ni ſint alterius ore ꝓbata prius
Nec tua laudabis ſtudia/ āt aliena reprendes — Oratiꝰ
Officium alterius multis narrare memēto — Catho
Atqꝫ alijs cū tu bene feceris ipſe ſileto
Inſipiens eſto cū tempus poſtulat aut res
Stulticiam ſimulare loco prudentia ſūma eſt

¶ De iactancia ſtrennuitatis ¶ Capitulū xvij

Res gerē et captos oſtēdere ciuibꝰ hoſtes — Oratiꝰ
Attingit ſolium Iouis ꝛ celeſtia tēptat
Sciſmatici querunt vt ſublimes videantur — Aurora
Pro magno ſpondent alijs vt laude fruantur
Non in ſublimi ſtes coram principe ſede
Ne princeps dicat tibi forſan/ſurge recede
Sed magis extremis reſidēs in ſedibꝰ eſto
Principibꝰ placuiſſe viris nō vltiā laus ē — Oratiꝰ
Quilibet ignotis de ſe bona ꝑdicat/et qui — Hinricꝰ
Non habet vſurpat nomina magna ſibi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

De iactancia ſciencie Ca·xviij

Moribꝰ indignū fateoꝛ ſtudijſqꝫ pudicis
Oſtentare ſuum ꝓp̃e nam venditoꝛ artis
Betitulat titulos quos ingerit ·: vſqꝫ adeo ne ·: Perſius
Scire tuum nichil eſt niſi te ſcire hoc ſciat alter
Ac pulcrū ē digito mōſtrari ꝛ dicier hic eſt
Uincat opꝰ verbum minuit iactancia famam Gāfridꝰ

Q̄ȝ ōne bonum a deo ſit Ca·xix

Si q̄ boni ſcintilla patet/ſtillat bonitatꝫ Thobias
Fonte/deꝰ bona dat q̄ ꝗ miniſtrat hō
Plaſma dat opſequium deꝰ in cremenca propinat
Grata/miniſterium lingua cariſma deus
Diſpenſat figulus artem ꝑ vaſcula/fractis
Utitur ad ſtabilis integritatis opus
Fructificat deus in famulis diuina ſupellex
Et homo ponit homo ſemina/grana deus
Ex ope celeſti fit ſi quid habetur honeſti Zozimas
Et venit a ſuperis vt agas bene ł meditetis

De ābiciōē dignitatum ł ꝓlaturaꝝ Ca·xx

O Curas hōim o q̄ntū ē in rebus inane Perſius
† Omnes res vane ·:· Oīm friuola glā reꝝ Alexād·:
Oīm mūdi fugitiuꝰ honoꝛ q̄ꝫ nomē inane
Prelatus/qui preeſſe cupit ꝓdeſſe recuſat
An neſcis longo qđ ꝓuocat ethera ramo
Arboreum robur/firma radice ſuꝑbum
Q̄ŏqꝫ diu creuit hora extripariet vna
Stultus q fructum dum ſuſpicit/arboris altum
Non vult metiri/videas ſublime cacumen
Prendē dum tendis/poſtq̄ꝫ cōprenderis illud
Cum ramis ne forte cadas/auium fuit eſca

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Parciatum / q̄n̄qʒ leo rex ante ferarū
Ferrum cuncta domās atqʒ omni duriꝰ ere
Consumit rubigo vorax / sub cardine mundi
Tam firmum nichil est / cui nō metus ē ruine
Possit ab inualido / quis non dū nauigat orbem
Debeat occursum mortis qʒ timere ruinā
Felices trahit ambitus mox ardua nactus — Bates
Non in se descendit honos non ceca potestas
Quid possit fortuna videt / nō pfida sentit
Prosperitas fleuisse hominem / q ridet in altis
Difficiles aditus impetus omnis habet — Ouidius
Ardua p p̄ces gloria vadit iter
Precurrant gressus oculi / circūspice mētē — Gaufridus
Et vires metire tuas / si fortis es aude
Fortia si / fragilis / humeris impone minora
Si mediocris / ama mediocria / sumere noli
Quod quādo sumis p̄sumis / in omnibus vna
Est virtus / seruare modū / memor inp̄me menti
Cum fueris maior cunctis te crede minorem
Et de te mensire tibi / ne sic in abyssum — Alda
Deijcias alios / ⁊ te sup ethera tollas
Celcior ē humilis cunctisqʒ potencior ibit — Sedulus
Qui cunctis subiectus erit / seseqʒ minorem
Demissa ceruice geret: proch cecus ⁊ amens — Lucanus
Ambitione furor struit audax irrita fata

De Symonia Capitulū xxi.

Felices aīē dū vitalis calor / artus — Alexander
Erigit infusos / si pregustare daretur
Que maneant manes decurso tempore iustos
Premia / q̄ requies ⁊ cōtraria iustis
Impius expectet / nō nos funestus habendi

Irretiret amor/nec carnis amica libido
Non adeo ambirent·cathedre venalis honorẽ
Simonis heredes/non inceutius malorꝫ
Polluerent ſacras funeſta pecunia ſedes
Non aſpiraret licet indole darꝰ auiti
Sanguinis /inpubes ad pontificale cacumen
Donec euum mores ſtudeorꝫ fructus et etas
Eligerent /merito non ſuffragãte parentum
Sed quia labilium ſeducta cupidine rerum
Qũ ſequitur ꝓfugi bona momentanea mundi
Allicit elecebris animã caro/nec finit eſſe
Principij memorẽ/vel cuiꝰ ymaginis inſtar
Facta ſit/aut quorſũ reſoluta carne reuerti
Debeat inde boni ſubit ignorancia veri
Inde eſt ꝙ ſpretis cupimꝰ raconis habenis
Qd̃ natura negat/facinuſqꝫ paratus ad õne
Non reueretur homo/qd̃ fas et iura verentur
Crimen auaricie/dirumqꝫ nefas ſymonie — Rũbardus
Regnat in eccleſia liberiore via
Quid nõ vel rerꝫ vel honorꝫ ceca cupido — Otto
Quid non ambitio /fuluiqꝫ fames facit auri
Aurea ſecula ſũt vere nũc plurimus auro
Venit honos/auro cõciliatur amor
Inprecio precium nunc eſt/dat cenſus honores
Cenſꝰ amicitias paup̱ vbiqꝫ iacet
Ipſe licet veneas muſis comitatus homeri
Si nichil attuleris ibis homere foras — Ouidiꝰ
Rerũ mandato ſubſeruit ſumma poteſtas — Otto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Et quas ipſa ſolet largiri lumine ceco
Fortuã moderãtur opes / nec iã niſi rerum
Tramite / ſucceſſ⁹ infert incauta benignos
Paſtor auaricie ſtimulis ceruiceq̈ʒ turgẽs
Elati capitis cõmiſſum turbat ouile
Et pec⁹ obſcenõ fedate verbere caude
Spargit in õne pec⁹ ꝓprie cõtagia labis
Parcite ſacrilega ſuperos inceſſere preda Dates
Parcite venales quiſq̈s venatur / honores
Nã ruet ſtabĩa alta ſtruit / ꝓmit vltio noxas
Tũc grauior / cũ tarda venit / tũc plena timoris
Cũ terrore caret / blãda nil ſeuius ira
Cũ floret miſeri felix iniuria voti

¶ De ꝓſꝑitate ꝯ felicitate h⁹ mũdi Cap̃ · xxi)

Ecidit in mũdo ſolũmodo ꝓſperitatis Alda
Hoc homini / qd̃ nil ꝓſꝑitat̃ habʒ
Non miſere miſer ẽ / cui nil datur vñ nocere
Irati poſſit numinis ira ſibi
Nõ miſere miſer ẽ / cui nil ꝯceſſit habendũ
Caſus cur ſurdo ſupplicet ille Ioui
Nil felicis habet q̄ felix eẽ putatur
Nõ eſt quẽ miſerꝝ credim⁹ eẽ miſer
Iſte ſtat et lapſũ metuit / iacʒ vtʒ reſurgat
Expectas alter non habet vnde ruat
Preſſ⁹ in aduerſis / iã nil timet / ymmo recurſ⁹
Iã cece expectat tutior ille rote
Hũc quẽ fata fouẽt comes indiuiſa ſecundis
Cura vigil macerat ſollicitatq̈ʒ timor
Proſꝑitas igitur ẽ ꝓſꝑitate carere
Nã venit ex ſola ꝓſꝑitate dolor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Qꝫ nõ ſit confidẽdũ l' gliãdũ ꝓſpis · c · xxiiij · Bern · fil

Semꝑ vt ex aliq̃ felices parte q̃rentur
Leges humane condicionis habent Gãfridus
Omnibus ne crede tuis / ſi tempore ꝓuo
Illuxere tibi / mox ſunt clauſura ſerenũ
Nubula fata diem / ducent qꝫ crepuſcula noctẽ
Inſidias ponit ſemper ſors aſpa blanda
Anticip atqꝫ fugã melior fortuna repente
Triſtis ab in cauto furit aura ſub aere leto
Nubulus exſudat aer ſub ſole ſereno
Nõ nimis exultes / plauſũ ſub fine modeſto
Stringas / et fines eiꝰ nõ ampliꝰ equo
Extendas / ꝙ mens caſus in cauta futuri
Emula ſit Jam / retro ſpeculeris et ante
Si bene ſucceſſit / ne prima ꝙ vltima ſpectes
A caſu deſcribe diem non ſolis ab ortu Prudẽtius
Deſine grande loq̃ frangit deꝰ omne ſupbũ
Magna cadũt / inflata crepant / tume facta p̃muntur
Diſce ſupcilium deponere / diſce timere
Ante pedes foueã / qſquis ſublime minaris
Diſpenſat radios ſol veſpe pleniꝰ / hora Thobias
Veſptina ſolet intitulare diem
Euentus poſt facta ſolet diſcernere cauſas Arator
Et ſis ad plenũ ſecura fatere futura Ganfridꝰ
Exemplar ſyrenas habe docearis in illis
Sub meliore ſtatu ſemp peiora cauere
Nulla fides reꝝ ſequitur poſt mille veneum
Et claudit nox atra diem / nebuleqꝫ ſerenum
Nemo ſue carnis nimium letetur honore Auianus
Ne vilis factꝰ poſt ſua fata gemat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Filia q̄ quōdā miſeris alimenta negauit   Ouidiꝰ
Nunc mendicato paſcitur ipſe cibo
Nos q̄ꝫ floruimꝰ ſꝫ flos erat ille caducus
Flammaqꝫ de ſtipula noſtra breuis qꝫ fuit
Poſt zephiros plus ledit hyems/poſt gaudia luctus   Dares
Unde nichil melius q̄ꝫ nil habuiſſe ſecundum
O faſiles dare ſūma deos eadēqꝫ tueri   Lucanꝰ
Difficiles ꝛ q̄ꝫ vanus honor: q̄ꝫ rara bonoꝝ
In finem ꝑducta fides/ſis tēpore longo
Fauſtus/ſis quouis maior/q̄o ſtulte ſupb
Ultima felices etas facit· ꝛ vltiā ſp
Expectanda dies homini ē/diciqꝫ beatus   ·:Ouidiꝰ
Ante obitum nemo ſupēmaqꝫ funera debet
Luxuriant animi rebus pleruāqꝫ ſecundis
Nec facile ē eq̄ ꝯmoda mente pati
Non ſibi concordem ſpondent exordia finē   Otto
Qui miſer ē erat ſi ſe putet eſſe beatum   Querulus
Si quē felicem vis q̄rere conſule finem
Nemo prius felix q̄ꝫ moriatur erit
Precipitat ſtulta ſpeculās audacia mentes   Otto
Opprobriumqꝫ nimis et fallax ambiguarū
Credulitas reꝝ/quaꝝ fallacia ſtultos
Negligit/ꝛ ꝑpe ſtruit inſtrumenta ruine

¶ De opinione vulgari ¶ Cap· xxiiij·

Barbara ſimplicitas a maieſtate venuſti   Alexādꝰ
Corporis atqꝫ habitu venera² ꝛ eſtimat oēs
Magnoꝝ qꝫ opeꝝ nullos putat eſſe capaces
Preter eos/natura quibꝰ conferre decoꝝ
Dignata eſt corpꝰ ſpecieqꝫ beare venuſta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Sed modicū prestat interdū corpore / maior
Magni potens anim⁹ trāsgressa corporis art⁹
Regnat in obscuris p̄clara potēcia mēbris — Stac⁹
Maior in exiguo regnabat corpore virtus
Miremur poti⁹ q̄s munera mētis adornāt — Auianus
O.m̄ qui corporeis intuere bonis — Susān
Auri nobilitas luteā si vestiat ollam
Non ideo sequitur hāc min⁹ esse lutum

Q) honores mutant mores Cap. xxv

Heu q̄ntū miseris / heu q̄ntū stulticiarū — Otto
Mutat in humanis diuina potēcia reb⁹
Sors miseri q̄rula ē felicis vero superb⁹ — Alexād
Est stat⁹ / ⁊ tumide nulla ē cpassio mētis
Diuicie mētē viciāt / ditata repente — Hinricus
Non pensat quid erit nō meminit qđ erat
Permutāt mores hōis cū dantur honores — Eūbard⁹
Corde stat inflato pauper honore dato
Cū cuius crescit copia / crescit honor — Queru.
Sic animi fiūt ad noua fata noui
Nil pudet assuetos sceptris mitissiā sors ē — Lucan⁹
regnorū sub rege nouo · ꝰnoua glā suadet — Staci⁹
O mores an erit ↑ quisq3 / q velle recuset — Juuenal
Os ppli meruisse · ꝰnichil ē qđ credē de se — Persius
Nō possit cū laudatur diis eq̄ potestas

Q) nulla potencia lōga sit ¶ Ca. xxvi

Quātū diuina potēcia iuris habere — Otto
Reb⁹ in humanis solet / arcēs oiā nutu
Prouida cura dei / si quid pmisit iniquū
Vergit in appositā cū vult sētencia partē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Parcite mortales animos extollere faſtu
Collatis opibus aſpnariq́ʒ minores
Parcite victores ingrati viuere ſummo — Alaxand
Victori/vires/ſceptrum/diadema/triūphos
Diuicias dare q̄ potuit auferre valebit
Nil ita ſuplime ē ſup̄q́ʒ pericula tendit — Ouidius
Non ſit vt inferius ſuppoſitūq́ʒ deo
Hoc vnum p̄ſcire potes q꞉ nulla poteſtas — Gāfridus
Eſſe moroſa poteſt/quia res fortuna ſecundas
Impat eē breues/ſi vis exempla p̄ores
Reſpice fortunas/emarcuit illa p̄otū
Florida p̄ſpitas Minos ſubuertit athenas
Ileon actrices ·:· o noxia glā rerum — Dares
Tuta inopes facis hanc adimit fuga/not⁹ in auro
Dux timet/et mortis diſcrimina ditia geſtat
In ſe magna ruunt letis/ hunc numina mundi
Creſcendi poſuere modum·:mentita poteſtas — Gāfri·:
Leta breui/ p̄hroſa diu/p⁹ pauca ſerena
Spuria ꝑpetuo ſordeſcit gloria luctu
↑ Voluitur inſtabili motu fortuā·:· ·:ſecūde — ·Alexander
Res ita ſe prebent vt nulli fas ſit in vno
Semp̄ ſtare ḡou Ne dixeris eē beatū
Qui q̄ creſcat hʒ/niſi q̄ decreſcē poſſit
Nō habeat/ſati⁹ ē nō aſcēdere/q̄ʒ poſt
Aſcenſum regredi/mel⁹ nō creſcē/ q̄ʒ p⁹
Augmentū; minui/graui⁹ torquentur auari
Amiſſi memores/q̄ʒ dilectentur habendo — Orati⁹
Prouide tui curſus frenum moderare/caduca
Sunt bona fortune/ſtabiliſq́ʒ ignara fauoris
Inuida fatorū ſeries/ſūmiſq́ʒ negatū — Lucanus

Vindicat illatos iuſta ruina gradꝰ — Eſopus
Stare diu / nec vis / nec honor / nec fōr / nec etas
Sufficit / in mundo plus tñ iſta placent
Multa licꝫ placeant / nichil omni parte beatū — Hinricus
Citra ꝑfectū ſiſtitur omnis homo
Inuidet humanis comes impfectio rebus — Matheus
Omnis ꝓſpitas integritatis eget

De fugienda ambitione — Ca. xxvij

Omnibus inuenies q̄ nunc iactātur in alto — Ouidiꝰ
Nauibꝰ / a portu lene fuiſſe fretum
Omnibus ee̅ malis me iudice cenſeo dignū — Alexander
Quē pudet euentus ſua cū fortuā pudoris
Res anguſta vetat ne quis ſublimia ſperet — Querulus
Haut facile emergunt q̄p̄ xͤ tutibꝰ obſtat — Iuuenal
Res anguſta domi ·: hic pure ſemita vite — ·: Sedulꝰ
Quantum ꝓna ſolo / tantū ſit ꝓxima celo
Non honor eſt ſed onus / ſpēs leſura ferentem — Hinricus
Vtilꝰ horriditas / non onus ē ſed honor
Fellitum patitur riſum quē mellit inanis — Eſopus
Glā / vera parit tedia falſus honor
Quod natura negat nemo feliciter audet
Diſplicet imprudens vnde placere putat — Maximꝰ
Nonne placet melius certꝗ confidere rebꝰ — Maximia
Euentus dubios res noua ſpꝫ
Nō labor indignus quē regni culmiē dignū — Lucanꝰ
Efficit / et ſummi regimē ꝑtingit honoris
Sed meriti ſucceſſus erit / nō ſāguinis ille — Arator
Indignum ſatis eſt vt cōſumatur in illis — Alexand
Gloria vel xͤtus vbi multo parta labore
Oſtendi nequeat ·: o vite tuta facultas — ·: Lucanus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Pauperis angustiqꝫ laris sunt munera nundum
Intellecta deū·:vera ē sētētia tu te Querulus
Esse putas miserum /non/potes esse miser
Noscenda ē mensura tui/spectandaqꝫ rebꝰ Iuuenalis
In sūmis minimisqꝫ etiā ·:sors vltiā rez ·:Lucanꝰ
In dubios casus ⁊ ꝓna ꝑicula mozt
Precipitare solet ·:leuitas improuida lapsū :·Esopꝰ
Sepe facit·:proch gnara nichil mortalia fati :·Ouidiꝰ
Corda sui ·:seruat multos fortuna nocentes Iuuenal'
Et tantum miseris irasci numina possunt
* Fortunam reuerent' habe/quicūqꝫ repente·
Magnus ab exili ꝓgrediere domo:
Multos ex humili magna ad fastigia rerū Lucanus
Extollit/q̄ciens voluit fortuna iocari
Sustineas vt onus intendū ē ꝟtice toto· Ouidiꝰ
Ac flecti neruos /si paciare cades
Sortitur subita res/certas sepe ruinas Otto
Nā modus absqꝫ modo moderamine nō eget ymmo
In se deficiens /se citra se moderatur
Non fallit sermo vulgari tritus in ore Susanna
Donec fracturam sentiat olla natat
Pudeat ambiguo q̄ꝫuis dilatio fine · Otto
Cedere p̄ncipio malo q̄ꝫ cedere fini Alanꝰ
Pena minor certam subito ꝑferre ruinam Maximus
Qm̄ timeas grauius sustinuisse diu
Ocius ille perit subita q̄ mergitur vnda Ouidiꝰ
Qm̄ sua qui timidis brachia iactat aquis

De amicicijs potentum

Capitulum xxviij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Dulcis in expt̃ cultura potẽtis amici — Oracius
Expertꝰ metuet/tu dū tua nauis in alto eſt
Hoc age/ ne mutata retrorſū te ferat vnda
Humaneqꝫ memor ſort̃ q̃ tollit eoſdem — Ouidius
Et pmit/incertas ipſe verere vices
Nil homini certū:·neſcis puer in ꝓbe neſcis — Lucanꝰ
Quo tua ſit fortuā loco·:quē te deꝰ eē — Perſius
Juſſit/et humana q̃ ꝑte locatus es in re
Viſce ↑leui motu:·:Mutantur ꝓſpa iura — Lucanꝰ
Sic iuſſit natura potens nūq̃ꝫ omine leto
Diſtrahimur miſeri/felix ſe neſcit amari
Nā q̃ꝫq̃ꝫ ſoli poſſint ꝓdeſſe potentes — Ouidius
Nō proſūt/verū plurimū obeſſe ſolent
↑Cōſtat:·:amicicias regū nō eē ꝑhennes — Alexander

¶ Ne humiles ſe potentibꝰ aſſocient

Capitulū·xxix·

NE forti ſociet fragil' vult pagiā pñs — Eſopus
Nā fragili fidꝰ neſcit eē potens
Pauperior caueat ſeſe ſociare potenti — Auianꝰ
Nāqꝫ fides illi cum parili melior
Fortes fort̃ amet/nā fortē fortior augit — Eſopꝰ
Maiori timeat obuius ire minor
Audet in audaces timidꝰ/forti qꝫ minatur
Debilis/ audendi cū videt eē locum
Cum maiore minor cōferri definat/ꝛ ſe
Conſulat/ꝛ vires temperet ipſe ſuas
Hec poterūt pꝰ hec miſeros exempla mouere — Auianus
Subdita nobilibus vt ſua fata gemāt
Hec nos dicta mouēt magnis obſiſtē fruſtra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Paulatim q̃ʒ truces exuperare minas
Aggrediens litem cū diuite ſiue ſit actor	Hinric⁹
Siue reus / paup / cedat vtroq̄ʒ modo
Qz ſimil' q̄ſq̄ʒ ſociari debet ſuo ſimuli	La.xxx
Congaudēt paria pib⁹ .·. firmiſſi⁹ int̄	.·. Alexā
Eq̄les int̄ q̄ʒ pares ē nod⁹ amoris
Eq̄les ſūt ſiue pares / qui nec ſibi cedunt
Nec ſeſe excedunt .·. medio tutiſſimus ibis	.·. Ouidi⁹
Maior enim medijs gratia rebus ineſt
Fortunā alterius dū tractat q̄ſq̄ʒ / recurrit	Alaxander
Ad ꝓpam ⁊ ꝓpa ꝯſulta ſorte requirit
Tales exterius q̄lē ſe nouerit intus
Fortunata parem ſolet alea q̄rere caſum
Nulla fides vnq̄ʒ miſeros elegit amicos	Lcan⁹
De laude vere paupꝫtatis ⁊ vituperio ābicōis	Cā.xxxi.
Infantem nudū cū te natura creauit	Catho
Paupꝫtat' onus patient' ferre memento
Reges q viuūt nō oēs oiā poſſunt	Ouidius
Paup iā fecit qd̄ rex feciſſe cupiuit
In dubijs vicium ē inopem ſimulare tiranno	Lucan⁹
Quāto igitur dn̄is rex ſecurius euū
Verus paup agit / quātū ſors vltiā rex
Libertat' hʒ ↑ at .·. nulla potencia lōga eſt	Ouidi⁹
Gl'a q̄nta libʒ qd erit ſi gl'a tantum	Iuuenal'
Nō vna natura manu mortalia q̄q̄ʒ	Querulus
Emetitur / ad hec depmit illa beat
Qm̄ varios caſus huāni s fata miniſtrant	Otto
Stulticijs / q̄ pcipitāt plerūq̄ʒ qd̄ ordo
Debitus / incertas homini pdeſtinat horas
Eheu q̄ʒ multos fortūe negligit error

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Que dum ſucceſſꝰ infert incauta benignos
Hoc ipſo fit q̊ cepit ꝓeſſe nociua
Inuida fortuna cū mult ardua donet — Bares
Guſtatus ḡuiore fauos vlciſcitur ira
Quem res plus nimio delectauere ſecūde — Oratius
Mutate quatient/ ſi quid mirabere pones
Inuitus fuge magna licet ſub paupe cultu
Reges et regum vita p̄currere amicos
Heu q̄z difficili niſu ſors ꝓuehit actꝰ — Alexand̄
Lubrica/ mortales et q̊s aſcendē fecit
Om̄i facile euītitur·· fortuā miſerrima tuta ē — Ouidiꝰ
Aſcenſor nimius nimiū ruit/ aptus in imis — Eſopꝰ
Eſt locꝰ hic leuis ē/ illa ruina ḡuis
Pendula celſa ſequi res ē inimica ſaluti — Arator
Qui plus eē putat ſua q̄z natura miſtrat — Eſopꝰ
Poſſe ſuum ſuperās ſe minor eſſe poteſt
Sic quicūq3 noua ſublatus laude tumeſcit — Auianꝰ
Dat merito penas dū meliora cupit
Sic qui ſumma petit cadit aſpiore ruina — Hinricꝰ
Qui iacet inferius non habet vnde cadat
Alta time ·: iā nō homines ad culmina rerꝝ — ·: Claudia·
Iniuſtos creuiſſe q̄ror tolluntur in altum
Vt lapſu ḡuiore ruant
Alta time:· nā q nimios optabat honores — Paulꝰ
Et nimias optabat opes numeroſa pabat — ·: Iuuenalis
Excelſe turris tabulata vn̄ altior eēt
Caſꝰ et impulſe p̄ceps inmane ruine
Sūmꝰ nēpe locꝰ nulla nō arte petitus
Metiri ſe quēq3 ſuo modulo ac pede verꝝ ē — Oratius
Crede m̄ bene q latuit bene vixit /et intra — Ouidius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Fortunā rebꝫ quiſqꝫ manere ſuā
Nā neqꝫ diuitibꝰ ꝯtingūt gaudia ſol̄ Oratiꝰ
Nec vixit male q̄ natꝰ morienſqꝫ fefellit
Metiri ſe quēqꝫ decet ꝓpriſqꝫ iuuari Auianꝰ
Laudibꝰ/alterius nec bona ferre ſibi
Ne detracta q̄uē faciunt miracula riſum
Ceperit inſolitis cū remanere malis
Cōtentū ꝓprijs ſapientem viuere rebus
Nec cupe alteriꝰ noſtra fabella monet
Indignata ſibi ne ſtet fortuā recurſu
Atꝫ eadem minuat q̄ dedit ante rata
Alterat humanos ſors male fida ſtatus Mathꝰ
Succeſſus finis anteriore caret

De mutabilitate reꝝ ¶ Ca. xxxij.

Omnia ſūt hoīm tenui predentia filo
Et ſubito caſu q̄ valuere ruunt Ouidiꝰ
Cuncta relinquentur/nec pꝰ hec inuenientur
Quod breuiter durat qs prudens querē curat Speculū mūdi
Heu heu q̄ꝫ tenui mutant mortalia filo
Nil homini fixum/fortune munera blande Bares
Inſidias/non dona reor/ſemꝑ qꝫ timebis
Syrenum turbe ſimilem ſub ſole ſereno
Nubem/ſub riſu lacrimas/ſub melle venenum
Si tibi res/fallit caſꝰ/ſi forma/ſenectus
Si vires/morbus/ſi nomen grande/litura
Poſtera/et in nullis fati conſtancia donis
Ipſe etiā has inter tenui ꝩtute ꝓcellas
Fretus homo/aut lāguet moriens/ā mortꝰ aret
Horū ſi neutrum certe mortales ⁊ ꝑmos
Fraudatur a dies/medios metit. atropos annos

Atropos an̄ fores aſtat reliq̄q3 ſorores — Bern̄. pa

De inſtabilitate fortune Ca. xxxiij.

Mutat ad occaſum fortune gratia fallax — Mathe⁹
Sors neſcit ſtabilem ꝑpetuare fidem
Eſt rota fortune fallax ⁊ mobil' ymmo
Eſt in ſorte fides nō habuiſſe fiden
Ipſa ḡuata leuat / caſſat rata / federa rūpit — Dares
Infirmum firmat / fixum mouet / ardua frāgit
Eſt odioſus amor ſort' / lex pfida / riſus — Mathe⁹
Flebilis / inconſtās māſio / falſa fides
Hec dea nō ſtabili q3 ſit leuis orbe fatetur — Ouidius
Que ſūmū dubio ſub pede ſp h3
Ludit in hūanis diuina potencia rebus
Et certā p̄ſens vix h3 hora fidem
Tu q̄q3 fac timeas et q̄ tibi leta videntur
Dum loq̄ris fieri triſtia poſſe puta
Tu q̄q3 formida nimium ſublimia ſemꝑ
Propoſitiq3 memor contrahe vela tui
Paſſibus ambiguis fortuā volubilis errat
Et manet in nullo certa tenax q3 loco
Sed non leta venit / vultus mō ſumit acerbos
Et tantū conſtās in leuitate ſua eſt
Inſcia mens hominum quanta caligine fati — Alexād
Preſſa iacet / q̄ dū ppl'is bona confero mḡnis
Laudibus extollor / ſi quando retraxero reb⁹
Imperioſa manum rea criminis arguor / ac ſi
Natura ſtabil' / ſub condicione teneri
Poſſem / ſi ſemꝑ apud omnis vna manerem
Aut eadem / iam non merito fortuna vocarer
Lex m̄ nature poſita eſt ſine lege moueri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Sola qȝ mobilitas ſtabilem fac̄ ↑ gͦ: ·: Sedis Staciuꝰ
Pone modum veterum qȝ ducū tu reſpice caſus
Qui cecidit ſtabili non fuit ille gͦdu Boecius
Non ſtat ſecurus q ꝓtinus eſt ruiturus Spe·m̄·
Qȝ non ſit deſpādū l' deficiendū in adūb· Ca·xxxiiij··
OMne boni precium nimio vileſcit in vſu Eſopꝰ
Fit qȝ mali guſtu dulcius oē bonum
Arrident meſſi qui mittunt ſemina feſſi Vern̄·pal·
Carius ē carum ſi p̄guſtatur amarum
Blandicijs indignus erit/molli qȝ potiri
Fortuna qui dura pati l' amara recuſat
Nam q̄ dura ꝑus fuerat molleſcē vidi
Eger in aduerſꝭ animus ſapientis /et egē
Conſulit ipſe ſibi/cū duro in tempore ꝑmis
Diffidit rebus /⁊ ſpes lāgueſcit inermis
Nunc aduerſa pati/nunc exultare ſecundis
Nunc caput in curuare malis/nūc tollē/ſortis
Humane ē:·mltos in ſūma ꝑicula miſit Lucanus
Venturi timor ipſe mali fortiſſimus ille ē
Qui ꝓmptus metuenda pati/ſi cominus inſtēt
Et differre poteſt ·: nichil in ſupabile forti :· Alexander
Non faciat caſus miſerum ſed opinio ſola Querulus
Si conſtes animo caſus inermis erit
Tu ne cede malis ſed contra audentior ito Virgilius
↑ Credite cōſilijs :quādo priora timentur Ouidiꝰ
Eſt in vota locus /ſors autem vbi peſſima rerū
Sub pedibꝰ timor eſt ſecuraqȝ ſumma malorū
Cui ſua vita nocet caueat ſibi rumꝑe vitā Eſopꝰ
Non nece ſed meriti iure quieſcit homo
Quilibet inpaciens miſere male ſortis acerbat Querulꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Sors mala ſi patteris fiet acerba minus
Durate ⁊ voſmet rebꝰ ſeruate ſecundis — Virgilius
Forſan et hec aduͤſa olim meminiſſe iuuabit
Scilicet aduꝰ pbitas exercita rebꝰ — Ouidiꝰ
Triſti materiam tempore laudis habet
O paſſi grauiora dabit deus hijs q̊z finem — Virgilius
Rebus in aduerſis animum ſubmittere noli — Catho
Indulget fortuna malis vt ledere poſit
Sors refouet riſu pſperiore reos — Matheus
Florent ſucceſſu languidiore boni
Succeſſusnoli indignos tu ferre moleſte — Catho
Tranquillis rebus que ſunt aduerſa caueto
Rurſus in aduerſis melius ſperare memento
Cum ledit miſeros fortuna medetur eiſdē — Eſopꝰ
Crede michi miſeris celeſtia numina parcunt — Ouidiꝰ
Nec ſemper leſos et ſine fine premunt
Nil adeo fortuna grauis miſerabile fecit
Vt minuat nulla gaudia pte malum
Flebile pncipium melior fortuna ſecuta ē
Nube ſolet pulſa candidus ire dies
Flebile pncipium melior fortuā ſecūdat — Gilberti
Nō etenī pmis vltiā ſūt eadem
Sors mala tunc peior ſi ſit plixior illa — Queru
Si breuis eſt aliquid pſpitatis hꝫ
Felix q patitur que numerare poteſt — Ouidius
Q̄m miſer eſt qui fert aſpiora fior
Vix miſer emergit vix letos migrat in vſus — Matheus
Quem pmit irate pſpitatis hyems
Serpit humi tutus nimiū timiduſqꝫ pcelle; — Oratiꝰ
Crede m̄ miſeros prudentia pma reliquit — Ouidiꝰ

Et ſenſus cum re conſiliumq; fugit
Gens quecūq; ſuos circumferat aura labores Otto
Prouiſum ſic eſſe putās/nec poſſe caueri
Quidq̄d ↄtingat vocat inmutabile fatum
Exitus acta ꝓbat/careat ſucceſſibus opto Ouidiꝰ
Quiſq; ab euentu fata notanda putet

De fortitudīe h̄nda in aduerſis Ca. xxxv

Cum mutabilium decurrunt tēpa reꝝ Proſper
Dumq; ſuis mūdus motibꝰ atteritur
Rectoꝝ ē adūſa pati ꝛ tolerare modeſte
Nec q̄rula in q̄q; voce mouere deū
Qui cor ad eterne patrie/ↄfigit amorē Aurora
Triſtia nulla timet/nec mūdi q̄rit honorē
Ardua nulla bonis ſpe ſideree regionis
Dura libens tollerat q̄ſquis ſublimia ſperat
Cū labor ꝛ merces eq̄ ſibi lance coherent Alexander
Et paribus cauſis reſpondent p̄mia dānis
Dulcior eē ſolet fructus maiorq; ſecūdis
Rebus ꝛ adūſis maius ſolamen haberi
Nulla rei nouitas ꝑuertere fortia debet
Pectora/ cū nulla teneatur lege fidel' Arator
Eſſe homini fortuna diu.: ↄtraria ſp Lucanus
Uirtuti fecere viā.: cōponite mentes
Ad magnnm ꝟtutꝫ opꝰ/ſūmoſq; labores Clericus
Dulcior ē ludꝰ pꝰ triſtia/ſic ſolet eē
Gratior ex nebula/facta ſerena dies Ouidiꝰ
Inuia ꝟtuti nulla ē via.: viuite fortes Oditiꝰ
Fortiaq; aduerſis opponite pectora rebꝰ Ouidius
Publica ꝟtutis ꝑ mala fata via ē
Que latet inq; bonis ceſſat non cognita rebꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Apparet ꝟtus/arguiturq; malis
Et bñ pugnem⁹ bñ pugnãs efficit hoſtis
Spes ſibi qſq; viri·: nã triſticia cũcta ſubibit Virgili⁹
Qui curſum cõplere volet/mitiſſima ſors ē ·:Arator
Penaꝝ quas vota gerunt cuſtodia peccat
Cũ ſpolijs·ſi raptor eat/paſtores inertis
Fraude peꝛit/qḋ p̄do rapit Sedꝰꝛ acrior hoſtis
Intus erit grauiuſq; malum diſcordia portat
Que vulnus ſub pace creat/ne cedite duris
Virtuti dãpnoſa qes/nullum q; coronat
In ſtadio ſecurus honor/ſua gloria forti
Cauſa laboris erit raruſq; ad p̄lia miles
Cui pax ſola fuit/victoria ſemen ab hoſte
Accipit/hinc oritur/ꝑ meti²:fit laurea iuſtis
Ex p̄cio qḋ terror agit/menſura q; ꝟtus
Creſcit in aduerſis q̄ teſtibus vſa peridis
Ad meritum diſcrimen h; via p̄ma ſalutꝭ
Affectus miſerãtis erit/miſeratio ſemp
Cõdiciõe caret ꝑ eteñ: :·cunctacio nulla eſt :Marci·
Qḋ ſuperi voluere licet ſtent ardua magno
Leti⁹ ē q̊ciens magno ſibi pſtat honeſtum Luca⁹
Sũt meriti magni cũ magno parta labore Otto
O male parta quies/o ſp̄ dedita ſũno Arator
Pectora nuda bono labor vltim⁹ omnia ſecum
Si deſpat h; ſola ē via vincere victis
Formidare nichil reſtat:·ſpes vnica victis ·:Alerand
Contra victorē rurſũ ſperare triũphũ
Victores victos extimuere ſuos Berñ·fil·
Quondam etiam victis redit in p̄cordia ꝟtus Virgili⁹

Ite nunc fortes vbi celſa magni Ducit exẽ Boecius
pli via
Cur inertes terga nudatꝭ ſuperata tellꝰ ſidera donat
¶ De vtilitate aduerſitatis ¶ Ca. xxxvi
Auida fata pijs / ⁊ fors ingentibꝰ auſis .:. Stacius
Rara comes ẽ aliqſqꝫ malo fuit vſus in illo .:. Oui.
Vtilis interdum eſt ipſis iniuria paſſis
Qui ſemel ẽ leſus fallaci piſcis ab hamo
Omnibꝰ vnca cibis era ſubeſſe putat
Paſſus dãpna ſemel cautior eẽ ſolet Querulus
Cognita iudicio cõſtãt in cognita caſu Catho
Cognita ſolerter / temere neſcita cauemꝰ
Qualiter euadas ſcita ꝑicula docent
Ingenium mala ſepe mouẽt .:. dat ſemina cauſis .:. Arator
Res mala ſepe bonis liceat ſperare timenti Lucanus
Audentes fortuna iuuat ⁊ ꝑgrãde: doloris Ouidiꝰ
Ingenium ẽ miſeriſqꝫ venit ſollertia rebus
Ingenij dolor auget opes / rebꝰqꝫ ſiniſtris Matheus
Plenꝰ anxietas ingeniosa ſapit
Accẽdit ſegnes aĩos rerũqꝫ remotas Claudia
Ingenioſa vias paulatim explorat egeſtas Pares
Eſt vbi dat vires nimius timor .:. elicit artem Staciꝰ
Atqꝫ artes peperit ſollertia ꝓmonet vſus Claudiaꝰ
Vulnera dum ſanas dolor ẽ medicina doloris Catho
⁊ Caſtigãt aduerſa reos .:. graue vulnꝰ acerbo .:. alexãd
Curator ferro / ſguis ẽ medicina dolenti
Aſperior ſanat ꝗuiores potio morbos
Cũcta ꝑus tẽptanda / ꝫ inmedicabile vulnꝰ Ouidius
Enſe recidendum ẽ / ne pars ſincera trahatur
¶ De ſpe habenda in aduerſis ¶ Ca. xxxvij

Spem decet ãplecti/ſpes ē via pͥma ſalutꝭ Eſopus
Sepe facit metui nō metuenda metus
Sic metuat quāq; timet/ne mole timoris
Spe careat/q̃uis eſt ſpe fugiente metus
Sepe gerit nimios cauſa puſilla metus
Speret q metuit/morituros viuere vidi
Spe duce/victuros ſpe fugiente mori
Longa mora eſt õis q̃ nob̄ gaudia differt Ouidius
Cōiectat mala q̃q; timor metuēda ꝓphetat Matheus
Et dubijs reb⁹ deteriora canit Stacius
Peſſim⁹ in dubijs augur timor:·· hūc rogo ſpne :· Eſop⁹
Nā ſūme miſer ē cui nec ſperare relictū ē Mares
Cauſa iubet melior ſupos ſperare ſecundos Lucan⁹
Eſt ſpes in dubijs/ſemp comes optiā rebus Alexander
↑ In reb⁹ dubijs:· ·:ſpes ē ad gaudia velox :· Arator
Spem iuuat ãplecti q̃ nō iuuat irrita ſemp Ouidi⁹
Ut fieri cupias/ſi q̃ futura putes
Hec facit vt cantet vinct⁹ q̄z ꝯpede foſſor
Liberaq; a ferro crura futura putet
Hec facit vt videat cū t'ras vndiq; nullas
Naufragus/in medijs brachia iactet aquis
Sepe aliquē ſollers medicoꝝ cura reliquit
Nec ſpes huic vena deficiente cadit
Carcere dicuntur clauſi ſperare ſalutem
Atq; aliquis pēdēs in cruce vota facit
Hec dea q̄z multos laqueo ſua colla ligantes
Nō ē ꝓpoſita paſſa perire nece
Qui totum poſuit in ſpe ſ'amore ſuoꝝ Alexand'
Qm̄ cito ſuſtineat lacrimaꝝ areſcē riuus
Ignorant/leuit' veniunt/leuiuſq; recedūt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Blandiri dociles lacrime ſolaſqꝫ ꝓpinqui
Impendunt miſeris lacrimas/arentibꝰ illis
Cum lacrimis areſcit amor/pietaſqꝫ tuoꝝ

Qz exilium dulce ſit miſeris — Cap. xxxviij.

Conſilium vis ferre meū: bn̄ fertꝰ iniq̄ — Marciaꝰ
Cōditio cū tecta latet/bn̄ fertur amara — Alexād
Cōditio miſerā ſi noſti abſcōdere vitam
Nullaqꝫ tā nota miſeris/tā patria dulcis
Quā ſedes aliena/domꝰ ſine teſte — Prioris
Fortune/miſeros faciūt loca ſola beatos
Quando beatarum ſubeunt obliuio reꝝ
Dura ſatꝫ miſerꝭ memoratio priſca bonoꝝ — Maximi.
Et q̄uius ſūmo culmine merſa ruunt
Eſt q̄ue qd̄ doleas cōmemoraſſe diu
Dulce loqui miſeris veteresqꝫ reducere queſtus — Stacius
Expletur lacrimis egeriturqꝫ dolo — Ouidius

De dulcedine patrie — Ca. xxxix

Eſt aliquid patriis vicinū finibꝰ eē — Idem
Dulcior eſt patrius alieno ceſpite ceſpes — Alexād
Exulibus tandem fortuneqꝫ vltiā paſſis
Eſt aliqd patrio ſe reddere poſſe ſepulcro
Molliꝰ oſſa cubāt manibꝰ tumulata ſuoꝝ
Dulce mori in patria/dare dulcibꝰ oſcula natꝭ — Querulꝰ
Sortiri heredes/ponere cuiqꝫ ſuum
Neſcio q̄ natale ſolū dulcedine cunctos — Ouidius
Ducit et immemores non ſinit eē ſui
Non dubia ē ythaci prudētia/ſꝫ tn̄ optat
Fumum de patriis poſſe videre focis
Quid roma melius/ſitico quid frigore peius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Hunc tamē ex illa/barbarꝰ ille fugit

De mutabilitate tempoꝛū capi xl

Poſa q̃qꝫ aſſiduo labūtur tēpa motu Ouidiꝰ
Nō ſecꝰ ac flumē/neqꝫ enī ꝯſiſtere flumē
Nec leuis vnda pt/ſ3 vt vnda impellitur vnda
Vrgeturqꝫ eadem veniēs vrget qꝫ poꝛē
Tēpa ſic fugiunt parit᷑ parit᷑qꝫ recedūt
Et noua ſūt ſemper/nā qḋ fuit ante relictū ē
Fitqꝫ qḋ haut fuerat momētaqꝫ cūcta nouātur
Noſtra q̃qꝫ ipſoꝛū ſp̄ requeqꝫ ſine vlla
Coꝛpa v̄tuntᶻ/nec qḋ fuimꝰ ve ſumus ve
Cras erimus / fuit illa dies qua ſemina tantū
Speſqꝫ hoīm/p̄me matriſqꝫ habitauimꝰ aluo
Tēpus edax rerū/tuqꝫ inuidioſa ſenectꝰ
Omnia deſtruitis/viciataqꝫ dentibꝰ eui
Paulatim lenta ꝯſumit oiā moꝛte
Ipa etiā vexiēs ꝯſumit ſaxa vetuſtas
Et nullū ē qḋ nō tempoꝛe cedat opus ·Maximia
Subruit hec eui demolitur qꝫ p̄oꝛis
Roboꝛa ↑ iā: ·:nichil ē toto qḋ pſtet in oꝛbe ·:Ouidiꝰ
Cuncta fluunt/omniſqꝫ vagās mutaᶻ ymago
Cūcta trahit ſecū v̄titqꝫ volubile tempus Maximia
Nec patitur certa currere queꝫ via
Nec qꝫ p̄terijt rurſum reuocabitur vnda Ouidius
Nec que p̄terijt hoꝛa redire poteſt
Labitur occulte fallitꝫ volatil᷑ etas
Et nichil ē annis velociꝰ ↑ oiā mutant
Iā nichil ē totū qḋ vixímꝰ/omnia ſecū Maximia
Tempꝰ p̄teriens/hoꝛa qꝫ ſūma trahit
Oiā fert etas aīm q̃qꝫ ·:cū bn̄ notū Virgiliꝰ·
Porticꝰ agrippe via te cōſpexerit appi Oratiꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Viue memor q̄z ſis eui breuis ↑ atz fugacis
Omni mors equat turba cum corꝑe mixti Claudia.
Depoſito luxu ueniunt ad tartara reges
Mors reſecat/mors oē necat/qđ carne creatur Spe. m.
Magnificos ꝑmit ꝛ modicos/cūcta dn̄atur
Nobilium tenet imperium/nullum reueretur Alexād
Tam ducibus q̄z ꝑncipibus cōmunis habetur
Mors iuuenes/ rapit atz ſenes nulli miſeretur
Beta Oiā mors delz ↑ cūctis:·:Mors vltiā prā ē .:Lucan⁹
Nec metuenda vis/rapimur q̊ cūcta ſeruutur
Oiā morte cadūt:·Mors vltiā linia rez ē .:Orati⁹
O q̄z dura ꝑmit miſeros cōditio vite Maxim⁹
Nec mors humano ſubiacet imperio
Dulce mori miſeris ſed mors optata recedit
At cum triſtis erit ꝑcipitata venit
Et hoīm ſors iſta magis felicibus vt mors Auianus
Sit cita cum miſeris vita diurna ꝑmat
Teſtudo miſeris tigris felicibus eſt mors Pinricius
Morte mori melius q̄z vitā ducere mortis Maxim⁹
Mors miſeros ditat et fato fata quieſcunt Querul⁹
Viuere da miſero ſit magis inde miſer
Mors hominū felix que nec ſe dulcibus annis Boeti⁹
Inſixit /et meſtis ſepe vocata venit
Eheu q̄z ſurda miſeros auertitur aure
Et flentes oculos claudere ſeua negat
Tenditur ad mortem cum nil ſuper eē videtur Alexāder
Vltimus ad mortem p⁹ oiā fata recurſus
Mors ꝑcit reprobis deflorat florida /quippe Matheus
Mentis erigitur ſpina/roſeta iacent
Oiā mors delet doctū cecidiſſe platonem

Atqȝ ipſū ſocratem ꝑcubuiſſe ſerū
Omnib⁹ ē eadem leti via/non tn̄ vnus — Maximiā
Eſt vite cūctis exitijqȝ modus
Qꝫ ſimil' vento fuerit tua vita memento — Aurora
Que venit abſqȝ mora q̄ ſola tranſit in hora
Multum venturi ne curet tempa fati — Cato
Nec metuit mortem qui ſit ꝯtēpnere vitam
Felices obeunt q̄ꝝ ſine crimine vita eſt — Maximia·
Felix qui meruit tranquillam ducere vitam
Et leto ſtabiles claudere ſine dies

Qꝫ nichil in mundo pereat — Ca·xliij

Ortus cūcta ſuos repetunt m̄rēmqȝ reqrūt — Idem
Et redit in nihilum qđ fuit añ nichil
Egroti veteris medicantis ſūpnia/gigni — Perſius
De nihilo nichil/in nichilum nil poſſe reuerti
Forma perit rerū/datur altera q̄qȝ dierum — Zozimas
Nos igitur ſenum p̄mum caro/poſtea cenum
Nec ſpēs ſua cuiꝫ manet/rerūqȝ nouatrix — Ouidius
Ex alijs alias reddit natura figuras
Nec perit in toto qcq̄ꝫ m̄ credite mundo
Sed variat/faciemqȝ nouat/naſciqȝ vocatur
Incipere eē aliud q̄ꝫ qđ fuit añ/moriqȝ
Deſinere illud idem cū ſint hec forſitan illa
Hec tranſlata illuc/ſūma tn̄ oiā cōſtant
Nil equidem durare diu ſub imagine eadem
Crediderim·:didici q res nequit vlla perire — ·:Beda
Quod ſemel eſt aliqd hoc nihil eē nequit
Cui ſemel eē datur/nūqȝ non eſſe valebit
Sed faciem mutat ⁊ nouat eē ſuum

Explicit liber p̄mus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

¶ Incip͡it liber ſecundus qui tractat de bona fama
Qꝫ in appetitu honoris on᷒ ſit conſiderandum Ca·i

Si q̄rat᷑ honos/ ōnis inmiſcet᷑ honori thobias
Queris opes ad opus fructificare volunt
Si q̄ratur opes/tribuas vt optet egeno
Diues opum/fer opem/ſic operantur opes
Si delectat honos/onus adiacet/exigit eſſe
Fructus honos oneris/fruct᷒ honoris onus
Sic q̄ratur honos /vt onus reſtringat honoris
Delicias/oueri cū paciatur honor
Nubat honos oneri/nec honos ſibi poſcat honoris
Preſidium/nec honoi difficiatur onus
Queris opes/inopi fer opem venaris honorem
Si q̄ratur honos non fugiatur onus
Anxietas et honor ſunt ſe comitancia iure Beni·pa
Se delectat honos/fer onus/fer acumina cure
¶ Quales debeant eē mores p̄latoꝝ ⁊ vita ¶ Ca·ij
Si bonus et redolens fame/dulcedie͞ moꝝ Thobias
Lampade vita dolet moribus orba mori
Sis pius obſequio/facūdus dogmate/ſuauis
Alloqo /ſtabil̄ mente/fauore placens
Pax iram rep̄mat/faſtum paciencia/luxum
Sobrietas /odium gratia/ /p̄bra decus
Lubrica fortuē/non dep̄mat alea vita
Maior in aduerſis p̄ſpitate minor
Quanto maior eris malis deſcendē /viuas
In magnis minimus in dominance diens
Ad tua ſis p̄nus ⁊ p̄xima ꝯmoda/ſupplex
Alterius plauſu/plaude/dolore dole

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Gnarus gaudenti gaudere/ dolere dolenti — Zozimas
Hiis ḡuis hiis fractus fuit omnibꝰ oiā ſcūs
Sit tibi vita decens/diſcretio ꝓuida/ſuſtum
Cōſilium /ſtabilis actio fama nitens
Intemerata fides et mēs ſibi ꝯſcia recti — Bares
Juſticie/ rectiqꝫ tenoꝛ/pꝛudentia nunquam
Velox/indulgens pietas/ patientia victrix
Strennua ſimplicitas/humiliaris pudoꝛ/ardoꝛ bn̄di
Sobꝛius/ et nullo nutans ꝯſtancia caſu
Nec vaga pax aberit/rerum cōcoꝛdia cuſtos
Exulet impietas de pectoꝛe regis ⁊ oꝛe — Auroꝛa
Firmus erit tronus illiꝰ/ratione/vigoꝛe
Impietas/ſed non pietas reges dat egere
Et pietas/non impietas dat regna manere
Quicqd agas nunq̄ꝫ vitio mergatur honeſtū — Thobias
Fama lucro/repus ꝑficiatur honoꝛ
Utile ꝓpoſitum vincat reſpectus honeſti — Alexāder
Nil refert quando/quid/vbi/ſed q̄lit ⁊ quid — Bares
Actū/durabunt actus dū trāſeat actoꝛ
Dirigat q̊ tuos ſtudio celebrata p̄oꝛum — Alexāder
Actus iuſticia· ⁊ ꝑ te reuocetur ab alto
Ultima q̄ ſuperꝝ terras aſtrea reliquit
Nec deſit pietas/pudoꝛ et reuerentia recti
Diuinos rimare apices/manſueſce rogatus
Legibus inſuda/ciuiliter argue ſontes
Parce humili/facil' oꝛanti/frange ſuperbum
Vindictam differ donec ꝑtranſeat ira
Nec meminiſſe velis odii pꝰ vbera/ſi ſit·
Vixeris/et'num extendes in ſecula nomen

De bona fama

Capitulum tercium

Occultare neqꝫ ſua luia maxim⁹ ignis — Phāphil⁹
Mandetur fame ficti nō indiga ꝟtus· — Dtto
Eſt fame ꝑcioſa fames/ſi fama laboret — Thobias
Vita labat/ꝑcium labitur/alget honos
Gratius eſt fame meritum q̃ꝫ fama potiri
Impio/minus eſt q̃ꝫ meruiſſe decus
Eſt ğuius pene meritū q̃ꝫ pena/ necari
In cruce credo minus q̃ꝫ meruiſſe crucem
Eſtqꝫ pati penam q̃ꝫ meruiſſe minus — Ouid⁹
Pena poteſt minui culpa perhennis erit

De infamia

Capitulum quartum

Famoſos recolas mores/infamia mort — Thobias
Eſt ſpecies ſepelit fama ſepulta decus
Sarcina dedecoris dāpno ꝑponderat/omnis
Eſt ğuitas/fame ꝑdicione minor
Luxuriam fugito·ſimul et vitare memento — Catho
Crimen auaricie nam ſunt contraria vite
Peccatum cumelat peccantis gloria culpam — Matheus
Diffamat/fame diſipientis honor
Omne animi vicinm tanto conſpectius in ſe — Iuuenalis
Crimen habet/quāto q peccat maior habetur

Q non ſit credendum fame ꝫ ꝯſciē — Ca·v·

Ne credas fame titul'te ꝯſule/menti — Thobias
Crede/canit vera mens ſibi fama fauet·
Cum te aliquis laudat iudex tuus eſſe memento — Catho
Plus alijs de te q̃ꝫ tu tibi credere noli

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Rara fides ideo ē/qꝛ multi multa loquuntur
Quis credit vulgo cū nec ſibi credere vulgus Cato
Audeat/attingunt etiam mendatia ſūmos
Nimirum q̄s tam falſum iurare licenter
Cernimus· vt vel ter vel bis iurata requirant
Vel cito rumori quis poſſit credere plebis
Omne qđ audierit/cui lex ꝓmiſſa loquendi eſt
Tarda ſolet magnis rebus ineſſe fides Ouidiꝰ

Deſcriptio fame Ca·vi·

Fama malum quo non aliud velociꝰ vllū Virgiliꝰ
Mobilitate viget vireſqꝫ acqrit eūdo
Parua metu ꝓma/mox ſeſe attollit in auras
Ingrediturqꝫ ſolo et caput inter nubila condit
Monſtrum horrendum ingens cui q̄t ſūt corꝑe plume
Tot vigiles oculi ſubtꝰ/mirabile dictu
Tot lingue/totidem ora ſonant/tot ſurrigit aures
Tam ficti prauiqꝫ tenax/q̄ꝫ nuncia veri

Deſcriptio domus fame Ca·vij·

Orbe locꝰ medio ē īnt̄ t̄raſqꝫ fretumqꝫ Ouidiꝰ
Celeſteſqꝫ plagas triplicis ꝯfinia mundi
Vnde qđ eſt vſqꝫ q̄ꝫuis regionibus abſit
Inſpicitur/penetratqꝫ cauas vox omnis ad aures
Fama tenet/ſumma/locum ſibi fecit in arce
Innumeroſqꝫ aditus et mille foramina tectis
Addit/et nullis incluſit limina portis
Nocte dieqꝫ patet tota eſt ex ere ſonanti
Tota fremit voceſqꝫ refert/iteratqꝫ qđ audit
Nulla quies intus/nullaqꝫ ſilentia parte
Nec tñ eſt clamor/ſꝫ parue murmura vocis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

¶ Beaūd⁹

Qualia de pelagi fiqs pcul audiat / vndis
Eſſe ſolent / qualem ve ſonum / cū iupiter altas
Increpuit nubes extrema tonitrua reddunt
Atria turba tenet veniunt leue vulgus / euntqꝫ
Mixta q̄ viris paſſim commenta vagantur
Milla rumoꝝ cūfuſaqꝫ vͬba volutant
Equibus hij vacuas implent ſermonibus aures
Hij narrata ferunt alio menſuraqꝫ ficti
Creſcit / et auditis aliqd nou⁹ adijcit auctoꝛ
Illic credulitas / illic temerarius erroꝛ
Vanaqꝫ leticia ē / conſternatiqꝫ timores
Sedicio qꝫ recens / dubioqꝫ auctore ſuſurri
Ipſa quid in celo rex pelagoqꝫ geritur
Et tellure / videt / totumqꝫ regrit in oꝛbem

¶ Q̄ñi mendax fit fama ¶ Ca · viij

Fama loquax ſemper veracibus addere falſa
Gaudet / ꝛ in minimo ſua pmendacia creſcit
Eminio creſcit / ſed non cito fama quieſcit — Pāphi
Quamuis mentitur creſcit eundo tamen
Fama malum ſolita viget in ſe garrulitate — Otto
De minimo viri mendacia multa refundit
Neſcia ſtare loco / ſꝫ ad omnia prompta moueri
Et q̄ crebra mouent huānos ſōpnia ſenſus
Auſpicijs intenta nouis / ꝛ t̄ſtia letis
Veraqꝫ cū falſis et turpia rebus honeſtis
More ſuo miſcet / terrarum ludit in oꝛbe
Cancta loquens † etiā · · rapiēs ex oꝛe potentū — ·: Bareſ
Q̄ ō ſerat in vulg⁹ fcā · : atqꝫ infecta canebat — ·: Virgili⁹ ·

¶ De adulatione ¶ Ca · ix — ·: Alexande

Teſtis adulandi bibulꝰ ſtudioſa potentum
Auribus inſtillans aiē letale venenum
Huic aule vicio tanta eſt conceſſa voluptas Bern̄·pal
Ut rerum oñis humanas ſubtrahit aures
Sed quis tam gnarus qui non ſit laudis auarꝰ
Crede laudiſonis titulis/eſtambicionis
Plus palpaniſta placet altricante ſopliſta

Deſcriptio adulatoris. Ca·x·

Ingenium velox/audatia pdita ſermo Iuuenalis
Promptꝰ ⁊ yſeo torrentior ede/qd illum
Eſſe putes/quē uis hoīez ſecum attulit ad nos
Grāmaticus/rethor/geometer/pictor aliptes
Augur cenobates/medicus/magus omnia nouit
Greculus eſuriens in celum iuſſeris ibit

Q̄ non ſit credendum adulationibus
Capitulum·xi·

Non caput impugnet oleū peccantis ad aurēs Thobias
Si quis adulator latrat omitte fidem
Nil dant mencipite nil portant p̄ter aure Bern̄·pal
Quid qꝺ adulandi mens prudentiſſima/laudat Iuuenal
Sermonem indocti/faciem deformis amici
Et longum inualidi collum ceruicibus equat.
Herculis/anteum ꝓcul a tellure tenentis
Miratur vocem anguſtam/ qua de terius nec
Ille ſonat/q̄ mordetur gallina marito
Si forſan rides/ſtatim maiore cachinno
Concutitur/flet ſi lacrimas conſpexit amici
Nec dolet/igniculum brume ſi tempore poſcas
Accipit endromadem/ſi dixerit eſtuo/ſudat
Non ſumus ergo pares/melior q̄ ſemper in omni

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Nocte dieq̄ʒ poteſt / alienum ſumere vultum
A facie iactare manus laudare paratus
✳ Si bn̄ ructauit / ſi rectum minxit amicus
† Laudat adulator: ſed non ✓ defertur honori — ✓ Arator
Quod cogit formido loqui / nec mente coheret — ✓ Alexād
Nudus amore timor ✓ minus ē p̄cioſus ⁊ abſq̄ʒ
Pondere ſmo ḡuis / quem non ḡuis edidit auctor
Rumoreſq̄ʒ facit leuitas auctoris inanes

Q͛ non ſit potens cui vicia dn̄atur. Ca. xij.

Nos vides ſedere celſos ſolij culmiē reges — Boetius
Purpura claros nitente ſeptos triſtibus armis
Ore toruo ꝯminantes / rabie cordis anhelos
Detrahat ſi quis ſuperb' Vani tegmina cultus
Iam videbit intus atras dn̄os ferre cathenas
Hinc enim libido verſat Auidis corda venenis
Hinc flagellat ira mentem / fluctus turbida tollens
Meror aut captos fatigat Aut ſpes lubrica torquet
Ergo cū caput tot vnū cernas ferre chatenas
Non facit qd̄ optat ipſe dn̄is preſſus iniquis

Quis ſit vere potens. Ca. xiij.

Qui volet eſſe potentem Animos domet — Idem
ille feroces
Nec victa libidine colla fedis ſubmittat habenis
etenim lʒ indica longe Tellus tua iura tremeſcat
Et ſuiat vltiā tyle Cū atras pellē curas
Miſeraſq̄ʒ fugare querelas Non poſſe po
tencia non eſt

De q̄tuor effectōibus ꝯp̄mendis Ca. xiiij

Tu q̄q̄ʒ ſi vis luiē claro cernere verum — Idem
Tramite recto / carpere callem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Gaudia pelle/pelle timorem/ſpemq3 fugato
Nec dolor aſſit nubula mens eſt
Victaq3 frenis/hec vbi regnant
¶ De bono exemplo dando ſubditis ¶ Ca·xv
Exemplo moneat fortes documenta vigori Alexād
Exhibeat qcūz regit·:ſic itur ad aſtra ·:Virgili⁹
Paſtoris q nomen habes ſis fōr beate Ribardus
Vite/quā debet ſubdita turba ſequi
Turpe eſt doctori cū culpa redarguit ipſum Catho
Nā ſtultum nimis eſt cū tu p̄uiſſima temptes Auian⁹
Alterius cenſor/vt viciosa notes
Exhibeas opere qḋ ratione doces Quetul⁹
Non pōt cuiq3 ſolis bona dicere verbis Proſper
Ni pia mens habeat qḋ bene lingua ſonat
Nam fari recte miſerum eſt et viuere p̄ue
Dāpnat nota malum regula iuſticie
Fel modicum totum mel amaricat/vnica menda Bāſiid⁹
Toralem faciem deformat/cautius ergo
Conſule materie ne poſſit pbra vereri
De vitando malo exemplo ¶ Ca·xvi·
Exemplo qḋcūz malo ꝯmittitur ipſi Iuuenalis
Diſplicet auctori/p̄ma eſt hec vltio/ qḋ ſe
Iudice nemo nocens abſoluitur/im pbra q̄uis
Gratia/fallacis p̄toris vicerit vrnam
¶ De doctoribus male viuentib⁹ ¶ Ca·xvij
Albi timporibus/ſūt nigri moribus/equāt Suſāna
Tempora cana niuem/corda doloſa picem
Inde poteſt ipſis iraſci moribus etas
Que ſtupet in ſenio non ſeniſſe ſenes
Hos ḡdus inſignit/ſ; vita p̄mit/nec honori

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Summo reſpondet infima vita ſenum
Cũq3 regant alios / tñ a dulcedie̅ moꝝ
Jeiunus remanet tantus honoris apex
Ore docent / ſ3 qd? cũ lingue vita repugnet
Nec redimat mores / aurea lingua malos.
Herb frondeſcunt / ſ3 non e̅ fructus in actu
Ore pluunt alijs / ſunt ſine rore ſibi
Cum doceant alios ſ3 nõ hortantur et inſtar
Candele / ſpergunt in ſua dãpna iubar
S3 quid fert fructus ſi que̅ flos nominis ornet
Et de melle boni nil tua vita ferat
Te laudi ꝯformet op⁹ niſi facta marites — Thobias
Verbis / verba nocent friuola / fructus obit
Turtur ꝛ ad ſtellas roſtrum deflectit — In actu
Sermonem ſapiens fructificare facit
Quale̅ ſe circa ſubditos p̃lat⁹ exhibe̅ debeat — Ca. xviij.
Expectata diu / cũ te ꝓuincia tandem — Juuenal
Rcõrem accipiet / pone ire frena / modumq3
Pone ꝛ auaricie / miſerere inopum ſociorum
Cum ſeruos fueris ꝓꝑos mercatus in vſus — Catho
Et famulos dicas homines tñ e͛e memento
Oſſa vides regum vacuis exuta medull — Juuenal
Reſpice quid moneant leges / quid curia mandet
Premia q̃nta bonos maneant / q̃ fulmina p̃uos
Quere quid e̅ X tus ꝛ poſce exempla honeſti — Orati⁹
Multoꝝ diſce exemplo / q̃ facta ſeq̃ris — Catho
Que fugias / vita eſt nobis aliena magiſtra
Ut cuiq3 eſt etas / ita que̅q3 facet⁹ adopta — Oratius
Leuibus imperijs tu cede potentis amici
Cum bene pugnab / cũ cũcta ſubacta putab — Zozimas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Que magis infeſta vincenda ſupbia reſtat
Mens victrix nil molle mouet nil debile dicāt — Vates
Sonti difficiles/ac miti blanda rigorem
Exiuit/afflictis clemens/et ciuibus equa
Nil timidum nil t'ſte ſonat/ ꝓpiciorqꝫ p̄canti
Mollibus imperijs famulantes inſtruit aures

¶ Qꝫ nulli facienda eſt Iniuria ¶ Ca. xix.

Curandū ſi p̄mis ne magna iniuria fiat — Iuuenal'
Fortibus et miſeris/tollas licꝫ oē qd̄ vſqꝫ ē
Auri atqꝫ argenti/ ſcutū gladium qꝫ relinquas
Et iacula et galeam ſpoliatis arma ſupſunt
Parcere ſubiectis et debellare rebelles
Gl'ia p̄ncipis ē ↑ rerum: Cū plurima poſſis
Poſſe modum ſeruare velis/mēor imp̄me mēti — Gāfrid'
Quādo nocere potes/noli /ſatis eſt nocuiſſe
Poſſe nocere nichil facias qd̄ poſtmodo velles
Non fieri/ꝫ ſit mens cauta p̄ambula facti
Pennatis ne crede bonis/te nulla poteſtas — Eſop'
In miſeros armet/nam miſer eſſe poteſt
Quod tibi non faceres/alij feciſſe caueto
Vulnera ne facias q̄ potes ipſe pati
Inde date leges/ne fortior omnia poſſet — Ouidi'
Iura inuenta metu iniuſti fateare neceſſe eſt — Oratius
His aptam meritis vicem referre — Boetius
Dilige iure bonos et miſereſce malis
Sperne malos/cole prudentes/cōpeſſe rebelles — Thobias
Da miſeris/ſontes argue/parce reis
Labe pari peccat/pariter crudelis vterqꝫ eſt — Vates
Qui nulli parcit/et nulli mobilis ire ē

De habēda p̄uidentia ¶ Ca. xx.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Nam ſeruus neq̧ nunq̧ rem diligit equam — Bern̄·al

De malicia et infidelitate ſeruoꝝ — Ca·xxiij

Ante ferat ſtella ſtellus/ſepteq̧ triones — Alexander
Abluet occean⁹/et ſiccum piſcis amabit
Q̄m̄ ſerui ad dominum ſit veri nexus amoris
Inter eos nulla ē cōcordia/nā lꝫ extra
Pax pretendatur odio ꝯſligitur iatus
Pacem vultus hꝫ/ agitant p̄cordia bellum
Nulla fides pietaſq̧ viris /qui caſtra ſecuntur — Lucan⁹
Venaleſq̧ manus ibi fas vbi maxima merces
Peſſima gens talis que ſub dn̄i latet alis — Bern̄·pal
Cum ſint degeneres/ducunt altas mulieres
Q̄d male ſeruus amat/timor abſit ceſſat amare — Quetul⁹
Non amat vt timeat/ ſed timet hic vt amet
Praua qdem:·:ſepe hoc famuli demēti⁹ audēt — Iſēgnus
Quo ſe ſub dn̄o paupriore vident
Plus nocet vt noſtis ad cūcta domeſticus hoſtis — Mabu

Qui merito ſint exaltandi — Ca·xxiiii·

Dn̄ tn̄ id ꝓhibet rōnis calculus/vt non — Alexād
Exaltare velis /ſi q̄s inſignit honeſtas
Quos moꝝ ſublimat apex /lꝫ ampla facultas
Et patrie deſit/et gl̄a ſanguinis alti
Nam ſi vera loquar/auferre pecūia mores
Non auferre ſolet/etenī inter cetera noctis
Mōſtripare/nichil eſt mōſtro corrupti⁹ iſto
Quem vero moꝝ nō rerū copia ditat
Quem virtus extollit habet/qd̄ p̄ferat auro
Q̄ patrie vicium redimat/q̄ ꝯferat illi
Et genu⁹ ꝛ formā Virtus non q̄ritur extra
Non eget externis/q̄ moribus int⁹ habūdat

Nobilitas ſola ē/animū que moꝛibus oꝛnat
Ad meritum:·:ꝟtute decꝫ non ſāguinē niti :·Claudia
Nobilitas ↑ animi:ſola ē/adꝫ vnica ꝟtus Alexander
Qꝫ diuēs moꝛibꝰ ſubditoꝝ platus ſe aptare debeat

Cap·xxv·

Mille hoīm ſpecies et rerū diſcoloꝛ vſus Perſiꝰ
Velle ſuum cuiqꝫ eſt/nec voto viuitur vno
Non valet eē locus ↑ hūanis:moribus vnꝰ Aratoꝛ
Pectoribꝰ moꝛes tot ſunt/quot in oꝛbe figure Ouidiꝰ
↑ Et cupiunt diuerſa:·:trahit ſua quēqꝫ voluptas :·Vgiliꝰ
Diuerſos diuerſa iuuant nō omnibus annis Maximia
Omnia ꝯueniunt res prius apta nocet
Qui ſapit innumeris moꝛibus aptus erit Ouidius
Atqꝫ leuis ꝓtheus mō ſe vertebat in vndas
Nunc leo nunc arboꝛ/nunc erat hircus aper
↑ Deniqꝫ:·:Mille aīōs excipe mille modis ·:Ouidiꝰ
Nam non ꝯueniens omnibus vnus erit

Qꝫ nō cito credendū ſit delatoꝛibꝰ Ca·xxvi·

Si quis quem reꝓbat/diſcernere te decꝫ· viꝝ Thobias
Hoſtis an inuidꝰ/an ābicioſꝰ adeſt
Ambitio/liuoꝛ/odium/tria ſunt mala/quoꝝ
Fautores/facili credulitate nocent
Non nunqꝫ nocet auditus dū pcipit auris
Non credenda/fides impetuoſa nocet
Hoſtis ſi reprobat hoſtem ne crede/ furoꝛem
Exercere ſuum/te ediāte ↑cupit
Inuidus vt noceat alijs ſtudet/aut ſibi ſoli
Aut ꝓeſſe ſuis ambicioſus amat
Sic famuli merces perit expectata/potentes
In famulos armat impetuoſa fides

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

¶ De crudelitate tyrannica ¶ Ca·xxvij

Jus et fas mltos faciūt ptolomee nocētes — Lucan⁹
Dat penas laudata fides cū ſuſtinet illos
Quos fortuā p̄mit/fatis/accede deiſq;
Et cole felices/miſeros fuge/ſidera/terra
Ut diſtant et flamma mari/ſic vtile recto
Sceptroꝝ vis tota perit/ſi pendere iuſta
Incipit euertit q; arces reſpectus honeſti
Libertas ſcelerū eſt que regna inuiſa tuetur
Sublatuſq; modus gladius facere oiā ſene
Non impune licet niſi cum facis/exeat aula
Qui vult eē pius/v̄tus ⁊ ſūma poteſtas
Non coeunt/ſemꝑ metuet/quē ſeua pudebūt
Ad generū cereris ſine ſede et ſāguiē/pauci — Juuenalis
Deſcendunt reges et ſicca morte tyrāni

¶ De amicis habēdis ⁊ vtilitate amicicie ¶ Ca·xxviij

Sit ꝓcul oē nefas vt ameris amabil' eſto — Ouidi⁹
Fac vt ameris/ama q̄s frcūs amoris amicos — Thobi
Predicat/et brauio dignus amoris amor
Fructus amicicie redimit diſpendia vite
Flebilis exilium gratius eē facit
Eſt ſine melle fau⁹/ſine meſſe ſeges/ſine fcrū
Arbor amicicia coniuge vita carens
Dulcis amicoꝝ cōgreſſus vernat/honeſti
Nulla ſuꝑfluitas federis eſſe poteſt
Plaude bonis/fuge prauoꝝ cōſortia labem
Expice tractata cōtrahit egra manus

¶ De tribus ḡdib⁹ amoris ¶ Ca:xxix

Sunt in amore ḡdus tres/t'plex grā/fūdat — Thobi
Prima/ſcd̄a fouet/tercia firmat opus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Fundat origo/fouet ꝑgreſſio/fedus amico
Obſego ſolidat continuata fides
Prima ſerit fed⁹/rigat altera/tercia meſſem
Siccat/ ꝛ horreolo conſiliare ſtudet

De t'plici fomite amoris Ca.xxx.

Nutritura t'plex tenero tribuatur amori Item
Ne duce/in foueas ſemina/meſſis obit
Fedus alit morum par grā/par ſtudioꝝ
Uſus in obſequijs alterutrata fides

Quid ſit diligendum in hominib⁹ Ca.xxxi.

Nature qſquis ꝓpe non ſpnis honorem Proſper
In q̄cūqꝫ hoīm q̄ tua noſcis ama
Sit tñ vt prauos vitet ꝯcordia mores
Nullaqꝫ ſint pacis federa cum vicijs
Namqꝫ qđ artificis ſūmi fecit manus vnum eſt
Queqꝫ auctore deo condita ſunt/bona ſunt
Diuinum in nullo figmentum deſpiciatur
Sola mal' ſtudijs addita non placeant

Qꝫ non ſit ꝯſentiendum vicijs Ca.xxxij.

Uirtus eſt viciū fugere ꝛ aſt∴ In crimīe vt⁹ Orati⁹
Crimē erit/cūqꝫ ad facin⁹ ſociant' iniqui ∴ Arator
Eſt ibi culpa fides quā tunc in laudibus ornat
Uerus honor cū cauſa pia ē/q' crimīe ab vno
Fit cōmune nefas/q̄ciēs ſcel⁹ an̄ peractū.
Conſenſus facit eē ſuum/meliora ſequamur
Frater qui peccat lex patrem qui ſilet equat Zozimas
Sepius impediunt iuſtos peccata malorum Pāphil⁹
Semp iniq̄ꝝ ſcelus impedit acta bonorum

Qꝫ modeſte arguendi ſunt ſubditi

Ca.xxxiij

Vincere cum poſſis interdū cede ſodali — Catho
Obſego qm̄ dulces retinentur amici
Flectitur obſego curuatus ab arbore ramus — Ouidiꝰ
Franges ſi vires experiare tuas
Obſequio tranſnantur aque/nec vincere poſſis
Flumina/ſi partem quā rapit vnda nates
Obſequiū tigreſqꝫ domat tumidoſqꝫ leones
Ruſtica paulatim taurus aratra ſubit
Tempore miteſcūt poſita feritate leones — Petrū·fil·
Tempore liniri tigris et vrſa ſolet
Quem ſcieris non eē parem tibi tempore cede — Catho
Victorem a victo ſuperari ſepe videmus
Si vincat minimū ſūmus/ſic vincē/vinci eſt — Eſopus
Vincere poſſe decet/vincere crimen habet
De p̄cio victi pendet victoria/victor
Tantus erit/victi gl'a quanta fuit
Diſce pius victis/vincendis eſſe cruentus — Alexand
Inſtabile eſt regnum qđ non clementia firmat — Ouidiꝰ
Non eſt armatos equū contendere nudis

Q' ſine pſonaꝝ ꝛ numeroꝝ accepcōē iudicādū ſit Ca·xxxiiii

Si lis inciderit te iudice/dirige librā — Alexander
Iudicij/nec flectat amor/nec mūera palpent
Nec moueat ſtabilem pſone acceptio mētem
Redde ſuam fidei pfidieqꝫ vicem — Iſengrinus

Q' amor peruertat iudicium Ca· xxxv·

Migrat in exilium ratio/ſe linea iuris — Mathey
Obliquat/ſeuus qua dn̄atur amor
Eſt amor iniuſtus iudex aduerſa maritans — Thobias
Rerum naturas degenerare facit
Conſonat antyteſis in amore/ſcientia neſcit

Ira iocatur/honos ſordet/habundat egenus
Anxietas in amore ſapit/dulceſcit amarum

¶ Qꝫ munus corrumpat Iudicem ¶ Ca·xxxvi

Corruptꝰ Iudex male veꝝ examinat õĩs Oratiꝰ
Ve tibi qui miſerꝫ ius ſubtrahis/ac ita q̃rꝫ Bern̄·pal
Quod das qd de datis/tua iura negans dare g̃tis
Muneris arguitur/accepti cenſor iniquus Alexander
Munꝰ enĩ a norma recti diſtorquet acumen Idem
Iudicis/et tetra inuoluit caligine mentem
Cum ſemel obtinuit viciorum mater in aula
Peſtis auaricie que ſola incarcerat/ omnes
Virtutum ſpecies ſpreto moderamine iuris
Curritur infacinus/nec leges curia curat

¶ De reuerentia exhibenda ſenibꝰ ¶ Ca·xxxvii·

Quõdã h' indigne viuebãt more ꝛ decẽti Iuuenal'
Credebãt qꝫ grande nefas ꝛ morte piandum
Si iuuenis vetulo non aſſurrexerat/ꝛ ſi
Barbato cuicũqꝫ puer/licet ipẽ videret
Pl'a domi farra ꝛ maiores glandis aceruos
Magna fuit quõdã capitis reuerentia cani Ouidiꝰ
Inqꝫ ſuo p̃cio ruga ſenilis erat
Et medius iuuenum/nõ indignantibꝰ ipſis
Ibat et anterior ſi comes vnus erat
Verba quis auderet coram ſene digna rubore
Dicere cenſuram longa ſenecta dabat

¶ Qꝫ vnicuiqꝫ pſõe ſit pp̃us honor exhibendus
¶ Cap xxxviij

Quid didicit patrie qd debeat ꝛ qd amicis Oratius
Quo ſit amore parens q̃ frater amãdꝰ ꝛ hoſtis
Quõ ſit ꝯſcripti qd Iudicis officium/que

Partes in bellum miſſi ducis/ille ꝑfecto
Reddere ꝑſone ſcit ꝯuenientia cuiqꝫ Iſengrinus
Prima ṗoꝛ/pꝰ turba minoꝛ/ſerieqꝫ ſedendi
Singl'a q̄qꝫ locum teneāt ſoꝛtita decenter Perſonā ꝑꝰ
q̄zꝫ tuetur honoꝛ ¶ Qđ ſit offi:iudi· ¶ Ca·xxxix
Iudicet officium ē/ vt res ita tp̄a rerum Ouidiꝰ
Querere/q̄ſito tempore/tutus eris
Nolo ſinas ꝑ̄uos homines peccata lucrari Catho
Temporibus peccata latent ⁊ tempoꝛe patent
¶ Neminem eē ꝯtēpnendū ¶ Ca·xl·
Vt ſi ſūma potes ne deſpice ꝑua potentē Eſopꝰ
Nā ꝓdeſſe poteſt ſiquis obeſſe nequit
Si quadā ꝟtute nites ne deſpice q̄ꝑq̄ꝫ Auianꝰ
Foꝛtaſſis dote q̄ micat ille/cares
Vnius ꝓbitas multoꝝ crimina penſet Alanꝰ
Vnaqꝫ q̄ꝫ plures exterminat vnda lituras
¶ De diuerſ donis nature ¶ Ca·xli
Gratia nature/nō ē equalis in omnes
Nec ſua largitur eq̄li munera lance
Hos beat/hos validos/creat iſtos floē decoꝛis
Induit/hos egros/deformes ſuſtinet illos
Excoluit natura hominē ſtudioſioꝛ/omni Queru·
Dote bona/circa cetera pigra magis
Nō genus humanum ſtudio penſauit eodem
Hos ꝓbitate illis/illa ꝑ̄ire dedit
¶ De amico non derelinquendo in aduſ Ca·xlij
Nemo ſibi ſatis ē/eget ōis amicꝰ amico Eſopus
Nec q̄ſq̄ꝫ medicus melioꝛ q̄ꝫ fidus amicus Catho
Rara q̄dem ꝟtus quā nō foꝛtuā gubernet Ouidiꝰ
Que maneat ſtabili cum fugit illa pede

Turpe putas abici / q2 ſit miſerandus / amicũ
Q2 qz ſit infelix deſinere eſſe tuũ
Turpe referre pedem nec paſſu ſtare tenacĩ
Turpe laborantem deſeruiſſe ratem
Mitius eſt laſſo digitum ſupponere mento
Mergere q̃z liquidis ora natantis aquis
Turpe ſequi caſum ⁊ fortũe accedẽ amicum
Et niſi ſit felix eſſe negare tuum
Quẽ faſtidit homo nõ vere diligit / ille — Alexand
Verus amor miſerũ q non faſtidit amicum
Corpis ex habitu dire ludibria ſortis
Neõ pi9 pẽſat ·: Sors aſpa monſtrat amicos — Eſopus

De bñficiis non obliuiſcendis — Ca· xliij

Non debet meritum turpis delere vetuſtas
Accepti memores nos decet eẽ boni
Tempore deleri gratia firma nequit
Defendit culpam ſenij / laus ãpla iuuente
Pro ſene qui cecidit facta ꝑora vigent
Nullus amor durat niſi fruct9 ſeruet amorem
Quilibet ẽ / tanti munera quanta facit
Magn9 eram dũ magna dedi / nunc marcidus annis
Vilio / de veteri mentio nulla bono
Si laudes qd eram / qd ſũ culpare ꝑteruũ eſt
Si iuuenem recipis pellẽ turpe ſenem eſt
Sunt quedã que ferre decet pacienter amicũ — Catho
Mutuiat mores / ſed pignora ꝑma memento
Grande quidẽ ·: mor2 dec9 ẽ meminiſſe bonoꝝ ·: Eſop9

De ſuccurendo miſeris

Capitulum xliiij·

Regia crede michi res eſt ſuccurrere lapſis — Ouidi⁹
Conſpicitur nunq̄z melior potencia vultu
Dum q̄ciens vanas nō finit eſſe p̄ces
In cauſa facili cuiuis l₃ eſſe diſertum
Et minime vires frangere quaſſa valent
Ardua molimur/ſ₃ nulla niſi ardua virtus
Dedecet ingenuos tedia ferre ſui
Nā :magnos hūeros grādere cepit onus — :Teta
Cauſa patrocinio non bona maior erit — Ouidius
Sic vbi tractatur cōmunis cauſa duorū — Alexander
Interdum maior ſolet excuſare minorem
Si potes ignotis etiam p̄deſſe memento — Catho
Utili⁹ regno eſſe meritis acquirere amicos
Non minus eſt poſtq̄z cepit miſerabilis eſſe — Alexander
Parcere cōfracto/q̄z frangere poſſe rebellem
Utilitas igitur/magnos homineſq̄z deoſq̄z — Ouidi⁹
Efficit/auxilijs quiſq̄z fauere ſuis
Conueniens homini eſt hominem ſeruare voluptas
Et melius nulla queritur arte fauor
Ut definit vires/tā ē laudanda voluptas
Hac ego contentos auguror eſſe deos
Hec facit vt veniat paup q̄z gratus ad aram
Et placeat ceſo nō minus agna boue

¶ De largitate exhibenda ¶ Ca. xlv.

Uage aiōs donis/auriq̄z appone liq̄rē — Alexander
Hec egere mēti poterit mediciā mederi
Sic inopi diues larguſq̄z medetur auaro
Munus enī mores ꝯfert irretit auaros
Occultat viciū gen⁹ auget/ſubijcit hoſtem
Non opus eſt vallo q̄s dextra daphil' ambit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Nam ſeu pax vigeat/ſeu rupto federe pacis
Regnet et in toto diſcordia ſeuiat orbe
Principib⁹ dubijs ſubitūq͡z timentibus hoſtē
Eſt dare ꝓ muro/ſolidi muniminis inſtar
Non murus non arma ducem tutantur auarum

¶ Qđ deficientibus donis vtēdū ſit ꝓmiſſiōib⁹

Ca.xlvi.

a Et ſi forte aiō res nō reſpondeat alto — Idē
Copia ſi deſit l' ſi minuatur aceruus
Non minuatur amor nec deſit copia mentis
Promittas facito quid em̄ ꝓmittere ledit — Ouidius
Pollicitis diues q̄libet eſſe poteſt
Spes tenet in tpˢ ſemel ē ſi credita longum
Illa quidem fallax ſed tn̄ apta dea eſt.
Fallitur augurio ſpes bona ſepe ſuo
Allice pollicitis ꝓmiſſaq͡z tempore ſolue — Alexander
At qđ non dederis ſemꝑ videare daturus
Sic dn̄m ſterilis ſepe fefellit ager — Ouidi⁹
Sic ne ꝑdiderit non ceſſat perdere luſor
Et reuocat cupidas alea ſepe manus
Flatibus auraꝝ q̄ rore carent pluuiarum — Aurora
Par eſt ꝓmittens ⁊ nulli munera mittens
Irrita venales faciunt ꝓmiſſa labores — Pāphil⁹
Cum mercede labor gratior eſſe ſolet

¶ De roē hn̄da in dando et in accipiendo

Cap. xlvij

Quatuor h̄ cognata datis ſūt/cā voluntas — Thobias
Quantis/cui dederis/materieſq͡z dati
Cui dederis ſit egens te cognoſcente/voluntas
Gratia/materies ꝓpa/cauſa deus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Affectus p̄it affectum non aſpice quantum
Sed fluat a quanta ſedulitate datum
Exiguū munus cū dat tibi pauꝑ amicus — Cato
Accipito placide et plene laudare memento
Quiſqꝫ q̄ꝫ potuit dat maxima/ḡtus habunde ē — Ouidi⁹
Et finem pietas contigit illa ſuum
Non tibi qđ dabitur/ſed cur intellige/ſolū — Thobias
Sola voluntatis forma monetat opus
Obſequio renouatur amor/q: verus amicus
Dantis in effectu non datione patet
Non nunq̄ꝫ fuge qđ dabitur ſuſceptio doni
Arbitrij vendit liberioris op̄s
Sepe repulſa iuuat nocet impetrare/ repulſa
Libertat arbitrium munera ſumpta ligant
Venditur arbitrium dum viuitur ex alieno
Sūptu/pane tuo veſcere/liber eris
Si locus eſt plerumqꝫ datum non reſpue/quippe
Si fugis oblatum/retribuiſſe negas
Donis dona dator/q poſcit adulterat/inſtar
Fenoris/aut ſpeciem venditionis hꝫ
Si tibi quid detur/cur detur reſpice/ſi des — Eſop⁹
Cui des ipē nota/teqꝫ guloſe doma
Da cito/da gratis ḡtum/ne gratia fiat — Thobias
Venalis/ḡto munere ḡtus eris
Gratius eſt iāiamqꝫ datū/meritiqꝫ nouerca
Eſſe ſolet dantis deſidioſa manus
Nō circūſpecta neqꝫ cōſulta ratione — Bern̄·fil·
Sed q̄ſi diffuſe dextra larga dabit
Turpe ſuꝑ donis dubitabitur inter amicos
Et mora donandi non leue crimen habet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

De diſcretione habenda in dando ⁊ retinendo Ca. xlviij

Sic des ꝓ modulo cēſus/ne ꝓdiga dānū — Thobiaſ
Virtus in vitium collaterale ruat
Largus eris dans digna dari/dans digna teneri
Prodigus/vt capias grata nociua caue
Parcus eris/retinenſq; cenſet digna teneri
Viſus/auarus eris diſtribuēda tenens
Prodigus excedit menſuram largus honorē
Seruit/fructificat parcus/auarus eget
Sit tua larga manus non ꝓdiga/parcꝰ/auarus
Eſſe caue/ſpreto cortice grana leges
Da qᵒ habes ſi quid depoſſit amicus/amatū
Ni dederis merito/nulla petita feres
Eſt dare leticie vox ꝟb nobile ꝟbum
Mellifluum dantis gloria dantis honor
Crede michi res eſt ingenioſa dare — Ouidius
Qui dabit ille tibi magno ſit minor homero
Eſt rogo/vox miſera/vox importūa fauoris — Thobias
Prodiga/meroris plena fauoris egens
Debita ſolue p̄cor largire rogata/rogātis
Si poterit ſupret munera dantis honor
Nam ꝓ ꝑſona decet vt ſint congrua dona — Nabu
Da dabitur dimitte tibi dimittet opimus — Thobias
Iudex/ꝯſimili ſemina lāce metes
Solue laboranti lucra mercenarius omnis
Debet ꝑ merita condicione frui

De hoſpitalitate exhibenda Ca. xlix

Hoſtiles inimicitias dat in hoſpita ſedes — Hinricus
Hoſpite ne careas hoſte carere volens

Sperge dapes/ opi nudos/ capō accipe mēbris — Thobias
Hoſpitibus ↑ leto vultu: ∴ ſup oiā vultus — Ouidius
Acceſſere boni/ nec iners paupqꝫ voluntas
Hoſpite venturo ceſſabit nemo tuoꝝ — Juuenalis
Verre pauimentum/ nitidas oſtende colūpnas
Arida cū tota deſcendat aranea tela
Hic lauet argentum/ vaſa aſpa tergat alter
Occurrit ꝓpere Jocunda fronte ſerenat
Hoſpicium factum purpurat oris honor
Hoſpitis accendet non hoſpes gr̄a plauſus — Thobias
Hoſpitis hoſpicium gratius eſſe facit
↑ Mellit et accumulat: prandia frontis honos — ∴ Eſopus
In menſa tenui ſatt ē immenſa voluntas
Nobilitat viles frons generoſa dapes
Emendat/ conditqꝫ dapes clementia vultus
Conuiuam faciat plus dape/ frontis honor
Quam timor obnubit non eſt ſincera voluptas
Non eſt ſollicito dulcis in ore cibus
Rodere malo fabam qꝫ cura ꝓpete rodi
Degenerare facit cura diurna fauos
Triſtior immenſas pauperat vſus opes
Fac ſumptum ꝓpere cū res deſiderat ipā — Catho
Dandū etenī eſt aliquid cū tps poſtulat aut res

¶ Qz nociuū ſit dare nebulonibus ¶ Ca. X.

Prouidet/ vt ledāt q dat nebulonibꝰ/ vrge — Querulꝰ
Laudabunt/ acuūt dona/ flagella domāt
Non ꝯmedit niſi ꝓ pcio paſtus/ et ere
Nolo refert gr̄is dentes digitoſqꝫ mouere
Nil dant menſipite/ nil portant pter aucte — Bern. pal.

¶ Qz qnqꝫ negandum ſit petenti ¶ Ca. xi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Quod datur ex facili longũ male nutrit amorẽ — Ouidi'
Miſcenda ē teneris rara repulſa iocis
Nec minor eſt virtus q̃ꝫ q̃rere parta tueri
Caſus ineſt illic/hic erit artis opus

De falſis amicis — Ca.lij.

Donec eris felix m̃ltos numerab̄ amicos — Idem
Tempora ſi fuerint nubila ſolus eris
Cum feriant vnum/non vnũ fulmiã terrent
Iunctaqꝫ ꝑcuſſe turba pauere ſolet
Cũ qꝫ dedit paries venture ſigna ruine
Sollicito vacuus fit locus ille metu
Quis non e timidis egri ꝯtagia vitet
Vicinum metuens ne trahat inde malum
Natu te fortuna potens preponderat horret — Thobias
Naturam/ſequitur lucra/ſophiſta fauor
Fluctuat ad ſenſum venalis amicus/egenũ
Sed verus refouet nec fabricatus amor
Illud amicicie quõdam venerabile nomen — Ouidi'
Proſtat/et in queſtu pro meretrice ſedet
Diligitur nemo niſi cui fortuna ſecunda eſt
Que ſimul intonuit proxima queqꝫ fugat
Dũ fortuna tonat fugitiuos terret amicos — Eſop'
Nam refugit viſo turbine falſus amor
Et quis amet/quis non/ſola ꝓcella docet
Turpe quidem dictu/ꝫ ſi modo vera fatemur — Ouidius
Vulgus amicitias vtilitate probat
Cura qd expediat p̃or ē/q̃ꝫ quod ſit honeſtum
Et cũ fortuna ſtatqꝫ caditqꝫ fides
Nec facile inuenies multis in milibus vnum
Virtutem p̃cium qui putet eſſe ſui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Ipſe decoꝛ recti/facti/ſi p̄mia deſint
Non mouet/et g̈tis penitet eē pꝛobum
Nil niſi qđ ꝓdeſt carum eſt/en detrahe menti
Spem fructus auide/nemo petendus erit
At reditus iā quiſq; ſuos amat ⁊ ſibi quid ſit
Utile/ſollicitis ſupputat articulis
Dum iuuat et vultu ridet foꝛtuna ſereno
Indelibatas cuncta ſecuntur opes
At ſimul intonuit/fugiunt/nec noſcitur vlli
Agminibus comitum qui modo cinctus erat
Hoꝛrea foꝛmice tendunt ad inania nunquā
Nullas ad amiſſas ibit amicus opes
Atq; comes radios ꝑ ſolis euntibus vmbꝛa eſt
Cum latet hic pꝛeſſus nubibus illa fugit
Mobile ſic ſequitur foꝛtune lumina vulgus
Que ſimul inducta nube teguntur abit

De fide venali ¶ Ca·liij·

Quantum fellis quantū fert debilitatis — Otto
Empta ſalus ꝫ ⁊ obſequium venale timendum
Ne ſit vt eſſe ſolet/p̄oꝛ emptio caſſa ſequente
Nam ſemel empta fides vendenti credita ꝓſtat
Denuo/ſitq; nouo meretrix turpiſſima queſtu
Empta fides quaſi nulla fides licet obſide/certam
Efficias/vincla laxentur ab obſide/ſtatim
Uana fides/nec erit quiſq; niſi ſponte fidelis
Empta fides radice carens eſt neſcia ſtare — Bern̄·pal

De veris amicis ¶ Ca·liiij·

Cum deus intonuit/ſe nō ſupducere nimbo — Ouidiꝰ
Id demum pietas/id ſocialis amoꝛ
Silicz vt fuluū ſpectatur iu ignibus aurum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Tempore ſic duro eſt inſpicienda fides
Judice me/mercede caret/ꝑ ſeq; petenda eſt
Externis v̄tus incomitata bonis
Difficile eſt ratio:/q̄ tendit in ardua v̄t'
Et tal' meriti gratia maior erit
Dulcis amicorum redolet ꝯgreſſus amicos — Thobias
Expedit affectus alterutrare ſuos
Jam didici/q̄ꝫ ſit venerabile nomen amici
Quī ſincerus amor/ſinceros inter amicos
Sola mori neſcit eclipſis neſcia virtus
↑ Semp amiciciam teſtificatur opus — Alexāder

¶ De fugienda voluptate carnis ¶ Ca·lv·

Cetera qd moneā/q̄ non te molliat intus — Alexād
Prodigia luxuries/nec fortia pectora frāgat
Mentiq; morb' amor/latebris et murmure gaudens
Non bene ꝯueniunt/nec in vna ſede morantur
Maieſtas et amor:· Quis enī mod' aſſit mori — Ouidi'
Si bacho venerięq; vacas/qui cetera vincis ·: Virgilius
Sub iuga veniſti periiſt delira vocantis — Alexander
Libertas animi veneris flagrante camino
Mens hꝫ interius/rixas q; et bella moueri
Impat/et ſuadet ratiōis vile/ſepulchrum
Ebrietas/rigidos eneruant hec duo mores
Parca voluptates ſit eis explere voluntas
Qui leges hoīm et mūdi moderantur habenas

¶ Q; arta et difficilis eſt via ad vitam Larga et facilis ad infernum ¶ Ca·lvi·

Arta via vere/q̄ ducit ad atria vite — Proſper
Nec recipit carnis gaudia/mentis iter
Amplis incedit ſpaciis terrena voluptas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Augusto ꝟtus limite/celſa petit
Difficilis conſcenſus ad hāc/faciliſqȝ receſſus   Alanꝰ
Acceſſus paucis/caſꝰ patȝ omnibus/inquā
Vix tranſire ↑ queas:·:facil' deſcēſus auerni   ·:ꝟgilius·
Noctes atqȝ dies patet atri ianua ditis
Sed reuocare gradum/ſupaſqȝ euadere ad auras
Hic opꝰ/hic labor eſt/pauci q̊s equus amauit
Jupiter/ aut ardens euexit ad ardua ꝟtus
Dijs geniti potuere ↑ iuri:·:valet omnis ab illa   Alanꝰ·
Declinare via/q̄ paucis ꝑuia/multis
Clauditur/arta nimis ꝟtuti/larga ruine

De gaudijs celeſtibus   Ca·lvij

Sic riſus/ſine triſtia/ſine nube ſerenum   Alanus
Delicie ſine defectu/ſine fine voluptas
Pax expars odij/requies ignara laboris
Lux ſemper rutilans/ſol veri luminis/ortus
Neſciꝰ occaſus/gratum ſine veſꝑe mane
Hic ſplendor noctem/facies faſtidia neſcit
Gaudia plena vigent/nullo reſpſa dolore
Non hic ambiguo ḡditur fortuā meatu
Non riſum lacrimis/aduerſꝭ ꝓſpa leta
Triſtibus infirmat/non mel corumpit aceto
Aſpa ꝯmiſcens blandis/tenebroſa ſerenis
Cōnectens luci tn̄bras/funeſta iocoſis
Sed requies tranquilla manet quā ſine carentem
Fortune caſus in nubila ꝟtere neſcit

Quod nos ad celeſtia perducat   Ca·lviij·

Non huc nobilitas generis nō grā forme   Idē
Non gaze deiectꝰ amor/non gloria rerum
Non mūdanꝰ apex/nō ꝟtꝰ corporis/audax

Improbitas hominis/preceps audacia tendit
Sed ſolum virtus animi conſtantia mentis
Factaqꝫ nobilitas/non nata/ſed inſita menti
Interior ſpecies / ꝟtutum copia /morum
Regula/pauꝑtas mundi/ꝯtēptus honoris

Quales celeſtem habitacionem mereantur Ca. lix

Hic habitat/quē vita deum ꝟtuſqꝫ beatū Idē
Fecit/et in terris meruit ſibi munem olimpi
Corpe terrenus/celeſtis mente/caducus
Carne deus vita/viuens diuinitus/extra
Terrenum ſapiens/intus diuina repenſans
Quem non erexit faſtus/non gloria rerꝝ
Non mundi deiecit amor/non lubrica fregit
Luxuries/ non luxus opum/non ador habendi
Succendit/ non liuor edax/non anxia ſede
Peſtis auaricie/non laudis ceca cupido
Sed potius demiſit euum paciencia mundi
Cōteptus/ rerum paupertas /artaqꝫ virtus
Regula/ deſpectus carnis/deiectio vite
Qui calcauit opes animo victore/malignum
Deuicit carnemqꝫ ſibi ſeruire coegit

Qꝫ in celo omnibus eq̄le ſit gaudium Ca. lx

Nam ſint diuerſi merito/meritiqꝫ reſultet Idē
Splendor in eq̄lis/lux diſpar/gaudia cunctos
Eq̄ manent/riſuſqꝫ pares/vbi diſſona merces.
Nec mirum ſi leticie par gratia cūctos
Expectat q̄bus vna datur ꝓ munere vita
In quibus ipſe deus eſt omnibꝰ oīa/donum
Et donans/dans vni plurima/pluribus vnum

De vita et moribus Cathonis Ca. lxi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Hij ſacri mores / hĩ duri inmota cathonis — Lucanus
Secta fuit / ſeruare modum finemqꝫ tenere
Naturãqꝫ ſequi patrieqꝫ impendẽ vitam
Nec ſibi / ſed toti genitum ſe credere mundo
Huic epule viciſſe famẽ. Magniqꝫ penates
Submouiſſe hyemẽ tecto / p̃ciosaqꝫ veſtis
Hirtam membra ſuper romani more quiritis
Induxiſſe togam / venerisqꝫ huic / maximus vſus
Progenies / verbi pater eſt / vrbiqꝫ maritus
Juſticie cultor / rigidi ſeruator honeſti
In cõmune bonus / fraus nulla cathonis in actus
Surrepſit / partemqꝫ tulit ſibi nata voluptas

Explicit liber ſecũdus

Incipit liber tercius Qui eſt de Inuidia

Diffinitio inuidie — Capitulũ p̃mum

Meſſiã res liuor totus letale venenũ — Gãfridus
Ad mala ſola bonus / ꝫ bõ ſola / malign⁹
Conſilium tacite p̃concipit oẽ malignum
Effunditqꝫ palam qoqd concepit amarum

Deſcriptio inuidie ab effectu — Cap. ij

Pallor in ore ſedet macies in corpe tota
Nuſqꝫ rcã acies / liuent rubigine dentes
Pectore felle virent / lingua eſt ſuffuſa veneno
Riſus abeſt / niſi quem viſi ferre dolores
Nec fruitur ſumpno / vigilantibus excita curis
Sed videt ingratos intabeſcetqꝫ videndo
Succeſſus hominum carpitqꝫ et carpitur vna
Suplicium ſuum eſt. ∴ ſors leto durior omni

De inuido q̃liter ꝯgnoſcatur

Ca. iij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Q↑ Ui corã ꝓbat·:abſentē q rodit amicũ
Qui non defendit alio culpante ſolutos   Oratiꝰ
Qui captat riſus hominum/famãq; dicacis
Fingere qui non viſa poteſt/cõmiſſa tacere
Qui nequit/hic niger eſt/hunc tu romane caueto
Inuidus alterius rebus marceſcit opimis
Inuidus alterius ꝓ rebus gaudet iniquis   Auianus
Leticior in felix et ſua dãpna cupit
Ad mala ſola bonis/ꝯ bona ſola malignus   Hinricꝰ
Inuidus vt penas inferat optat eas
Proderit ille alijs qui ſuis hoſtis erit   Queru·

¶ Qꝫ potentibus ſoleat inuideri ¶ Cap·iiij

Summa petit liuor ꝑflant acutiſſima vẽti   Ouidius
Sũma petunt dextra fulmiã miſſa iouis
Urit enim fulgore ſuo q p̃grauit artes   Oracius
Infra ſe poſitas/extinctus amabitur idem
Quos odiſſe ſolent poſſunt et amare potentes   Iſengrinꝰ
Nullus amat quẽ non carpere liuor amet
↑ Excitat inuidiam ꝟtus·:·: ſꝫ ſi q̃ nocebũt   ·:Bates
Diſce libens nichil inuidia ſublimis eẽ
Sis vtinam inuidia dignuſque ſũma laceſſit
Quam preſens paſcit/extremaq; t'minat etas
Omnia nõ ceſſat carpere liuor edax   Pãphilꝰ
Inuidiam placare paras ꝟtute relicta   Oratius

¶ Qꝫ hũiles ſuꝑioribus inuideãt ¶ Ca·v·

Liuor iners vicium mores nõ exit in altos   Ouidiꝰ
Atq; latens yma vippera cerpit humo

¶ Qꝫ potentes ſibinuicẽ inuideant ¶ Ca·vj·

Ui iam tã cauto detur prudentia iano   Otto
Lumine qui mentis ſic partem ſpectat vtramq;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Diſcat vt inſidias euadere tꝑis huiꝰ
Nulla fides regni ſocijs / omniſqꝫ poteſtas — Lucanꝰ
Impatiens ꝯſortꝭ erit ⁊ Sed:·:ſtare negaᷓ — :· Alanꝰ
Occaſum paciens in ſe diuiſa poteſtas
Vix viuūt aliq̄ quicūqꝫ vocantur amici — Bern̄ · pal
Qꝫ poſſint vere firmū ſibi fedꝰ habere
Tutorem retinere ſuū tutiſſimā res ē — Eſopꝰ
Nam ſi tutor abit / hoſtis obeſſe poteſt

De defectu cōcordie Ca · vij ·

Hoſtes diſſociat q̄ vult inuadere / p̄mt — Hiuricꝰ
Singl'a q̄qꝫ minus / multiplicata magis
Nam q̄ nulla valet ꝑ ſe ſupplebit in vnū — Alanꝰ
Coniurata manꝰ / vt que non ſingula ꝓſūt
Multa iuuāt collcā ſimul / nā pl'imꝰ amnē
Riuulus excreſcēs gignit / ſcītillaqꝫ flāmam
Multa parit / multus lapis cōcludit aceruū
Nos igitur liget vnꝰ amor / liget vna volūtas
Vnum velle liget / liget vnū nolle magis nos
Cetera ſi pacis normam ſeruare tenentur
Litus arat ſolidum non ꝓficiente iuuenta
Scindere qui ſtabilem fratrum mollitur amorem

De effectu diſcordie Ca · viij ·

Si nrām pacem diſcordia diſſuit / ymmo — Idem
Rūpit / nrā perit ꝟtus / ⁊ ſubeunte ruina:
Cum nob̄ donet concordia robur adultum
Diſſenſus noſter vires exhauriat iſtas — Otto
Cūqꝫ relatiuū natura miniſtrat amorem
Fratribus / inſtincti diſcordant ſepe negando — Alanꝰ
Effectus medicina ſuos diuiſa recuſat
Acrior inſultus viciorꝝ / turbaqꝫ maior
Nob̄ incumbet / ſi nos deuiſerit error
Poſtq̄ꝫ cementi rupit diſcordia muros

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Hoſtili pugne muros exponit inermes
Diffluet in membra captis iactura dolentis — Otto

De incomoda inuidie — Ca. ix

Peſſimus inuidie / et fors peſſiā / q̄ ſe
Atterit / et lacerat intabeſcitq; bonorum
Aſpectu / ſolisq; malis gaudens aliorum — Ouidius
Inuidia ſiculi nō inuenē tiranni — Maius tormētū
Mouet et celeſtia q̄ndā — Corda dolor / lētoz irrepūt agmiē
pene — Juſtius inuidia nichil eſt / q̄ ptinus ipſum
Auctorē rodit excruciāda ſuū — De fugiēda inuidia. C. x

Omni pna ſuis acies / et prompta pīclis — Otto
Que zelo ſurit inuidie / ſtimulosq; furoris
Adiicit / in largos inflata ſupbia faſtus
Inuidiam fugias que nota nocere / dolore — Thobias
Leta / dolet letis / pmoda viſa pmit
Inuidiam nimio cultu vitare menento — Catho
Que ſi non ledit tn̄ hāc ſufferre moleſtum eſt

Ne qs cauſa curioſitatis ad philiū accedat Ca. xi.

Aria philij :: quādo oēs aula vocari — Peregrinus
Imperat / haut q̄ſdā curat abeſſe tn̄
Certius eſt audire veni / dicendo veuite
Rem tātū locuples pſpicit atq; potens
Utile iuſſus opus promptu / carūq; morando
Iniuſſus faciat / qui ſapit atq; paret
Utilis et ſapiens vix toleratur in ops

Ne quis ſecreta alterius ſcrutetur — Ca. xij

Cum tua peruideas oculis mala lippus inūctis — Oratius
Cur in amicorum vitijs / tā cernis acute
Qm̄ ā agla / ā ſerpens epidaurius / vt tibi ptra
Euenit / inquirāt vitia vt tua rurſus et illi
Archanū neq; tu ſcrutaberis vllius vnq̄
Nō aliquē potuit ſn̄ culpa gignē mundus — Aurora

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Be fraudulentis capi. Ca. xiij

Nobilitas animi prorſ⁹ nõ nouit opertum — Otto
Occultare malum / ꝗ ſtatim ꝓdit ad ora
Et cautus nequam tritus ꝑ crimina mlta
Multiplici falera vultus tegit intima monſtra

Q: in vna ⁊ eadẽ re diuerſa pt eẽ intencio — Cap xiiij

Quod tibi ſuſpectũ ẽ ꝯfeſtim diſcute quid ſit — Catho
Eripit interdum / mõ dat medicina ſalutem — Ouidi
Queq3 iuuet monſtrat / q̃q3 ſit herba nocens
Et latro / et cautus precingitur enſe viator
Ille ſed inſidias / hic ſibi portat opẽ
Diſcitur innocuas vt agat facundia cauſas
Protegit hic ſontes inmeritoſq3 p̃mit
Nil ꝓdeſt qd non ledere poſſit idem
Igne quid vtilius / ſi quis tamẽ vrere tectũ
Comparat audaces inſtruit igne manus
Omnia ꝑuerſas poſſunt corrumpere mentes

Ne quis de re incerta iudicet — Cap xv.

Culpaẽ in q̃ q̃3 q̃ nõ ſũt nota malignũ eſt — Auro
Preſertim ſi que cognita ſunt / bona ſunt
Linquantur ſecreta deo / qui ſi qd optum eſt
Inſpicit / et nullis indiget indicijs
Ne ſias iudex in facto fratris / vt vllũ
De te iudicium nõ agat ira dei

Q: qſquis ſuã ſcrutari dat ꝯſciã3 — Capi: xvi.

Scrutari vitia ſotiorꝝ deſine: ·: te ipm̃ — ·: Orati⁹
Conture / q̃tq3 tibi vitiorꝝ inſeuerit olim
Natura / aut etiã ꝯſuetudo mala / namq3
Neglectis vrenda filix innaſcitur agris
At nemo in ſeſe temptat deſcendere / nemo
Sed precedentis ſpectatur mantica tergo

Q: vitia aliorꝝ qñq3 ſit toleranda — Ca. xvij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Quam temere in noſmet legē ſanximꝰ iniquā — Oratiꝰ
Nam nemo vicijs ſine naſcitur/optimꝰ ille ē
Qui minimis vrgetur/amicꝰ dulcis vt equū eſt
Cum mea conpeſcet vitijs mala/plibus hiſce
Si modo plura michi bona ſunt inclinet/amari
Si volet/hac lege/in trutina ponetur eadem
Qui ne tuberibꝰ ꝓpis offendat amicum
Poſtulat/ignoſcat verrucis ipſius equū eſt
Peccatis veniam poſcentem reddere rurſus
Pars hominum gaudet vitijs ꝯſtanť et vrget
Propoſitum/ps multa natat mō recta capeſſēs
Interdum ꝑuis obnoxia iam michi dulces
Ignoſcent ſi quid peccauero ſtultus amici
Inq; vicem illoꝝ patiar delicta libenter
Q. qui aliū corripit ſeipſū ꝑus debet corripere

Ca. xviii.

Tollere feſtucam ſi vis de fratris ocello — Seduliꝰ
Que tua turbauit lumina tolle trabem
Poſtq̄ȝ purgatus fuerit tibi mentis ocellus
Vtilius fratrum corda mouere potes
Nec poterat quiſq̄ȝ feſtucam tollere paruā
Ex oculo alterius/ꝓꝓo q lumiē grandem
Sciret in eē trabem ↑ Sua crimina quēȝ remordent
Qualiter ſe qſq; examinare debeat — Ca. xix.
Vir bonꝰ et ſapiens q̄lē vix reppit vnū — Virgilius
Milibus excūctis hominum ꝯſultus Appollo
Iudex ipſe ſui/totum ſe explorat ad vnguē
Quid ꝓceres/vani leuis/qd opinio vulgi
Securus/mūdiq; inſtar teres atq; rotundus
Extierne ne quid labis p leuia ſidat
Ille diem q̄ȝ longus erit ſub ſidere cancri
Q. ūtaq; nox tropico ſe porrigit in capꝰ cornu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Cogitat/et iuſto trutine ſe examine pendit
Ne quid hyet/ne quid ꝑturbet/et angulus equis
Partibus et coeat/nichil vt deliret amuſſis
Sit ſolidum qđcūqꝫ ſubeſt/nec inania ſubtus
Non ꝑ͗us in dulcem declinat luīā ſompnū
Oīā q̄ꝫ longi reputauerit acta diei
Quo preter greſſus/qđ geſtum in tp̄e/quid non
Cur iſti facto decus affuit/aut rō illi
Quid michi p̄teritum/cur h̄ ſentencia ſedit
Quā melius mutare fuit/miſeratus egentem
Cur aliquē fracta pſenſi mente dolorem
Qđ volui/qđ nolle bonum foret/vtile honeſtum
Cur malus añ tuli nō dicto aut deniqꝫ vultu
Perſtrictis quiſq̄ꝫ/ſic dicta p oīā facta
Aggrediens/ordoqꝫ a veſpe cūcta reuoluens
Offenſus ꝑ̄uis dat palmam et p̄mia rectis

Ne quis ſe ſuſpectum exhibeat — Ca. xx.

Fme ſupcilio nubem/plerumqꝫ modeſtus — Ouidius
Occupat obſcuri ſpēm/taciturn⁹ acerbi
Oderunt hilarem triſtes/triſtemqꝫ iocoſi
Sedatum celeres/agilem gnauumqꝫ remiſſi
Potores bibuli media de nocte falerni
Oderunt porrecta negantem pocula/quāuis
Nocturnos iures te formidare vapores
Sepe tacens odij ſemina vultus habet — Ouidi⁹
Suſpectus caueas ne ſis miſer omnis horis — Catho
Nam timidis et ſuſpectis aptiſſima mors eſt
Si tibi vis credi p⁹ exue ſuſpitionē — Hinricus
Nam ſolet excludi ſuſpitione fides

De detractoribus — Ca. xxi

Omne genus peſtis ſuperat mēs diſſona v̄b Eſopus
Cū ſontes aiōs florida lingua polit
Lingua ſuſurronis nos v̄git ſimplice v̄bo Auro.
Sed ḡuiter noſtrum cor vulnere pungit acerbo
Verba toge ſequeris iūctura callidus acri Perſi⁹
Ore teris modico pallentes rodere mores
Doctus et ingenuo culpam defingere ludo
Q̄ ex vita p̄terita ꝯgnoſci poteſt fraudulētus et detrac tor ·c·xxvi
Simplicitas veri ſraus ēq̧ puerpera falſi
Eſſe ſolent vite cōſona v̄ba ſue Eſop⁹
Res caret illa fide que p̄meditata videtur
Inpreconſultum dicere vera putant Queru.
Derogat hic fidei male cū ſibi ficta coherent
Non tam vera fidem q̄ȝ q̄ſi vera iuuant
Scripta fidē firmant ꝯmendat pagina verum
Falſa putabuntur que ſine teſte geris
Sordibus inbutos nequiunt dimittere ſordes Eſop⁹
Vitat auis taxum quā guſtu teſte ꝓbauit
Fallere qui didicit fallere ſemper amat
Vitat auis taxum quā gu tu teſte ꝓbauit
Fallere vult hodie ſi qua feſellit heri
Sepe notam ſceleris p̄or infert culpa ſequentis Otto
Preteriti ratio ſcire futura facit Eſop⁹
Q̄ detractio etiā bonos vitupet Ca·xxvij
Infamata ſtudet iuſtos:·:detractio marcii· ·:Alexand
Filia liuoris/q̄ cū bn̄ facta negare·
Non poſſit/q̄uīq̧ nō p̄utere temptat
Et minuit laudes q̄s non abſcondere fas eſt
Quod ſencis v̄tute geri vis fraude negari Arator
Qui notat innocuū ſcelerꝭ/q ꝓdicionis:

Virtutem p̃mã eẽ puto ↄpeſcere linguam — Catho
Proximus ille deo ẽ/ qui ſit rõe tueri
Eximia Exigua eſt ỽtus p̄ſtare ſilentia rebus — Ouidi⁹
At contra grauis eſt culpa tacenda loqui
Qui minimum lingue ỽborum laxat habenam
Contrahet ille notam peccati puluere plenam
Pauca loq̃ris age/ qui garrit habetur ineptus
Qui ſapit ille parum garrulitatis — Queru
Sepius obliti quidam dixere tacenda
Et nimius lingue ꝑdidit vſus eos
Verbi principium ỽbi q̃cq̧ conſpice finem — Pãphilus
Vt melius poſſis p̄meditata loqui
Certe difficile eſt abſcondere pectoris eſtus — Maximus
Panditur et clauſo ſepius ore furor
Deprendas animi tormenta latentis in egro — Iuuena
Corpe/ deprendas et gaudia/ ſumit vtrumq̧
Inde habitum facies·: docti non errat acumen
Iudicis/ archanum mentis in ore legit

De vitio ire — Ca·iiij

Audet ꝑmiſſis et laxis mens fera frenis — Otto
In ſcelus omne ruit ↄfundens faſq̧ nefaſq̧
Gaudet in afflictos ſeuire nouerca poteſtas — Thobi·
Iuſticie/ ſceleris ira miniſtra viget
Ac regnante iacit ỽtus· p̄ſcribit honeſto
Impietas/ racio deſipit/ alget honos

Que miſerum ſit ſeruire iracũdis — Ca·v·

Re miſere ſeruire ſciat/ qui ſeruit iniquo — Eſopus
Parcere ſubiectis neſcit iniquus homo
Libertas ↑ ſiquidem: ppl̃i quẽ regna cohercent — Alan⁹
Libertas perit/ cuius ſeruauerit vmbram

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Arguit inſontem / merito nõ creditur inſons
Nam reus vnde reum ſi nouerit illud acerbe
Obijciet / ſic iniuſto q̃n̄qȝ ligatur
Juſtus / et iniuſtos abſoluit curia mendax

Q̃ non facile credendũ ſit dictis alicuiꝰ Ca. xxiiij

Tempore non omni nõ omnibꝰ oiã credas Eſopꝰ
Qui miſere credit / creditur eẽ miſer
Non ſatis eſt tutum mellitis credere verbis
Ex hoc melle ſolet peſtis amara ſequi
Nunquã te fallant animi ſub vulpe latentes Oratius
Quod tibi ſuſpectum ꝯfeſtim diſcute quid ſit Catho
Nãqȝ ſolent ꝑmo q̃ ſunt neglecta nocere
Proſpicito cũcta tacitus quid quiſqȝ loquatur
Sermo hominum mores et celat / ⁊ indicat idem
Demiſſos aiõ / et tacitos vitare menento Hinricus
Eſt facilis facilli mens fallere neſcia / falli
Simplicitas facili credulitate ſolet
Crede / ꝙ interdum multis mẽdacia ꝓſunt Pãphi
Et quandoqȝ nocet omnia vera loqui
Noli tu quedam referenti credere ſp̄ Catho
Exigua eſt tribuenda fides / q multa locũtur
Rumores fuge ne incipias nouus auctor haberi
Nemo cito ad motas verbis fallacibus aures Auianꝰ
Impleat / aut veterem deſinat ante fidem
Credulitas feſtina nocet / conſueuit habere Hinricꝰ
Effectus fragiles impetuoſa manꝰ
Explicat intuitus breuiter q̊ fama laborat
Certa fides oculi breuis eſt / iniuria ficti
Mendaceſqȝ facit ꝓ veris fama porans

De vitanda garrulitate Ca. xxv.

Virtutem p̄mam eſſe puto ꝯpeſcere linguam — Catho
Proximꝰ ille deo ē/qui ſit ratione tueri
Exigua eſt virtus p̄ſtare ſilentia rebus — Ouidiꝰ
At contra grauis eſt culpa tacenda loqui
Qui nimium lingue ꝟborum laxat habenam
Contrahet ille notam peccati puluere plenam
Pauca loquaris age/q garrit habetur ineptus
Qui ſapit ille parum garrulitatis habet — Queru·
Sepius obliti quidam dixere tacenda
Et nimius lingue prodidit vſꝰ eos
Verbi principium q̄ꝫ conſpice finem — Pāphilus
Vt melius poſſis p̄meditata loqui
Nec nimium taceas nec ꝟba ſupflua dicas
Omne ſupuacuum pleno de pectore manat — Oraciꝰ

¶ Qͦ ꝯſiderandum ſit/quid et de quo/ꝛ cui loqm̄ᷣ

¶ Ca. xxvi

Quid de q̄ꝫ viro/et cui dicas ſepe videto — Idem
Qualem ꝯmendes/eciam atꝫ etiā inſpice ne mox
Incutiant aliena tibi pccā ruborem
Falluntur et quēdam non dignum tradimus/ergo
Quem ſua culpa premit deceptus omitte tueri
Parce laudato/nam quem tu ſepe probaris — Catho
Vna dies qualis fuerit monſtrabit amicus
Sed fortaſſis adhuc veniet tēpuſqꝫ locuſqꝫ — Panphilꝰ
Que ſe monſtrabit quiſqꝫ amicus erit

¶ De vitanda leuitate mentis

¶ Ca. xxvii

Laudaris qͦcūqꝫ palā/qͦcūqꝫ ꝓbaris — Catho
Illud ne rurſus leuitas crimine damnes
Sperne repugnando tibi tu contrarius eſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Conueniet nulli qui ſecum diſſidet ipſe
Murilegos canibus ſtabili quis federe iūget — Otto
Sic cum corde ſuo qui diſſidet et furiaꝝ
Intus habet talamum/ cū nullo pace fruetu
Nulli ꝯueniet ſibi qui contrarius ipſi — Hinricus
Exſtat/ vt vñ calor ꝓdijt inde gelet

¶ * De ſecretis celandis ¶ Ca. xxviij

Qui celat regum ſecreta meretur amorem
Qui fraudes agitat ſocij ſecreta reuelat
Qe ſine fraude manet ꝯmiſſa tegēs hō celat
Productus teſtis ſaluo tñ ante pudore — Catho
Quantūcūqꝫ poteſt celato crimen amici
Nam nulli tacuiſſe nocet/ nocet eſſe locutum
Nō pudeat ſotios prudens celare memento
Et quecunqꝫ a deo poſſunt afferre pudorem — Ouidi⁹
Illa tegi ceca condita nube decet
Archanumqꝫ teges/ et vino tortus et ira — Orati
Alta volunt ꝓpa ſub maieſtate latere — Berñ. fil
Non tuto veniunt ad populare palam
Que patuē tuis ocul'/ q ſunt tibi teſtes — Aurora
Fratris ſecreta cito ne cuiqꝫ manifeſtes
Nam nunqꝫ recipit emiſſus ſermo medelam
Si ſemel in fratrem ꝓfers ex ore tutelam
¶ Cui committenda ſint ſecreta

¶ Ca. xxix

Conſilium archanū tacito ꝯmite ſodali — Catho
Percūctatorem fugito nam garrulus idem ē — Orati
Nec retinent patule ꝯmiſſa fideliter aures

Et ſemel emiſſum volat irreuocabile verbū Querul⁹
Qui tacet eſt melior·: Neſcit vox miſſa reuerti Oraci⁹
Effluit in medium mala res ꝯmiſſa duobus
Hic taceat / lingue ꝓdigus alter erit

Qꝫ dictis et factis aliorum non ſit detrahendū

Ca· xxx·

Alteri⁹ factum ā dictū / ne carpſeris vnq̄ꝫ Catho
Exemplo ſimili ne te derideat alter
Si potes ignotis etiam ꝓdeſſe memento
Utilius regno eſt meritis acqrere amicos

Qꝫ non ſint audiende detractaciones Ca·xxxi

Non qd dicitur ꝫ cur / attēdite / nāqꝫ Thobias
Q̄ libet intitulat mens operantis apus
Non pateant faciles ſeuis rumoribus aures Proſp
Que neſciere iuuant / credere non libeat
Nam fallit / qđ ab hoſte venit / metuam⁹· vt omnes Arator
Hoc audire nefas ne corrumpamur amari
Melle doli / ſi vera canit q falſa miniſtrat
Et facies iuſti q̄ nubila fronte ſerenat Aurora
Dirumpit lingue q̄ detrahit atra venena

Qꝫ amici ꝯtra detractores ſunt defendendi

Ca:xxxij

Mac hōī q̄ vis ab eo fieri·: nunquam Au·
Talib⁹ inſultes q̄s potes ipē pati Ouidius
Ut penitus notum ſi temptent crimina ſerues Oratius
Tuteriſqꝫ tuo fidentem p̄ſidio / qui
Dente theonino cū circūroditur / ⁊ quid
Ad te p⁹ paulo ventura pida ſentis
Nam tua res agitur paries cū ꝓximus ardet
Et neglecta ſolent incendia ſumere vires

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

¶ Qꝫ nō ſit danda occaſio detractioni ¶ Ca·xxxiij
HOs o patriciꝰ ſāguis q̄s viuere fas eſt — Perſiꝰ
Occipiti ceco et poſſite occurrite ſanne
Viuendum recte cū ꝓpˢ plurima/tunc hijs — Iuue
Precipue cauſis vt lingua mancipiorum
Cōtempnas/nam lingua mali ꝑs peſſiā ſerui
Sic teneros aīōs aliena obꝓbria ſepe — Oratius
Abſterrent vitijs/ex hoc ego ſanus ab illis
Haud cuiuis promptum/murmur/hūileſꝫ — Perſiꝰ
ſuſurros
Tollere ↑ l' p̄uas hoīm̄ cōpeſcere linguas
¶ Qꝫ iuſte nō dn̄t curare ꝟba p̄uoꝝ ¶ Ca·xxxiiij
CUm rctē viuas ne cures ꝟba maloꝝ — Catho
Arbitrij noſtri non eſt qꝫ qſqꝫ loq̄tur
Ne cures ſi qs tacito ſermone loq̄tur
Cōſcius ipē ſibi de ſe putat omnia dici
Cōſcia mēs vt qcūqꝫ ſua eſt/ꝯcipit intra — Ouidiꝰ
Pectora/ꝓfacto ſpemqꝫ metūꝫ ſuo
Conſcia mens recti/fame mendacia ſpernit
Sed nos in vicium credula turba ſumus
¶ De fugienda triſticia ¶ Ca· xxxv
TRiſte cor ad mortis te cogit currere metas — Aurora
Spūs exultans facit vt tua floreat etas
Parce iuuentuti/conplectere gaudia vite — Pāphi
Leta decet letis paſcere corda iocis
¶ Qꝫ primi ꝑ doctrinā ſūt edificandi ¶ Ca· xxxvi
QUam bn̄ narratur q̄ primus edificatur — Zozimas
Excitat interdū facundia dulcis amorem — Pāphi
Et mulcens animos mitigat illa feros
Fons eſt et vena vite/dulcedine plena

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Linga viri docti / q̄ ſe rationis habena
Dirigit et vite celeſtis guſtat amena

De malis conuertendis   Ca xxxvij

Recte malos nec erunt qꝛ ſi ꝯtatur iniquus   In eodē
Ad dn̄m / peccata cauens fit eius amic⁹

De fraudibus potentū   Ca·xxxviij

Plebs timet ingenio ſupari ſepe potentū   Pāphil⁹
Iura cadunt cauſa paupꝛis exigua
Eſt et vbiqꝫ fides priſco viduata colore
Que regitur ſceleris artib⁹ innumeris
Nam dolus inſidias tendit vbiqꝫ ſuas
Eſt ſcelus immenſum ſi diues fallat egenum
Conſortes pauci / comitis multi / via mſtos   Hinricus
Vna capit / paucis permanet vna fides
Qui me leſit / item ledet / ſi ledere poſſit   Eſop⁹
Expedit infido non iterare fidem
Qui nocuit ꝑmo vult poſſe nocere ſecundo
Que dedit infidus mella venena puto
Non bonus eſt ciuis qui prefert ciuibus hoſtē
Vtiliter ſeruit nemo duobus heris
Spne qd̉ pſit / et amare qd̉ obſit ineptum eſt
Qd̉ fugimus pdeſt / ⁊ qd̉ amamus obeſt

Qꝫ ꝑui mala ꝓ bonis reddāt   Ca·xxxix·

Nil pdeſt pdeſſe mal' / mens ꝑua malorum   Idem
Immemor accepti non timet eē boni
Reddē gaudet hō neqꝫ ꝓ melle venenum
Pro fcū penam / ꝓ pietate dolum
Eſt aliq̄ ingrato meritum exprobrare voluptas   Ouidi⁹

Qꝫ omni ope conſideranda ſit intencio

Ca:xl

Nemo licet ꝑſit/niſi vult ꝓeſſe/meretur Eſopꝰ
Nam ꝓeſſe poteſt hoſtis obeſſe volens
Nil ornat factum niſi facti ſola voluntas
Non operis fructū ſed noto mentis opus
↑ Nam ꝙrūcūꝫ:·:·operum debetur grā menti :·Eſopus
Non opi ↑ cordis intencio iudicat omnes:
Si facti bona ſit intencio tota nitebit Aurora
Actio/ſi mala ſit omne nigreſcit opus
Nam quicūqꝫ alium molitur ledere/ꝑmum Proſper
Ipſum ſe/iaculo ꝑcutiat proprio
Nec fugit infecti ſceleris mens ꝑ̃ua reatum
Cui nimis hoc ſolum qđ voluit nocuit

De falſ testibus Ca. xli.

Qui didicit ſiſare nefas ꝓ tpe/fraudi Otto
Conſtruit inſidias/fallentem fallere cautus
Sepe fidem falſo mendicat/ineptia teſtis Eſopꝰ
Sepe dolet pietas criminis arte capi
↑ Fraude tegit fraudes q:·:·fraus niſi fraude tegaꝛ ·:Que
Nulla valere poteſt fraus perit arte carens
Q sepe aliquis patitur mala q̄ alij frau· Otto
dulenter irrogant

Ca. xlij

O Vere sōmi metuendam numinis iram
Que ſic iudicio vindictas explicat equo
Viſcat vt in domini caput acta redire ſecuris
Et quis nocuit pena plectatur eadem
Quilibet intentus fraudi ſic ſepe ruinam
Quam dictat patitur·:ſua cuiq̄ꝫ exorſa/laborem Virgiliꝰ
Fortūā re ferent ·: ꝛ quo ferit enſe feritur
Auctorem pſepe ſuū fraus fraudat et in ſe Otto

Labe ſua colliſa ruit / cui debita merces
In laqueū non ſponte cadit / quē ſponte tendit
Fraudis in auctorem ſimili pede fraude reuerſa Baſilo⁹
Lex eſt equa / dolum referre dolore dolorem
In caput vnde fuit egreſſus habere regreſſum
Sepe ſagittantem didicit referire ſagitta
Inqꝫ reū plage conuerſa recurrere plaga
Sic plerūqꝫ dolus ꝓpꝛiis eliditur armis
Et q̄ qs dicta aliis mala / daudicat hiiſdem Otto
Tinnitus vocum q̄s accipit echo remittit
Sic pereant / q̄ ſe ꝓdeſſe fatentur / et obſunt
Diſcat in auctorem pena redire ſuum Eſop⁹
Sine malo daudi mala vite meretur / iniquus
Qua capit inſontes / ſe dolet arte capi

¶ Qꝫ qui alium ad malū hortatur puniendus eſt vt operator ¶ Ca. xliii

Qui monet vt facias qđ iam facis / ille monendo
Laudat / et hortatu cō ꝓbat acta ſuo Ouidi⁹
Nam licet ipe nichil poſſis temptare nec auſus Auian⁹
Seuior hic / alios qꝛ facis eē reos
Non refert / an ſis mediata vel inmediata Hinricus
Cauſa mali / ſola lex ad vtrumqꝫ facit

¶ De bn̄ficiendo inimicis ¶ Ca. xliiii

Si tuus eſuriens eſt aut ſitiēs inimicus Aurora
Eſcas offer ei / da potum ſicut amicus
Ignis carbones ſup̄ caput huic ita pones
Sic fit vt illius mēs frigida / ſepe calore
Diuino feruens igneſcat fratris amore

¶ De duob⁹ p̄ceptis caritatꝭ ¶ Ca. xlv

Est gemin⁹ legal' amor: :· dilectio pma ē :· Arator
Que dn̄m vehement' amat / cui dein̄ ſcda
Que ſociat mortale genus / tn̄ incipit ante
Poſterior numero / ſequitur comitata ſecunda
Que por eſt / ſic forma docet / niſi diligis inquit
Cernere quem potis es fratrē / quē cernē non eſt
Neſcis amare deum / cōcordia nexa caleſcat
Ergo pari voto dn̄mqȝ in pectore condat
Fratris amor / gemine ſibi ſit ſubſtācia cauſe

Explicit liber tercius

Incipit liber quart⁹ de ira Diffinitio ire Ca·i

Ira furor breuis eſt· Inuoluens turbine mentem — Oraci⁹

De iudicio Ca·ij

Ira tument ira nigreſcūt ſāguiē vene — Ouidi⁹
Lumina gorgonio ſeuius igne micant

Q͛ in facie ꝑpēditur affcūs interior· Ca·iij

Heu qȝ difficile ē / crimine non ꝓdere vultu — Ioē
In facie legitur hōis ſecreta voluntas
Eſt facies animi lingua ſecunda ſui
Certe difficile ē abſcondere pectoris eſtus — Maxim⁹
Panditur et clauſo ſepius ore furor
Deprendas animi tormenta latentis in egro — Iuuenal'
Corpe / deprendas ⁊ gaudia / ſumit vtrūqȝ
Inde habitum facies·: docti non errat acumen
Iudicis / archanum mentis in ore legit

De vicio Ire Ca·iiij

Laudet pmiſſis ⁊ laxis mens fera frenis — Otto
In ſcelus omne ruit ꝯfundens faſqȝ nefaſqȝ
Gaudet in afflictos ſeuire nouerca poteſtas — Thobias
Iuſticie / ſceleris ira miniſtra viget

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Hac regnante iacit vtꝰ ꝓſcribit honeſto
Impietas/ratio deſipit/alget honos

Quã miſerum ſit ſeruire Iracũdis Ca. v.

Ne miſere viuere ſciat/qui ſeruit iniq̃ Eſopus
Parcere ſubiectis neſcit iniquus homo
Libertas ſiquidem ꝓpꝛii q̃ regna cohercent Alanꝰ
Libertate perit/cuiꝰ ſeruaueris vmbꝛam
Si quicq̃ iubeare velis/tot rebus iniquis
Paruimꝰ victi/venia eſt hec ſola pudoꝛis
Degeneriſq; metus/nil iam potuiſſe negari

De iracundia mulierꝝ Ca. vi

Nulla fere cauſa eſt/in q̃ non femĩa litem :· Iuuenalis
Mouerit/ et bellum:· Minoꝛ amiratio ſũmis
Debetur/mõſtris/quociens facit ira nocentem'
Hunc ſexũ/ ⁊ rabie iecur intendente/feruntur
Precipites vt ſaxa iugis abrupta/q̃bus mons
Subtrahitur/cliuoq; latus pendente recedit
Illa ego ſuſtulerim/q̃ ꝯputat/et ſcelꝰ ingens
Sana facit fame ſecura/ſuiq; pudoꝛis
Intolerabilius nichil eſt q̃ femĩa diues
Tunc grauis illa viro/tunc oꝛba tygride peioꝛ Iuuenal'
Cum ſimulat gemitus occulti conſcia facti
Aut odit pueros /aut ficta pelice ploꝛat
Vberibus ſẽp lacrimis/ſẽpq; paratis
In ſtacione ſua/nichil ẽ audacius illis
Depꝛenſis/iram atq; animos a crimine ſumũt

Quod iracundi odioſi ſint Ca. vij

Dextera p̃cipue capit indulgentia mentis Ouidiꝰ
Aſperitas odium/ſeuaq; bella mouet
Odimus accipitrem quia ſemꝑ venit inarmis

Et ꝑuidum ſolitos in pecus ire lupos
Ac caret inſidijs hōim q꞉ mitis hirundo eſt
Quaſq₃ colit turres chanis ales habet

Q꞉ ira ſtatim ſit repmenda Ca·viij

Iram non teneas꞉·꞉aīm rege/q nō paret ·꞉Orati⁹
Impat/hunc frenis/hunc tu conpeſce cathenis
Sed nunq₃ dederis ſpacioſum tps inira m
Sepe ſimultates/ira morata facit
Ut fragilis glacies interit ira mora
Paruulus ad petram furor elidatur vt ira Orati⁹
Sopita/pereant ſciſuiata/regnet amor
Non interficies ·꞉Qui non moderabitur ire
Infectum volet eē dolor qđ ſuaſerit/ et mens
Dum penas odio per vim feſtinat in vlto

Q꞉ ex Ira odium generetur Ca·ix

Ira modum neſcit/nā ɔcipit illa furorem Aurora
Ac odium gnat extinguens fratris amorem
Nil odio peius fugat oē bonum locus eius
Ira odium generat concordia nutrit amorem Catho

Q꞉ nobilium ſit placabiliter iraſci
Ca·x·

Quo qſq₃ eſt maior magis eſt placabilis ire Oui
Et faciles motus mens generoſa capit
Leniter iraſci rex leniter incipe/ꝑmum Iſengrinus
Precipites torquet tardior vſq₃ dies

Q꞉ ira ꝑ verba et lacrimas decreſcat Ca·xi

Non intellecti nlla ē curatio morbi Maximus
Sed magis incluſis ignibus ītra fremunt
Decreſcit dolor ad gemitus ꝫ clauſus habūdat Quercul⁹
Plus ire quociens clauditur ignis habet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Eſt aliquid fatale malum ꝑ verba leuare Ouidiꝰ
Strangulat incluſus dolor eſtuat intuat intus
Cogitur et vires multiplicare ſuas
† Aſpa pꝑſſis ::· eſt q̄dā flere voluptas ·:· Ouidius
Expletur lacrimis egiturqꝫ dolor
Temporis officium eſt ſolatia dicere certi
Cum dolor in curſu ē ⁊ petit eger opem
At cum longa dies ſedauit vulnera mentis
Intempeſtiue/qui mouet/illa nouat

Ne vitandis ꝯtencionibꝰ Ca· xij

Eſto pacificus/fuge iurgia/vincula pacis Thobi·
Celica/ſūt aīē papula/corpus alunt
Incidit in diras lites q ꝓuocat iras Aurora
Contra v̄boſos noli ꝯtendere verbis Catho
Sermo datur cunctis animi paciencia paucis
Iurgia p̄cipue vino ſtimulata caueto Ouidiꝰ
Et nimium faciles ad fera bella manus

Qꝫ non ſit contendendum cum amico Ca·xiij

Item inferre caue cū q̊ tibi ḡtia iūcta ē Catho
Aduerſus notum noli cōtendere v̄bis
Lis minimis v̄bis interdum maxima creſcit
Ludus enim genuit trepidum certamen/et iram Oratius
Ira truces inimicitias et funebre bellum
Eſte ꝓcul lites et amare ꝓlia lingue Ouidiꝰ
Leuibus eſt verbis dulcis alendus amor
Candida pax hoīēs trux decet ira feras

Ne quis iratus de re incerta contendat Ca·xiiij

Iratus de re incerta contendere noli Catho
Impedit ira animum ne poſſit cernere verum

Qꝫ nō cito ſit reſpondendum Ca:xv

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Qui p⁹ auditu reſpondet/ſtultus habetur Auro
Si taceat cautus ꝛ prudens eſſe videtur
Conſulit aſtutus ſibi/nō facit hoc hō brutus
¶Qualiter vitentur lites ¶Ca·xvi
Ut ceſſent lites illudentem tibi vites In eodem
Litis preterite noli maledicta referre
Durus atrox/oris ſermo parit arma furoris
Iras ſuſtolis ſi ſit reſponſio mollis
Si ſermo leuis ſi ſit reſponſio mollis
Cordis duriciam ſocij de pectore tollis
¶Q̄ v̄ba ꝓ verb̄ ſoleant reddi ¶Ca·xvij
Mala ꝓ dulci/ꝓ turpi turpia reddi Eſopus
Verba ſolent/odium lingua fidemꝫ parit
Qui dāpnat mala fato leuat/qui leuit acerbat Queru
Irritant animos fortia dicta graues
¶Q̄ prudentes nō dn̄t attendere v̄ba ſtultoꝝ ¶Ca·xviij
Nobilitas fortis riſū ꝯtēpnit inertis Eſop⁹
Nec ſtolido debet ledi prudentia riſu
Nec ſtolidus doctum debet adire iocis
¶Q̄ v̄ba vxoris ſunt toleranda ¶Ca·xix
Coniugis irate noli tu v̄ba timere Catho
Nam lacrimis ſtruit inſidias cū feiā plorat
Vxoris linguam ſi frugi eſt ferre memento
Nāqꝫ malum ē nō velle pati/nec poſſe tacere
Turpe vir et mulier mō iūcti ꝓtin⁹ hoſtes Ouidi⁹
Non illas lites ꝯ ꝓbat vllus homo
¶Ne quis aliquē in furia poſitū arguat ¶Ca·xx
Dum dolor in curſu curenti cede furori Idē
Difficiles aditus impetus omnis habet
Parcendum eſt aiō miſerabile vulnus habenti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Menſqȝ pati durum ſuſtinet egra nichil
Tempore ducetur longo fortaſſe cicatrix
Horrent admotas vulnera cruda manus
Deſine crede michi vitia irritare medendo
Curando fieri quedā maiora videmus
Vulnera / que melius non tetigiſſe foret
Hoc ↑ genus eſt hōim qd cū medicabile non ſit
Non contrectari tutius eſſe puto
Peior ab āmonitu fit ſtatus ipſe boni
Vidi ego nuper equū ꝯ ſua vincla tenacem
Ore reluctanti fulminis ire modo
Conſtitit / vt pmū conceſſas ſenſit habenas
Frenaqȝ in effuſa laxa iacere iuba
¶ Qr amici inſtanē ſint mouendi ·Ca·xxi·
Cum moneas aliquē nec ſe velit ipſe moneri Catho
Si tibi ſit carus noli deſiſtē cept Qr plus p
ſit correptio vbox iuſto qȝ vbis ſtulto· Ca·xxii
Plus poteſt docto ſolū iuſti documentū Auro
Per qd corripitur / qȝ ſtulto verra centū
Juſtus em̄ patiens mordentem non reꝑhendit
Sed ꝑ nequicie vbis / pia vba rependit
¶ Sed cordi reprobo ſi porrigis vtile verbum
Hinc tua ſepe magis correptio reddit acerbum
¶ Ne qs aliū arguat q ē meripſe criminoſ Ca·xxiii
Non alios curat / q ſe male negligit egrū Hinricus
Omne qd eſt ſuimet tendit ad eſſe ſuum
Obſenis rubet auditor cui frigida mens eſt Juuenal
Criminibus / tacita ſudant pcordea culpa
Frontis nulla fides / qs enim non vicus habundat
Triſtibus obſcenis / caſtigas turpia / cū ſis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Inter ſocraticos notiſſiā foſſa cynedos
Loripedem rectus derideat ethiopem albus
Quis celum terris nō miſceat et mare celo
Si fur diſpliceat verri/aut homicida miloni
Claudius accuſet mechos/cathelina cethegū
¶ Q: homines naturaliter teneantur ad mu
tuam ſocietatem
¶ Ca · xxiiij
Ingenium/mite/blandū :·: Molliſſima corda :·: Iuue
Humano generi dare ſe/natura fatetur
Que lacrimas dedit/hec noſtri ps optima ſenſus
Plorare ḡ iubet cām lugentis amici
Squaloremq̧ʒ rei pupillum adiura vocantem
Circonſcriptorem /cuius manancia fletu
Ora puellares faciunt incerta capilli
Nature imperio geminus cū funus adulte
Virginis occurrit/vel terra clauditur infans
Et minor igne rogi/qs enī virtute coruſcus
Illa aliena ſibi credat mala ſepat hic nos
A grege brutorum/atʒ ideo venerabile ſoli
Sortiti ingenium /diuinorūq̧ʒ capaces
Atʒ exercendis /capiendiſq̧ʒ/artibus apti
Senſum a celeſti demiſſum traximus arce
Cuius egent pna et terram ſpectancia mundi
Principio indulſit cōmunis conditor illis
Tantum animas/nob aīm q̄q̧ʒ mutuus vt nos
Affectus /petere auxilium ⁊ pſtare iuberet
Diſpſos trahere in ppl'm/migrare vetuſto
De nemore/et pauis habitatas linquere ſiluas
Edificare domos/larib⁹ ꝯiungere noſtris

Tectum aliud / tutos vicino luiē ſūpnos
Vt collata daret fiducia / ꝓtegere armis
Lapſū / atꝫ ingenti mutantem vulnere ciuem
Cōmuni dare ſigna tuba et defendier hiſdem
Turribus / atꝫ vna portarum claue teneri
Sed iam ſerpentum maioꝛ ꝯcordia / parcit
Cognatis maculis ſimul fera / quando leoni
Fortioꝛ eripuit vitā leone· q̄ nemore vnq̄ꝫ
Expirauit aper maioris dentibus apri
Aſt homini ferrum letale incude nefanda
Produxiſſe parum eſt / cū raſtra ac ſarcula / tantum
Aſſueti coquere et marris ac vomere laſſi
Neſcirent p̄mi gladios extendere fabri
Aſpicimus populos quoꝝ non ſufficit ire
Occidiſſe aliquem / ſꝫ pectora / brachia / vultum
Crediderint genus eſſe cibi / quid diceret ergo
Vel quo non fugeret ſi nunc hec monſtra videret
Pitagoras / cūctis animalibus abſtinuit qui
Tanq̄ꝫ homine / et ventri indulſit nō omne legumen

Q· ſerui corripiendi ſunt atqꝫ domandi Ca·xxv·

Seruoꝝ ob culpam cū te doloꝛ vrget in irā — Catho
Ipſe tibi moderare / tuis vt parcere poſſis
Nos coram pūgas / mō vb vbera iungas — Jozimas
Vltimo non bellum eſt / ſeruos vbi ceptra rebelles — Alexā
Corripiunt / captoſqꝫ domant / patriamqꝫ tuentur
Stat facti manifeſta fides facit eē fidelem — Aratoꝛ
Exempli menſura ſui / tandemqꝫ coactum
Pena magiſtra docet dn̄m ne reſpuat vltra — Bern̄·pal·
Fac bene ſeruoꝝ genus emenda tumendoꝝ

Q· non ſit exquirenda vltio Ca·xxvi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

OMne in pꝛecipiti vicium ſtat/ pl'ima felix — Iuuena
Paulatim vitia atꝫ errores exuit oēs
Pꝛima docens rerū ſapientia/ quippe minuti
Semꝑ et infirmi eſt animi / exiguiqꝫ voluptas
Ultio continuo ſic collige/ qꝛqꝫ vindicta
Nemo magis gaudet q̄ꝫ femi̾ ⁊ fraudis amica

Q̄ vindicta ſit deferenda donec geſcat ira — Ca·xxvii

Uindictā differ donec pertranſeat ira — Alexand'
Qualibet infirmas adiuuat ira manus — Ouidi
Res aperit q̄ꝫ cā gerit :· ꝓus eē negatur/ — Erato: :·Bares
Unda fluens/ ignis vrens/ ſpirabilis aer
Q̄m dictet furoꝛ vt ceſſes Cū pl'ima poſſis — Baſtidus
Poſſe modum ſeruare velis/ meōꝛ impꝛime menti
Quando nocere potes noli/ ſatis eſt nocuiſſe
Poſſe nocere/ nichil facias qd̄ poſtmodo velles
Non fieri/ ꝫ ſit mens cauta ꝑambula facti

Q̄ poſt vindictam non ſit ira retinenda — Alexander

Ca·xxi·

NEc meminiſſe vel' odij poſt verbera·:namqꝫ :· Catho
Poſt inimicicias ire meminiſſe malorum ē ·:Bares
Criminā dāt animos ⁊ et:·: mlr̄ ſera furoꝛē — Beta·
Tempat et penis tandē ſaciata ſupm̄is
Illaudata feros differt clementia vultus — Iſengrinus
Quos viles fugit ira negat ſe grā dignos
Nobile plus odium q̄ꝫ miſer oꝛnet amoꝛ
Exhibitis reſpondet amoꝛ quibus ira negatis
Et qn̄qꝫ iuuat diſplicuiſſe prius
Federa pꝰ iram redeuncia firmius herent
Peius vt admiſſum gratia fracta facit

Q̄ mine nō ſꝑ habeant effectū — Ca:xxix

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Sepe minus faciunt hoīes q̄ m̄lta loquunt᷑ — Eſopꝰ
Et q̄d velle malum quid ꝓdeſt grāde minari — Otto
Quid vero nociuos iuuat attēptare labores
Difficilis labor eſt / fluctus euincere nando
Non ſemper motis fundūtur nubibus ymbres
Dat mare ſepe metus / nulla ꝑicula tn̄ — Pāphilus
Non ſemꝑ metas ferit in q̊s mittitur arcus — Otto
Nec q̊ dirigit ꝑuenit vſq̧ lapis — Iſengrinꝰ
Nō ferit aſſidue telum q̄dcūq̧ minatur — Alanꝰ
Viribus obijcere vires non expedit / ymmo — Hinricꝰ
Blandicijs poteris exuperare minas

¶ Ut alijs faciamus q̄ nob̄ fieri volumꝰ ¶ Ca. xxx.

Nec alijs facies q̄ ſcis tibi ꝯmoda / nulli — Thobias
Fac / q̄ facta tibi ꝑniciosa putes
Felix vindicta q̄ victo dona dat hoſti — Otto
Hac ſuperent hoſtes / hac vincant dade tyranni
Eſt etiam miſeris pietas et in hoſte ꝓbatur — Ouidi

¶ Q̧ ſcd̄m modum culpe pena ſit moderanda — Ca. xxxi.

Iuxta menſurā culpe / mēſura ſequatur — Aurora
Pene / q̄ recte iudicat illud agit
Inſonti facile eſt † excuſandi : reperire — Alexand̄
Verba / tenere modum / miſero non eſt leue / ꝓſit
Simplicitas iuſto noceatq̧ nocentia ſonti
Nec natura poteſt iuſto ſecernere iniquū — Oratiꝰ
Diuidat vt bona diuerſ / fugienda petendis
Nec vincet ratio / tantundem peccet / idemq̧.
Qui teneros caules alieni fregerit orti
Et qui nocturnus ſacra diuum legerit / aſſit
Regula / peccatis que penas irrogat equas
Nec ſcutice dignū horribili ſectere flagello

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Q ꝓpt violentiam potentū inuente ſunt leges

Ca. xxxij

Unde date leges / ne fortior oiā poſſit — Ouidi⁹
Ceptaqȝ ſunt merita tradita ſacra coli.
Exuitur feritas / armiſqȝ potencius equū eſt
Et cū ciue pudet conſeruiſſe manus
Jura inuenta metu iniuſti fateare neceſſe eſt — Oratius
Tempora ſi faſtoſqȝ velis euoluere mundi

Q crudeles nllm credant miſericordem — Ca. xxxiij

Deſpare ſolent alios in tpe duro — Alexander
Eſſe miſerturos alijs hij qui miſereri
Non vellent / ſi fata darent ꝯtraria fila
Inclementis hō mentis male cōijcit ex ſe
Raraqȝ humane ſedeat clementia menti

Q liceat vim vi repellere — Ca. xxxiiij

Iudice me fraus eſt ꝯceſſa repellē fraude — Ouidi⁹
Armaqȝ inarmatos ſumere iura ſinunt
Jure poteſt ledi ledēs vt ledat in illum — Eſopus
Uñ breuis cepit leſio magna redit

Q hoſtis nō ſit nimis timendus — Ca. xxxv

Sepe gerit nimios cā puſilla metus — Eſopus
Ne timeas ſeu forte times aſſume timentis — Gāfrid⁹
Non animum timidi / qñ ſubit hoſtia mentis
Sit timor hoſpes ibi / non incola / diſce timere
Si timeas ſine teſte time mentiſqȝ timorem
Ignoret facies / quia ſi timor intimus ora
Carpit et emacerat animus iocuudior hoſtem
Nutrit et impinguat / et gaudia ſuggerit illi
Exuget tua membra dolor / ꝯſultus ergo
Si timor incurret aiū ſimulatio vultum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Erigat/ ꝛ clipeo vultus ſuccurre timoꝛi
At ſi mens timeat/ facies velud ipſa timeri
Immo magis ſꝑare velis/ pudeat atqꝫ timentem
Vulgari pallē metu ſi poſſe ſit artum
Dilates aīm/ ſi corpꝰ debile/ mens ſit
Foꝛtis et exiguas vires ſupplere memento
Sꝑe grandi facti leuitas cuicūqꝫ rebelli
Fit grauis et grauitas aīo cuicūqꝫ volenti
Fit leuis ergo velis/ et erit leui nulla vereri

Q· virtus ducis milites coꝛꝛoboret — Ca·xxxvi

SI vires penſes·:ſi veris magna paratur
Fama bonis/ ꝛ ſi ſucceſſu nuda remoto
Inſpicitur ꝟtus/ qcqd laudamus in vllo·
Maioꝝ foꝛtuā fuit paciencia queſtus
Exonerat cogit/ ſummos ꝑferre laboꝛes
Summa ducis virtus/ ſtimulos dedit emula ꝟtus
Dum p̄it in mente ſit cencioꝛ enſe triunphus
Plus ytachus mente pugnat q̄ꝫ viribus hectoꝛ
Sed gerit vtilius bellum qui pugnat vtroqꝫ

Q· occiſo duce fugiat excercitus

Ca·xxxvii

NOn ſe turba regit ceſo duce tota ſequentū — Bareſ
Debilꝰ egreſcit ꝟtus arma ipā videntur
Poſſe minus·:parteſqꝫ labant dū ſūma moueꝛ — Alexād̄er
Cūqꝫ caput nutat turbari membꝛa necc̄ eſt

Q· non ſit parcendum hoſtibꝰ in bello

Ca·xxxviii

SI non vis alijs parcere parce tibi — Eſopꝰ
Non veri ſimili eſt alieno parcere q̄p q̄ꝫ — Alexander
Qui ſibi non p̄cit gladio q parcit in hoſtem

Ipſe ſibi eſt hoſtis vitam q porrogat hoſti
Derogat ipē ſibi non eſt clementia bello
Hoſtibus eē pium/grauis eſt ſibi dignaqꝫ cedi
Cedis parca manus/ſegnes incurrere mortem
Dum amittāt audent ſed non occurrere morti
Parcere ſubiectis ſcit nobilis ira leonis — Lucanus

De fuga Ca. xxxix

A trepidante fuga l'nulla l' vltima ꝟtus — Otto
Quem trepidi laudant p9 ꝑlia ciue recepto
Dum bñ qui fugit caute pugnaſſe ꝓbatur
Atiliuſqꝫ putant ꝓfugi calcaribus vti
Nā̄ gladio tergoqꝫ geri/q̄ꝫ pectore ſcutum
Cominus ardentis q̊ciens capiti timor enſis
Imminet eſt alia grauior mors nl'la timori
Victria ſi ſapies fugias ꝑor/vltimus inſtes — Geta
Nil poterit iuſta tucius eſſe fuga

Q viri non debeant nimis dolere de aduerſ

Ca. xl

Et grauiter doleat nō ꝑtinet ad ſapientē — Eſop9
Cum dolor ad dñm ꝑmia nulla ferat
Ponamus nimios gemitus flagrantior equo — Iuue/
Non debet dolor eſſe viri nec vulnere maior
Cui ſua vita nocet caueat ſibi rumpere vitam — Eſopus
Non nece ſed meriti iure quieſcit homo
Mors melior neſciere datam q̄ꝫ ꝑdere vitam — Sedul9
Nobilis et:· fortis animi eſt ↄtēpnere mortem — ·:Alexan
Non odiſſe tñ vitā ſed amare virorꝫ eſt
Degeneres et q̊s ↄſtet tedere laboris
Compelluntur ad hoc vt vitam ducere vile
Quid reputet qd mixꝫ ignauis viuere eſt

Et contra nichil eſt / q̄ fortis ⁊ ardua virtꝰ
Linquat in expertum mouet oĩa ⁊ oĩa tēptat
Gloria maior erit robuſtis enſe perire
Quā corporea fame nulla neceſſitate necari

¶ De paciencia dei ¶ Ca. xli

Multa diu differt ſummi patientia regis — Proſper
Suſpendens equi pondera iudicij
Et dum plectendis parcit clemencia factis
Dat ſpacium vt pereant crimina / non homines
Cum datur iniuſto peccandi optata voluptas
Ut mala mens p̄ue qđ cupit efficiat
Ira eſt magna dei q̄ multos ſit q̄ȝ punit — Prudē
Ut quibus exultant criminibus pereant
Creſcit enim occulte cum longo pena reatu
Auſibus illicitis ſi nihil opſtiterit
Sit licet hic tutus ſit felix p̄ua ſecutus — Zozimas
Iudicium grauius deus irrogat auſibus huius
Continuatq; ꝯuis dementia ꝓpa p̄uis
Cūq; diu parcit / tandem ∴ premit vltio noxas — ∴ Bares
Tunc grauior cum tarda venit · tunc plena timoris
Cum terrore caret blanda nil ſeuius ira
Ut ſit magna tamē certa lenta ira deoꝝ eſt — Iuue
Aſpiciunt oculis ſuperi mortalia iuſtis — Ouidiꝰ

¶ De flagello dei et eꝰ vtilitate ¶ Ca. xlij

Percutere nō nunq̄ȝ caſtigat corde paterno — Proſp
Ne cito ꝯſumant / ſeua flagella reos
Sic pietate dei terraꝝ non vacat orb
Et nichil eſt qđ nos nō trahat ad veniam
Cum rex ſaluādis ipa q̄ȝ ꝯſulit ira
Et curat medicus vulnera vulneribus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Cum deus ex certa peccantes ꝟberat ira
Ut norint hoīēs quid mereantur agit
Nam dum mortalis pūguntur tpa carnis
Auxilium miſeris ipā flagella ferunt
Et vindicta breuis hic noxia crimina finit
Ne ſine fine habeat debita pena reos
Sic famulos temptat deus vt paciencia pſter — Thobias
Exemplū / q̄ſi ſol collaterale iubar
Quod fornax auro / qḋ ferro lima / flagellum
Meſſibus / eſt iuſtis aſpitatis onus
Qui modo torquetur neſcit q̄ꝫ magna lucretur — Jozimas
Alea fortune fortes examinat / aurum — Thobi/
In fornace / fides anxietate nitet.
Ridet in aduerſis ꝟtus / non mergit honeſtum
Propoſitū / merce proſpitatis hyems
Nomine paſſa dei redolet tribulacio / paſcit
Paſſio / delectat leſio / pena ſapit

De flagello dei pacienter tolerando — Ca. xliij

Leuiter ex aliq̄ / qcqd paciare ferendum ē — Ouidi
Que venit indigne pena dolenda venit
Spera cotidie dn̄i ſuffragia / ſpera — Thobias
In domino / dominū dilige / ſanus eris
Eſt pietas pregrata dei ·:regniq̄ꝫ voluptas — ·:Ara
Eterno protege pati·:predulce flagellum — :·Thobi/
Uirga decens / vulnus vtile ſuaue iugum
Uerba pij patris ſunt ꝟbera grata / medetur
Uulnere / vberibus mulcet amore domat
Elimat / recoquit figulus ſua vaſa / flagellat
Quas recipit modico vulnere paſtor oues
Cum fuerit atꝫ ferit deus / olim Parcere querit — Jozimas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Aſpa mellificat/ſola eſt q̄ ꝯterit hoſtem — Thobias
Virtuteſq; regit paciencia/ ſola triūphis
Militat innocuis: gaudet paciencia duris — Lucanus
Nam virtus vidua ē/ quā non paciencia firmat — Prudēti⁹
Maxima em̄ moꝝ eſt ſꝑ paciencia cuſtos
Inter ſpem curamq; timores inter/et iras — Oratius
Omne crede diem tibi deluxiſſe ſupremum
Grata ſuꝑ veniet q̄ non ſperabitur hora
Nam non certanti nulla eſt ſperanda corona — Proſper
Polmam que capitur/gloria finis h;

Explicit liber quart⁹

Incipit liber quintus. de Auaricia Deſcriptio
Auaricie — Ca: ꝑmū

Fertur auaricia gremio ꝑcincta capaci — Prudēti⁹
Quicqd luxus edax ꝑcioſū liquerat/vnca
Corripuiſſe manu pulchra in ludibria vaſto
Ore inhians/auriq; legens fragmenta caduci
Inter arenarum cumulos/nec ſufficit amplos
Impleuiſſe ſinus/iuuat infarcire crumenis
Turpe lucrum ⁊ ġuidos furtim diſtendē fiſcos
Quos leua celante tegit/lateriſq; ſiniſtri
Velat adoperto/ velox nā dextera rapinas
Abradit/ſpolijſq; vngues exercet aenos
Cura/fames/metus/anxietas/ꝑiuria/ pallor
Corruptela/dol⁹/ꝯmēta/inſōpnia/ſordes
Eumenides varie monſtri comitatus aguntur
Qꝫ generalis ſit
peſtis auaricie — Ouidius

Capitulū .ij.

Ux ego ſaturno queqꝫ regnante vidébā
Cuius non aiō dulcia lucra forent
Tempore creuit amor q̄ nuuc ē ſūm⁹ habendi
Uix vltra q̊ iam ꝓgrediator habet
Pluris opes nunc ſunt q̄ꝫ priſti tēpis annis
Dum populus paup/dum noua roma fuit.
Jura dabat populis poſito modo p̄tor aratro
Et leuis argenti lamina crimen erat.
Ac poſtq̄ꝫ fortuna loco caput extulit alto
Et tetigit ſūmo v̄tice roma deos
Creuerunt et opes et opum furioſa libido
Et cū̄ poſſideant plurima plura petunt
Sic quib⁹ intumuit ſuffuſa venter ab vnda
Quo plus ſunt pote plus ſitiuntur aque
De auaricia ſacerdotum Ca. iij

Gratia ſūmoꝝ merx eſt/nā ḡtia ḡtis
Non datur/hāc ſolum ꝓdigus emptor hꝫ
Uenditur introitus tēpli ꝓhibetqꝫ ſacerdos
Ante iouem vacuas munere ferre manus
Dat nemo gratis/qꝛ ḡtis nemo recepit
Uendit quiſqꝫ quia vendidit alter ei.
Gratia ſcortatur ꝑſtās/turpi qꝫ redacta
Sub precio/emptores deu ouet ipā ſuos
Omnibus vt breuiter loquor/oiā vendit habendi
Imperioſus amor/oiā nūmus emit
Rerum mandato ſubſeruit ſūma poteſtas

Alda

Otto

Reprehenſio ſacerdotum ſup auaricia
Ca. iiij.

O Curue in terras aiē et celeſtium inanes
Quid iuuat hos templis veſtros inmittē mores

Perſi⁹

Et bona dijs ex hac ſcelerata ducere pulpa
Dicite o pontifices in ſancto quid facit aurum
Nempe hoc q̄ veneri donate a ꝟgine puppe
Quin damus id ſuperis de magna q̄d date lance
Non poſſit/magni maſſali lippa ꝓpago
Compoſitū ius fas animi/ſanctoſq̄ʒ receſſus
Mentis/ꝛ incoitum generoſo pectus honeſto
Hec cedo vt admoueam templis/et farre litabo

De auaricia principum Ca. v.

An neſcis lingas rebus eē manus — Ouidi⁹
Quicquid ꝯſpicuū eſt pulchrūq̄ʒ eſt eq̄re toto — Iuue
Res fiſci eſt vbicūq̄ʒ natat donabitur ergo
Ne pereat piſcatoꝛ † inops ratione rapine:

De auaritia militum Ca. vi

Dico tibi vere q̄ꝫ non mandata/nec vlle — Otto
Impellūt in bella p̄ces/vbi p̄mia rerꝫ
Defuerint/res bella gerunt/res ꝓlia ſedant
Cōmodius argento pugnatur et auro.
Que duo ſi deſint/nec mens capit arma nec enſis
Res placet/et fraudem nudat mens ꝯſcia fraudi
Nec mirū/ſiquidem venalia conſtat habere — Alexā/
Omnia/ venalem ꝛ ductū mercede quiritem
Uſq̄ʒ a deo ſolus ferrum mortemq̄ʒ timere — Lucan⁹
Auri neſcit amoꝛ.:res immoderata cupido — .:Ouidi⁹
Nulla fides/pietas q̄ʒ viris/q caſtra ſecuntur — Luca/
Venaleſq̄ʒ manus/ibi fas vbi maxima merces
† Non aurum pugnat:.nō auro bella geruntur — Alexāder
Sed ferro/non es/non opida regna tuentur
Sed ꝟtus vireſq̄ʒ virū † ꝑ prelia dira

De diuerſis diuerſa placent Ca. vii

Ut ſit mecenas vt nemo q̄z ſibi ſortem Orati⁹
Seu ratio dederit/ſeu ſors abicerit/illa
Contentus viuat/laudet diuerſa ſequentes
O fortunati mercatores/g̃uis annis
Miles ayt/multo iam fractus membra dolore
Contra mercator/nauim iectantibus auſtris
Militia eſt potior/qd em̄ cõcurritur hore
Momento/cita mors venit/aut victoria leta
Agricolam laudat Iuris legum q̄z peritus
Sub galli cantu ꝯſultor vbi hoſtia pulſat
Ille datis vadibus/q rure extractus in vrbem ē
Solos felices viuentes clamat in vrbe

Be auaricia mulierum Ca:viij

Non genus et formam mores ve requi Alda
rit amantis
Femina/de p̄cio queſtio p̄ma ſua eſt
Non dantem ſed munus amat/mētitur amorē
Ex dono/quantum donat amator/amat
Thayda ſiquis amat/ſua / non ſe/noſcat amari Eſop⁹
Thays amore caret/munus amantis amat

Be auaricia paupe et de periurio Ca·ix

Uas habeat veteres aliena pecunia neſcis Iuuenal
Que tua ſimplicitas riſum vulgo moueat cū
Exigis a q̄q̄z ne peieret et putet vllis
Eſſe aliqđ numen templis/areq̄z rubenti
Quantum qſq̄z ſua nummorꝫ ſeruat in archa
Tantum habet et fidei/iuris licet/ꝛ ſomocratū
Et noſtrorꝫ aras contemnere fulmina paup
Creditur atq̄z deos/dijs ignoſcentibus ipſis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Sunt fortuē iam lapſibus oīa ponant
Et nullo credant mundum rectore moueri
Natura voluente vices et lucis et anni
Atꝫ ideo intrepidi q̄cūqꝫ altera tangunt
Est alius metuens ne crimen pena ſequatur
Hic putet eē deos/et peierat/atꝫ ita ſecum
Decernat qđcūqꝫ deus de corꝑe noſtro
Dūmō vel ſecus teneam q̄s abnego nūmos
Ut ſit magna tamen certe lenta ira deoꝝ eſt
Si curant igitur cunctos punire nocentes
Qñ ad me venient ꝫ et exorabile numen
Fortaſſe experiat/ſolet hijs ignoſcere/multi
Cōmittunt eadem diuerſo crimina fato
Ille crucem/p̄cium ſceleris tulit/hic diadema
Sic aīm dire trepidum formidine culpe
Confirmant/tunc ſe ſacra ad delubra vocantem
Precedit trahē ymmo vltra vexare paratus
Tam facile et ꝓnum ē ſupos ꝯtēpnere teſtes
Si mortalis idem nemo ſciat/aſpice quanta
Voce neget/que ſit ficti ꝯſtancia vultus
Per radios ſolis/metuendaqꝫ fulmina iurat
Quicqd habent celoꝝ armamentaria celi

De hijs qui pecunias auare congregant Ca·x

Queritur argentum/puerisqꝫ btā creandis Orati⁹
Aruꝫ/ et inculte pacantur vomere ſilue
Q̄d ſatis eſt cui contingit nihil ampli⁹ optat
Non domus et fundus/non eris aceruus ⁊ auri
Egroto dn̄i deduxit corpore febres
Non animo curas/valeat poſſeſſor oportet
Si cōportatis rebus bn̄ cogitat vti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Dilige denarium ſed p̄ce dilige formam — Cato
Quem nemo ſcūs nec honeſtus captat habere
Eget diues hꝫ nūmos ꝗ non habet ipſum
Tantis parta malis/cura maiore/metuqꝫ — Iuuenalis
Seruantur/miſera eſt magni cuſtodia cenſus
Qui cupit aut metuit/iuuat illum ſic domus et res — Oratí
Ut lippum picte tabule/fomenta podagram
Auriculas cythare collecta ſorde dolentes.
Querit/et inuentis miſer abſtinet et timet vti
Paruula nam exemplum eſt magni formica laboris
Ore trahit q̊dcūqꝫ poteſt/atꝫ addit aceruo
Quem ſtruit haut ignara/ac non incauta futuri
Que ſimul inuerſum ꝯtriſtat aq̄rius annum
Non vſq̄ꝫ ꝓrepit/et illis vtitur an̄
Que ſitis paciens/cū te neqꝫ feruidꝰ eſtus
Dimoueat lucro/neqꝫ hyems/ignis/mare ferrum
Nil obſtet tibi/dū ne ſit te dicior alt̄
Quid iuuat immenſum te argenti pondus et auri
Furtim defoſſa timidum deponere t̄ra
Q̊d ſi ꝯminuas vilem redigatur in aſſem
Sed ni id ſit/q̄d hꝫ pulcrum ꝯſtructus aceruus
Que xp̄ꝰ et q̄nta bonis ſit viuere parco
Non meus hic ſmo eſt/ꝗ dic q̄d referat intra
Nature fines viuenti/iugera centum
An mille aret ac ſuaue ē ex magno tollere aceruo
Utar et ex modico q̄ntū res poſcit aceruo
Tollam/nec metuam/quid de me iudicet heres
Q̄ non plura datꝫ inuenerit/⁊ tn̄ idem
Scire volam/q̄ntū ſimplex hilariſqꝫ/nepoti
Diſcrepet/⁊ q̄ntum diſcordet parcus auaro — Boeciꝰ

Quāuis fluente diues auri gurgite
Non expleturas cogat auarus opes
Oneret ꝫ baccis colla rubri litoris
Ruraqꝫ centeno ſcindat opima boue
Nec cura mordax deſerat ſupſtitem
Defunctumqꝫ leues non comittantur opes
Dic age cui ſeruas theſauros q̄s coaceruas Rapulari⁹
In quibus heu temere ſpemqꝫ fidemqꝫ locas
Forſitan aut furi ſeruas / an forte tyranno
Vt fur diripiat l' violenta manus
Quid tibi foſſus humi cenſus / q̄d clauſus in archa
Eſtimo nullius vtilitatis erit

Qꝫ pctm̄ ſit colligere pecuniam Ca · xi:

Magnū pctm̄ ē amor inmoderat⁹ hn̄oi Proſper
Et plus q̄ꝫ vite ſufficiat cupiens
Si q̄ igitur ſuperant quoꝝ non indiget vſus
Debilibus pſint · atꝫ iuuent inopes
Quiſqꝫ enim cupide non expendenda recondit
Que nulli tribuit pauperibus rapuit
Id nimium nimioqꝫ magis pdeſſet egeno Eſop⁹
Quō nimium nimio credis auare minus
Terreuis opibus / cū diues gaudet iniquus
Veris ſe miſerum neſcit egere bonis
Nam quid erit qd̄ non momento temporis vno
Perdere mundana cdicione queat
Cum licet aduerſis ceſſantibus oīā pcant
Lege tamen mortis ſit faciendus inops
At bona iuſtoꝝ nullis obnoxia dampnis
Hoſtes / furta / ignes / et mare nō metuunt
Omnis virtutum ſemp ſubſtancia ſalua eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

De ſentencia auari et e⁹ improbacione

Ca. xij

At bona ꝑs hoīm decepta cupidine falſo — Ouidius
Nil ſatis eſt inquit/qa tāti/q̄ntū habeas ſis
Neſcis q̊ valeat nūmus/quē p̄beat vſum
Panis ematur/olus/vini ſextari⁹/adde
Quis humana ſibi doleat natura negantis
Uirt⁹ /decus/fama/dīna humanaq꜡. pulcris
Diuicijs parent/q̄s q̄ conſtruxerit/ille
Clarus erit/ fortis/iuſtus/ſapiens/etiam rex
O ciues ciues q̄renda pecunia p̄mum eſt
Uirtus poſt nummos/h̊ ſūm⁹ ianus ab ymo
Perdocet/h̊ recinunt iuuenes dictata ſeneſq꜡
Leuo ſuſpenſi loculos tabulamq꜡ lacerto
Unde habeas q̄rit nemo ſꝫ oportet habere — Iuue/
Si q̄dringentis ſex/ſeptem milia deſint — Oratius
Eſt animus tibi ſunt/mores et lingua fideſq꜡
Plebs eris/at pueri ludentes rex eris ayunt
Si recte facies hic murus aenius eſto
Nil ↄſcire ſibi /nulla paleſcere culpa
Roſcia dic ſodes melior lex /an puerorum
Nenia/q̄ regnum rctē facientibus offert
Is ne tibi melius/ſuadet/q̄ rem facias/rem
Si poſſis recte/ ſi non q̊cūq꜡ modo rem
An qui fortune te reſponſare ſuperbe
Liberū et erectum p̄ſens hortatur/ꝛ aptat
An vigilare metu examine/nocteſq꜡ dieſq꜡
Formidare malos/fures/incendia/ſeruos
Ne te compilent fugientes/h̊ iuuat horꝫ
Semꝑ ego optarim pauperrimus eſſe bonorꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Quid optari vel rogari debeat Ca·xiiij

Omnibus in terris que ſunt a gadibus vſqꝫ Juue/
Aurorã ꝛ gangen/pauci diſcernere pñt
Uera bona atqꝫ illis multum diuerſa remota
Erroris nebula/quid enim ratione timemus
Aut cupimꝰ/quid tã dextro pede ꝯcupis/vt te
Conatus nõ peniteat/votiqꝫ pacti
Euertere domos totas/optãtibꝰ ipis
Dij faciles/nocitura roga/nocitura petuntur
Milicia et torrens dicendi copia multis
Et ſua mortifera/eſt facundia/viribus ille
Confiſus perijt/amirandis qꝫ lacertis
Sed plures nimia congeſta pecunia cura
Strangulat/ꝛ cũcta exuperans patrimonia cenſus
Pauca licet portes argenti vaſcula puri
Nocte iter ingreſſus contum gladiumqꝫ timebis
Et mote ad lunam trepidabis arundinis vmbrã
Cantabit vacuus coram latrone viator
Plus audet dum neſcit inops/paup qꝫ timere Alanꝰ
Nil ergo optabunt homines Si conſilium vis Juue/
Permittas ipſis expendere numinibus/quid
Conueniat nobis/rebuſqꝫ ſit vtile noſtris
Nam ꝓ iocundis aptiſſima queqꝫ dabunt dij
Carior eſt illis hõ/qꝫ ſibi nos animoꝝ
Jnpulſu/ꝛ ceca magnaqꝫ cupidine ducti
Coniugium petimus/partũqꝫ vxoris/at illis
Notum/quid pueri/qualiſqꝫ futura ſit vxor
Orandũ eſt vt ſit mens ſana in corꝑe ſano
Fortem poſce animum/mortis terrore carentem
Qui ſpacium vite extremum int̃ munera ponat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Nature/ qui ferre queat q̄ſcūq̄ʒ labores
Neſciat iraſci/cupiat nichil/et potiores
Erumnas pauli credat ſeuoſq̄ʒ labores
Et venere et cenis et plumis ſardanapalli
Monſtro quid ipē tibi poſſis dare/ſemita certe
Tranquille ꝑ ꝟtutem patet vnica vite
Nullum numen abeſt ſi ſit prudencia/ſʒ te
Nos facimus fortuā deam celoq̄ʒ locamus

Qꝫ ex auaricia mſta mala prodeant Ca. xiiij

Prima peregrinos obſcena pecunia mores — Juuenal'
Intulit et turpi fregerunt ſecula luxu
Diuicie molles/quid enim venus ebrīa curat
Inguinis et capitis q̄ ſint diſcrimina neſcit
Cedere quid poterit ſaluis infamia nūmis
Vincat diuicie/nec ſacro cedat honori
Nuper in hanc vrbem pedib⁹ q venerat albis
Quando quidem inter nos ſanctiſſiā diuiciarum
Maieſtas/ꝛ ſi funeſta pecunia templo
Nundum habitas/nullas nūmoꝝ ereximus aras
Quid rome faciam mentiri neſcio/librum
Si malus eſt neq̄o laudare et poſcere/motus
Aſtrorum ignoro/funus ꝓmittere patri
Nec volo/nec poſſū/ranaꝝ viſcera nunq̄ʒ
Inſpexi/ferre ad nuptā/q̄ mittit adulter
Que mandat/norint alij/me nemo miniſtro
Fur erit/atʒ ideo nulli comes/exeo tanq̄ʒ
Mancus/et extincte corp⁹ non vtile dextre
Quis non diligitur niſi ꝯſci⁹ /et cui feruens
Eſtuat occultis animus ſemperq̄ʒ tacendis
Nil ſibi debere putat nil conferet vnquā

Participem qui te ſecreti fecit honeſti
Carus erit verri/qui verrem tempore quo vult
Accuſare poteſt/tanti tibi non ſit opaci
Omnis arena tagi/quodq; in mare voluitur aurū
Ut ſōpno careas/ponenda q; p̄mia ſumas
Triſtis/ ⁊ a magno ſemꝑ timearis amico
Unde fere ſcelerum cauſe/nec plura venena
Miſcuit/aut ferro graſſatur ſepius vllum
Humane mentis vitium q̄; ſeua cupido
Indomiti cenſus/nam diues q fieri vult
Et cito vult fieri/ſ; q̄ reuerentia legum
Quis metus aut pudor ē vnq̄; ꝓperāti auari
Nil vetitum feciſſe volet/quē non pudet alto
Per glaciem pone tegi/qui ſubmouet euros
Pellibus inuerſis ꝑegrina ignotaq; nob
Ad ſcelus atq; nefas quecūq; et purpura ducit
Effunduntur opes irritamenta maloꝝ · Ouidius
Jamq; nocens ferrū/ferroq; nocentius aurum
Prodierat/ꝓdit bellum qd̄ pugnat vtroq;
Uiuitur ex rapto/non hoſpes ab hoſpite tutus
Non ſocer a genero fratrū q̄; grā rara eſt
Imminet exicio vir ꝯiugis/illa mariti
Lurida terribiles miſcent atonita nouerce
Filius ante diem patrios inquirit in annos
Alligat in modicus quemlibet eris amor Beta
Uicta iacet pietas et virgo cede madentes Ouidi
Ultima celeſtum terras aſtrea reliquit

De fugienda auaricia Ca. xv

Eſt auaricie fex/cui ſua deeſſe ſtupeſcit Thobi/
Copia nuda/ſitis ebria/plena fames

Si latus aut renes morbo temptantur acuto — Oratius
Quere fugam morbi/ vis ſanus viuere/ quis non
Si virtus hec vna poteſt dare fortis omiſſis
Hoc age delicijs ꝟtutē ꝟba putas vt
Lucum ligna/ caue ne portus occupat alter
Si tibi nulla ſitim finiret copia limphe
Narrares medicis/ quid quanto plura paraſti
Tanto plura cupis nulli ne faterier audes
Si vulnus tibi monſtrata radice vel herba
Nō fieret leuius fugeres radice vel herba
Proficiente nichil curarier/ audieras/ cui
Rem dij donarent/ illi diſcedere prauam
Stulticiam/ cū ſis nichilo ſapientior exquo
Plenior es/ tū veteris monitoribus iiſdem
Ac ſi diuicie prudentem reddere poſſent
Si cupidum timidūq; min⁹ te/ nempe ruberes
Viueret in terris te ſi quis auarior vno
Senſit alexander teſta cū vidit in illa — Iuuena/
Magnum habitatorem/ quanto felicior hic/ qui
Nil cuperet/ q̄ʒ qui totum ſibi poſceret orbem
Deniq; ſit finis q̄rendi/ cūq; habeas plus — Orati
Pauperiem metuas minus/ et finire laborem
Incipias parco qḋ habebas ſufficienter
Semp auarus eget/ certum voto pete finem
Et modus in rebus/ ſunt certi deniq; fines
Quos vltra citra nequit conſiſtere rectum

¶ De petendo

¶ Ca. xvi

SI quid agis prudenter agas et reſpice finem — Eſo
Ferre minora volo ne grauiora feram

Qđ iuſtum eſt petito ꝉ qđ videatur honeſtum Catho
Nam ſtultum ē petere qđ poſſit iure negari
Uera loqui detur trāſgreſſor iuris habetur Zozimas
Qui rogat illa dari q̄ poſſunt iure negari
Coram rege/ſua de paupertate tacentes Oratiꝰ
Plus poſcente ferent/diſtat/ſumas ne pudenter
An rapias:· veniet claſſis q̄cūq; vocarit :· Iuuena
Spes lucri·: qđ non mortalia pectora cogis :· Uirgiliꝰ
Auri ſacra fames ↑ meritum metire·: repulſā :· Alexād
Ex merito patitur q poſtulat vlteriꝰ/q̄m
Promeruit/ſpes que meritum nō ꝑuenit/aſpe
Deuiat/ꝛ partitur ei p̄ſumptio nomen
At ſua dent hoīēs ſemꝑ ſperare iubentur Queru
Donec ſpem vanam res male lapſa ꝓbet
Non igitur deſerent ꝓ vanis certa relinqui Eſopus
Non ſua ſi quis amat/mox caret ipē ſuis
↑ Iure equidem: ·:certa/ſemper p̄ſentia parua :· Hinri
Ambiguis magnis vtiliora puto
Reddere lentus erit hilaris ꝓmiſſor/et audax Querulꝰ
Ad ꝓmiſſa/parum credulitatis habet
Multa fidem ꝓmiſſa leuāt vbi plenius equo Oratiꝰ
Laudat venales qui vult extrudere merces

¶ De ſimulatione auaricie ¶ Ca·xvij

Fallit auaricia ſpecie virtus ꝛ vmbra Iuuena
Cum ſit triſte habitu vultuq; et veſte ſeuerum
Sit virtus ſpecie vultuq; et veſte ſeuera Prudentius
Quā memorant frugi/pce cui viuere cordi eſt
Et ſeruare ſuum/tā q̄ nil raptet auare
Qđ rapere ꝛ cìepere eſt/auideq; abſcondere pta
Natoꝝ curam dulci ſub nomine iactat

Nec dubie tanq̄ꝫ frugi laudatur auarꝰ Juuenal
Tanquā ꝑcus homo/ et rerum tutela ſuaꝝ
Et pater/ ergo animi felices credit auarus

De hijs q poſteris theſaurizāt Ca. xviij

Marcus ob heredis curam nimiumqꝫ ſeuerꝰ Oratius
Aſſidet inſano. : Certe nihil equiꝰ/ equi Querulus
Diſpenſat ſuperi q̄ꝫ ꝙ auarus eget
Vndiqꝫ ditatur merito delirus et amens Orati
Qui nūmos aurūqꝫ recondit/ neſcius vti
Compoſitis/ metuenſqꝫ velud contingere ſacrū
Sed q̊ diuitias hec per tormēta coactas Juuena
Cū furor haut dubiꝰ/ cū ſit manifeſta freneſis
Vt locuples moriaris egentis viuere fato
Pauperius nichil eſt/ q̄ꝫ miſer vſus opum Eſopꝰ
Gaude quiſqꝫ eris/ nec pꝰ te gaudeat alter Queru/
Vtere q̄s nutris alter habebit opes
Vtere q̄ſitis opibus fuge nomen auari Catho
Quid tibi deuicie/ ſi paupꝑ ſemper habundas
Vtere queſitis modice/ cū ſūptus habundat
Labitur exiguo qd̊ ꝑtum eſt tempꝑe longo
Indulge genio/ carpamꝰ dulcia/ noſtrum eſt Perſius
Quod viuis/ cinis et manes ⁊ fabula fies

Qꝫ beatum ſit nihil deſiderare Ca. xix

Nil āmirari ꝓꝑe res ē vna numaci Oratiꝰ
Solaqꝫ que poſſit facere et ſeruare beatum
Qui timet hijs aduerſa/ fere miratur eodem
Quo cupiens pacto/ timor eſt vtrobiqꝫ moleſtus
Improuiſa ſimul ſpecies exterret vtrumqꝫ
Gaudeat/ an doleat/ cupiat/ metuat ve/ qd ad rem
Si quicqd vidit melius peius ve ſua ſpe

Defixis ocul' aióq; ⁊ corpore torpet
Inſani ſapiens nomē feret / equus iniqui
Ultra q̄ʒ ſatis eſt v̄tutem ſi petat ipſam
I nunc argentum / ⁊ marmor vetus / eraq; ⁊ arces
Suſcipe cum gemmis tyrios mirare colores
Gaude ꝙ ſpectāt oculi te mille loquentem
Gnauus mane foꝝ / veſꝑtinus pete tectum
Multis occulto creſcit res fenore / ꝙ ſi
Frigida curarū fomenta relinquere poſſis
Quo te celeſtis ſapiencia duceret ires
Scilicet vxorem cum dote fidemq; et amicos
Et genus et formam regina pecunia donat
Ac bene nūmatum decorat ſuadela venuſq;
Exilis domus eſt vbi non et multa ſupſunt
Et dñm fallunt et ꝓſunt furibus / ergo
Si res ſola poteſt facere et ſeruare beatum
Hoc p̄mus reputas op⁹ / hoc poſtremus omittas

¶ Ne q̄s aliena concupiſcat ¶ Ca·xx·

Non cupidū faciat aliena pecunia nullum — Thobias
Alterus dāpnis luxuriare decet
Ut perimas quemquā nullum tibi ſuadet aurum — Eſop⁹
Nam decus et vitam / meſta rapina rapit
Non furtum facias: · aīm nullius egentem — :· Alexā/
Non res efficiunt / ſed ſufficencia / quamuis
Sit modicum et ſufficiat nullius egebis
Que nocitura times quāuis ſint cara relinque — Catho
Utilitas opibus preponi tempore debet

¶ Q; omnis auarus ſit ſeruus pecunie — Ca·xxi

Non melior ſeruo / q̄ liberior ſit auarus — Orati⁹
In triuijs fixum cū ſe dimittit ob aſſem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Non video/nā qui cupiet/metuet/quoqȝ/porro
Qui metuens viuit/liber m̄ non erit vnquā
Perdidit arma/locum ꝟtutis deſeruit/qui
Semper in augenda feſtinat/ et obruitur re
Seruus habens habitis/nec hȝ/ ſed habetur aurum
Cenſus habet dn̄o ꝑdomniantur opes Thobias
Ceruus equū pugna melior/ꝯmunibus herb̄
Pellebat/donec minor in certamine longo Orati᷒
Implorauit opes hominis frenumqȝ recepit
Sed poſtq̄ȝ victor violens diſceſſit ab hoſte
Non qui etem dorſo/non frenum depulit ore
Sic qui pauperiem veritus/potiore metallis
Libertate caret/dn̄m veget improbus/atqȝ
Seruiet eternum/quia paruo neſcit vti
Cui nō ꝯueniet ſua res vt calceus olim
Si pede maior erit ſubuertit ſi minor vrget
Letus ſorte tua viuas ſapienter ariſti
Nemo poteſt digne dominis ſeruire duobus Auro
Diuicijs hominum/delicijſqȝ dei
Diuicijs ſeruit/qui mentem figit in illis
Seruit et ille deo qui bona ſemper amat
Quere dei regnum ꝑus/ꝛ ꝓcepta ſequaris
Eius/ꝛ addentur a patre cūcta tibi
Te non excruciet cenſus/ſitis ebria/cuius Thobi/
Pullulat ex guſtu multiplicata fames

Q᷒ iure naturali oīā ſunt ꝯmunia

Ca·xxi

Iure poli/non iure fori/ꝯmunia conſtāt Ioē
Omnia/libertas vnica/parqȝ ſtatus
Iure poli ꝓpꝛium nihil eſt/ a iure forenſi

Im ꝑbus emergit ꝓꝑetas amor
Nec ſolem ꝓꝑum natura nec aera fecit — Ouidiꝰ
Nec tenues vndas/vſus cōmunis aq̄ꝝ eſt
Omne ſolum forti patria eſt/vt piſcibus equor
Ut volucri/vacuo quicquid in orbe patet
Si ius nature ꝑtimus/ſi ꝑndimus equū — Varro
Si rerū iuſtis metimur partibꝰ vſum
Omne homini cōmune ſolum/ꝗ iura peroſus
Publica/ſacrilegis naturā barbarus auſis
Contrahit/⁊ ꝓꝑos terram phariſeat in vſus

Q̄ hō nichil poſſit hrē proprium — Ca·xxiij

Heu quid opes opibus cumulas/quid — Thobi
ꝓꝑas queris
Cum ſe nemo queat appropare ſibi
Nil poſſeſſus habet/nam quiſquis habetur/habere
Nulla poteſt/ſe non poſſidet/ergo nichil
Cum neq̄as tuus eſſe tuū nihil eſt/ſuus eſſe
Nemo poteſt/ergo melior eſſe ſuum
Rebꝰ ab humanis excludit ꝓꝑa/claudens
Omnia pugillo ꝑmi potentis apex
Rurſus nil homini ꝓꝑum ꝑmittit habere
Mors hyemps/vitam terminat/era rapit
Mortis ad occurſum ceſſat poſſeſſio/tranſit
Ad dn̄os/et habens/et qꝺ habetur abeſt
Seruus auaricie ſibi non dn̄atur/abutens
Arbitrio ꝓꝑo·ꝓꝑietate caret
Sic tria deꝓꝑiant propriū·diuina poteſtas
Claudens cūcta·iugū mors·auara leues
↑ Nix: ·: ꝓꝑū quidq̄ꝫ vn̄cto qꝺ mobilis hore — ·: Oratius
Nunc ꝑce·nūc ꝑcio·nūc vi·nunc morte ſupma

Permutat dños. ꝛ cedit in altera iura
Si q̃ ppetuus nulli datur vſus et heres
Heredem alterius. velud vnda ſuperuenit vndam
Quid vici ꝓſunt aut horrea; ſi metit orcus
Grandia cum puis. non exorabilis auro

De bono libertat. Ca. xxiiij

O Bona libertas:. Nō ē m̃ copia tāti Lucan⁹. Hin
Ut ſeruus fieri ventris amore velim
Vitior eſt liber mendicus / diuite ſeruo
Seruus hʒ nec ſe / nec ſua liber habet
Libertas predulce bonum / bona cetera condit
Qua niſi conditur nil ſapit eſca michi
Quam timor obnubit non eſt ſincera voluptas
Non eſt ſollicito dulcis in ore fauus
Rodere malo fabam q̃ʒ cura ppete rodi
Degenerare facit cura diurna cibos
Nolo velle meum ꝓ turpi vendere lucro
Malo macer liber q̃m pinguis ſeruus haberi Vincēc⁹
Res bona libertas / res onerosa iugū
Non bene ꝓ toto libertas venditur auro Eſopus
Hoc celeſte bonum p̄terit orbis opes

Quis ſit liber Ca. xxv

Q Uis nam igitur / ſapiens / ſibiqꝫ imꝑioſus Oratius
Quē neqꝫ pauperies / neqꝫ mors / neqꝫ vincu
la terrent
Reſponſare cupidinibus ↄtemnere mortem
Fortis / ꝛ in ſeipō totus teres atꝫ rotundus.
Vir bonus et ſapiens audebit dicere pentheu
Rector tebarum / q̇d me pferre / patiqꝫ
Indignum coges / adimā bona / nempe / pecus / rem

Rectos/ argentum/tollas licet/in manicis et
Compedibus/ſeuo te ſub cuſtode tenebo
Ipſe deus/ſimul atq͞z volam/me ſoluet opinor
Hoc ſentit moriar/mors vltima linea rerum eſt

De elimoſina facienda

Ca.xxvi.

Cum ꝓprium nichil ee ſcias eſt dāda facultas Tho
Queq͞z retenta nocet/ꝑticulata iuuat
Diſpenſa quod habes vt conſulit vſus/ad vſum
Non ad auaricie pabula confer opes
Da nudis/ da pauperibus/te pinguibus vti
Dedecet/in membris eſuriente deo
Si deſit vires/tn̄ ē laudanda voluntas Perſi⁹
Frange aliquid largiri inopi ↑largire petenti Thobias
Da cito da grati gratū/ne gracia ſiat
Venalis/grato munere gratus eris
Non nunq͞z qui rem differt/dū craſtinat/aufert Otto
Sepeq͞z nocturna mora ꝓrelatur in annum
Prodigus et ſtultus donat qui ſpernit et odit Oratius
Vir bonus et ſapiens/dignus agit eſſe paratum
Nec tn̄ ignorat/quid diſtent era lupinis
Dignum preſtabo me etiam ꝓ laude merentis
Vilis amicorum eſt ānona/bonis vbi q͞d deeſt ∴ Ouidi
↑ Bonum nobilitat dator ∴∴ acceptiſſi͞m ſꝑ
Munera ſunt/auctor que precioſa facit
Quod donare potes gratis concede roganti Catho
Nam recte feciſſe bonis/in ꝑte lucro ſum eſt

De effectu elemoſine Ca. xxvii

Liberat mortis laqueis elemoſina/ſordes Thobias
Abluit/auctori dulce perornat opus

Vitam ꝑpetuat venturam / ꝓstat honorem
Corporeum / ꝓstat spirituale decus

¶ De ɔtēnendis terrenis diuicijs

¶ Ca·xxviij

Securam qui cunctꝫ cupis ꝑducere vitam Catho
Despice diuitias si vis aīo eē beatus
Omnes vincit opes securam ducere vitam Esopꝰ
Non fragiles secteris opes / q̄s spernere debet Arator
Cum domino / qui diues erit / hec nempe facultas
Fortior est / de pte magis ɔquirere totum
Atqꝫ caducoꝝ pensare manentia causis
Et questum ꝑ dāpna sequi / non ꝓdigioꝝ
Venditor ista facis / ꝫ q̄ tua iura tenere
Ambiciose cupis / ꝑuoqꝫ in tempore linquis
Q̄d semꝑ vis eē tuum / sic spargere cura
Nolle carere fuit / quid enim substancia prest
Que seruata perit / quā sideris arce locatam
Cōmodius qui cedit hꝫ pete creditor inde
Vsure maioris opem / gazasqꝫ reconde
Quo nequeant aduersa pati / non deterit vllas
Perpetuas ibi casus opes / sine fine timebis
Quas dn̄m debere facis / nunc aspice partes
Lector docte pias / et tecū mente sagaci
Volue / quid eē putes rutili quia pompa metalli
Ponitur ante pedes / sacris non tradita dextris
Vestitui debere ꝓbant / qd̄ tangere vitant
Calcandumqꝫ docent qd̄ subdunt gressibꝰ aurum
Ne q̄ terrene veniunt ad pectora cure
Cum simuli lactatur humo / q̄ sistat auare
Mens tua disce loco / qd̄ tu custodis anhelus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Qđ ſtacione p̄mis/qđ cernere ſepius ardes
Cuius in amplexus ꝑ ſūnia cuncta recurris
Horeſcūt tractare pij/nec tūc q̄ȝ geſtant
Cū bona facta parant/q̄ntū ſpeculantur in illo
Stare nefas vt bona gerens/ↄtēpnitur aurum
Quicqd ſub terra eſt in apricum ꝓferat etas   Orati⁹
Befodiet condetqȝ nitencia ∴ deniqȝ qn̄   ∴ Arator
Auri ceſſit amor/qui pectora ſemper adurit
Quo capitur mortale genus/q̄ pullulat omne
Ex radice malum/cuius violentius ardet
Ambitio/creſcente non ſtimulantqȝ rapinis
Addita lucra famē ∴ pereat qui craſtina curat   ∴ Virgili⁹
Quis modus argento/quid fas optare/quid aſꝑ
Utile nummus habet/patrie cariſqȝ ꝓpinquis
Quantum elargiri deceat ꝑ plurima diſce   Perſi⁹

¶ Qꝫ non ſit ſollicitandum de craſtino

¶ Ca. xxix

NEc te ſollicitet res craſtina/ne cibus aluo   Prudē
Defuerit/redeunt eſte cum ſole diurne
Nonne vides/ꝙ nulla auium cras cogitet/ac ſe
Paſcenda p̄ſtante deo non anxia credat
Ne trepidate homines/vite dator/⁊ dator eſte eſt

¶ Qꝫ vnuſquiſqȝ ↄtentus debeat eē ſuis   Ca. xxx

ESſe ſui iuris hominem/ſua ſeqȝ tueri
Contentum eſſe ſuis/alienū nolle/beatum
Efficiunt/igitur ſiquid queſiueris vltra
Excedunt tua vota modum/finemqȝ beati
Quod nimium eſt fugito/p̄uo gaudere memento   Catho
Sunt meriti magni cū magno parta labore   Otto

Quid tibi diuitijs opus eſt/q̄ ſemꝑ auaro
Eſuriem pariunt/q̄nto tibi plura paraſti
Tanto plura petis/et habendis actius iuſtas
Interea pleno cū turget ſacculus ore — Iuuenal
Creſcit amor nummi q̄ntū ipā pecuiā creſcit
Et minus haut optat/q̄ non hꝫ/ergo paratur
Altera villa tibi/cū tuis non ſufficit vnum
Sicq̄ꝫ famem faciēs/defectum copia nutrit
Proinde manu p̄ſſa/digitiſq̄ꝫ tenere recuruis
Fortunam meror eſto tuam /quia lubrica ſemper
Et leuis eſt/nunq̄ꝫq̄ꝫ poteſt inuita teneri
Sumpta quies/nil velle ſuꝑ q̄ꝫ poſtulat vſus — Proſꝑ
Debitus/vt ſimplex alimonia/ veſtis et vna
Infirmos tegat/et recreet mediocriter artus
Ingreſſurus iter artum ne tollito /neue
De tunice alterius geſtamine ꝓuidus eſto
Rebus et in cenſu ſinon eſt qd̄ fuit ante — Catho
Fac viuas ꝯtentus eo qd̄ tempꝰa prebent
Cōmoda nature nullo tibi tempe deerunt
Si ꝯtentus eo qd̄ poſtulat vſus
Si ventri bene/ſi lateri/pedibuſq̄ꝫ tuis /nil — Oratius
Diuicie poterunt regales addere maius
Paupertiem modico contentus ſꝑ amaui
Et rerum dn̄s/nil cupiendo fui — Maxim⁹

Ce pauptate Ca·xxxi·

Nuptas ſi leta venit/tutiſſiā res eſt — Eſopus
Triſtior immenſas pauperat vſus opes
Paupertiem ditet pax opulenta michi — Thobias
Pauptatis on⁹/hec nō eſt pacientibus/ymmo
Semina v̄tutum cōmodiora facit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Nec defectus opum /ſed deſpacio /confert
Pauperiem/mentis deficiente ſtatu
Non rerum cumulus/ſed ſufficientia mentis
Ditat ſufficiant paucula diues eris

Quid deceat pauperem Ca. xxxij

Pauperiem conſulta regat paciencia/paup Thobi/
Succincta ſtudeas ſobrietate frui
Paup delitias fuge pauperis exigit eſſe
Simplicitas humilis ingenioſa comes Iuuena
Quid /qđ materiam p̄bet cauſaſqꝫ iocoꝝ
Omnib⁹ /hoc idem /ſi fetida ſciſſa lacerna
Si toga ſordidula eſt et rupta/ calceus alter
Pelle patet ꝟ ſi ꝯſuto vulnere/craſſum
Atꝫ recens linum oſtendit non vna cicatrix
Nil habet infelix pauptas durius in ſe
Q̄m ꝙ ridiculos homines facit/exeat inquit
Si pudor eſt/et de puluino ſurgat equeſter
Stulticiam paciuntur opes.·.fecunda viroꝝ Oratius
Pauptas fugitur/totoqꝫ arceſſitur orbe Lucanus
Quo gens q̄qꝫ perit/proch lucri pallida tabes
Non deeſt plato ieiunus venditur auro

Quod pauperes arte et officio ſe debeant ſuſtentare Ca. xxxiij

Cum tibi ſint nati/nec opes/tūc artib⁹ illos Catho
Inſtrue/q̄ poſſint inopem defendere vitam
Non ſolet ars dn̄m ſepe iuuare ſuum
Rebus et in mľtis ars adiuuat officiumqꝫ
Paup ſepe ſuo paſcitur officio
Et gaudet locuples/q flere ſolebat egenus
Et modo vadit eques/qui fuit ante pedes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Quod donare ſibi minime potuere parētes
Hoc exercenti iam dedit officium
Ergo tuis primum ſi non fauet ille loquelis
Arte vel obſequio/fac tamen vt faueat
Officiumq; tuum ſi p̄mo ferre recuſet
Tu ſeruire tñ eſto paratus ei
Ars animos frangit et firmas diruit arces
Arte cadunt turres/arte leuatur onꝰ
Sic ꝓhibet cornix potiorem viribus artem Hinricꝰ
Que/qđ non potuit viribus/arte poteſt
Et piſcis liquidis deprenditur/arte ſub vndis Pāphi
Et pedibus ſiccis ꝑ mare currit homo
Exiguo pulchram ducit ſollertia vitam
Concipit ingentes aīōs immanis egeſtas
Et facit artificem ſepius hoc hominem
Deſpare nocet votum labor im pbꝰ implet
Arſq; vigil/magnas ſepe miniſtrat opes
Plus homini lenta q̄ʒ nulla valent lucra/iure
Qui lucra lenta fugit/dāpna repente ſubit

Explicit liber quintus

Incipit liber Sextus De tribus ancillis carnis
Ca. p̄mum

Sunt carnis famule tres/lubrica lin Thobias
gua ſoluti
Renes/ingluuies ambicioſa gule
Renes vana petunt/gula deuorat/ebria lingua
Palpitat/et currit labiliore rota

Qꝫ nō ſit indulgendum Gule Ca. ij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Indulgere gule noli/q̄ ventris amica eſt — Cato
Quid ſeruire gule ꝓdeſt/vt p̄do macelli — Thobias
Venter/p̄cipiti pondere membra p̄mat
Vt viuant ꝯmedunt prudentes/hyſtrio viuit
Vt ꝯmedat/vendit p̄dia/vendit agros
Ventre ſaginato/veneris ſuſpirat ad vſum
Carnis amica caro/carnea membra petens

¶ De conuiuijs regum ¶ Ca ·iij

Fruct⁹ amicicie mg̃ne cib⁹/imputat hūc rex — Iuue
Et q̄zuis raro tñ imputat ꝉ g::·ſupbū — :·Oratius
Conuiuā caueo/qui me ſibi ꝯpet et res
Deſpicit exiguas·:O ꝉ mſtū: ꝓdiga rex — ·:Lucan⁹
Luxuries/nunq̃z ꝑuo ꝯtenta paratu
Et q̄ſitorum terra pelagoqꝫ cibor̄
Ambicioſa fames/et laute gloria menſe

¶ De guloſis ¶ Ca ·iiij

Non ꝓpter vitam faciūt patrimonia quidā — Iuuena
Sed vitio ceci ꝓpt̄ patrimonia viuūt
Nos numerus ſumus ⁊ fruges ꝯſumere nati — Orati
Sponſi penolopes/nebulones/alcinoiqꝫ
In cute curanda plus equo opata iuuentus
Cui pulcrum fuit in medios dormire dies/et
Ad ſtrepitum cithare ceſſatum ducere curas
Si bene qui cenat/bñ viuit/lucet/eamus
Quo ducet gula/piſcemur/venemur/vt olim
Gargilius ꝉ facit: crudi tumidiqꝫ leuemur
Si meminerimus vti cenſet/ſine amore iociſqꝫ
Nil eſt iocundum viuas in amore iociſqꝫ
Non nullū cupias cū ſit tibi gobio tantū — Iuuenal
In loculis/qs enim te deficiente crumena

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

¶ Sextꝰ

Et creſcente gula manet exitus ere paterno
Ac rebus merſis in ventrem fenoris / atꝫ
Argenti grauis ꝛ pecoꝝ agroꝝqꝫ capacem
Talibus a dñis poſt cũcta nouiſſimꝰ exit
Anulus et digito mendicat pollio mido
Ille deus queruli eſt qui bñ paſcit eũ — Querulus
Has illis epulas potius laudare memento — Auianꝰ
Qui libertatem poſt poſuere gule
Ieiunus raro ſtomachus vulgaria temp̄nit — Oratius

¶ Qꝫ natura minimis ꝯtenta eſt ¶ Ca. v.

Diſcite q̄ꝫ ꝑuo liceat ꝓducere vitam — Lucanus
Et q̄ntum natura petat / fluuiuſqꝫ cereſqꝫ
Nature ſatis eſt / cupias q̊dcũqꝫ neceſſe eſt
Sic ſtudias epulis vt ſufficientia dictat — Thobias
Non gula / non ventris ambitus / ymmo fames
Ventribus eſca datur / eſcis venter / deus eſcas
Deſtruet / et ventres / vt ſacra ꝟba canũt

¶ De ſobrietate ¶ Ca. vi.

Accipe nunc tenuis victus q̄ ꝯmoda ſecũ — Oratꝰ
Afferat / in p̄mis valeas bene / multa nocebunt
Dulcia / ſe in vilem ꝟtunt / ſtomachoqꝫ tumultum
Lenta feret pituita / vides vt corpꝰ onuſtum
Heſternis eſcis aiãm q̊ꝫ p̄grauat / vna
Atꝫ affigit humo diuine p̄ticulam aure
Namqꝫ inamareſcunt epule ſine fine petite
Fortius vt valeas interdum parcioꝛ eſto — Catho
Pauca voluptati debentur plura ſaluti
↑ Namqꝫ ·: voluptates ꝯmēdat rarioꝛ vſus — ·: Iuue.

¶ De ebrietate

¶ Ca. vii

Quid tibi p̄cipiam de bachi munere queris — Ouidiꝰ
Spe breuius monitis expire meis
Uina parant aīm̄ veneri/niſi plurima ſumas
Et ſtupiant multo corda ſepulta mero
Aut nulla ebrietes/āt tanta ſit vt tibi curas
Eripiat/ſi q̄ eſt inter vtrumq; nocet
Hoc bibe q̄ poſſis ſi tu vis viuere ſanus — Catho
Morbi cā mali namq; eſt quecūq; voluptas
Sp̄ne voluptates nocet empta dolore voluptas — Oratius

De effectu vini

Ca. viij.

Uina parāt aīōs faciuntq; coloribꝰ optos — Ouidiꝰ
Cura fugit multo diluiturq; mero
Tunc veniunt riſus/tunc pauper cornua ſumit
Tunc dolor et cure/rugaq; frontis abit
Tunc aperit mentes euo rariſſima noſtro
Simplicitas/artes excuciente deo
Quid non ebrietas deſignat/ op̄ta recludit — Oratiꝰ
Spes iubet eē ratas/ad p̄lia trudit inermem
Sollicitis animis onus eximit/ad docet artes
Fecundi calices quem non fecere deſertum
Contractum quem non in paup̄tate ſolutum

De vitanda ebrietate Ca. ix.

Sic bacho/veneriq; vacas/qui cetera ſubdis — Alexād
Subiuga veniſti periit delira vocantis
Libertas animi/veneris flagrante camino
Mens habet interius/rixaſq; et bella moueri
Increpat/et ſuadet rationis vile ſepulcrum
Ebrietas/rigidos eneruant hec duo mores
Parca voluptates ſit eis explere voluntas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Qui leges hominum et mūdi moderantur habenas
Certa tibi a nobis dabitur menſura bibendi — Ouidi
Officium pſtent menſq̧ pedeſq̧ ſuum

De diſciplina habenda in ꝯuiuio Ca·x·

Carpe cibos digitis eſt quidā geſt⁹ habēdi — Ouidi⁹
Ora nec inmunda tota p vnge manu
Neue domi pſume dapes/ꝫ deſine citra
Qm̄ cupias/paulo q̄ȝ potes/ede minus
Priamides helenam auide ſi cernat edentem
Oderit/et dicet ſtulta rapina mea eſt
Apti⁹ eſt decet atȝ magis potare puellas
Cū veneris puero non male bache facis
Sed bibe q̄ȝ paciens caput eſt anim⁹ pedeſq̧
Et nōdū que ſunt ſingula bina vides
Que potu peccas ignoſcere tu tibi noli — Catho
Nam nullum crimen vini ſed culpa bibent
Inter ꝯuiuas fac ſis ſermone modeſtus
Ne dicare loquax dum vis vrbanus haberi
Turpe iacens mulieri/multo reſoluta lyeo
Digna eſt ꝯcubitus quoſlibet illa pati

De religioſo et ſobrio ꝯuiuio Ca·xi·

Hec ꝯuiuiolo via vite ſufficit/omnis — Thobias
Luxus abeſt/omnis crapula/pauca placent
Non petitur placitura gule venacio/nullum
Atile/non ficci pectoris ira piper
Non verubus voluontur aues/guſtuſq̧ ſaporis
Judex/non ſtudet hic intitulare merum
Nullus adulatur/ſentencia nulla palatur
Queritur hic ſatis eſt pacificare famem
Sufficit hic quicūq̧ liquor/cibus omnis/vt eſca

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Sit q̃cūqꝫ fames victa/liq̃re ſitis
Preſtant nulla gule/natura pocula vite
Uſum/pauperies plura/cūcta deo

De vitiā curiali et ſolitaria   Ca·xij

SI pranderet olus pacienter/regibꝰ vti   Orati
Nollet areſtippus ſi/ſcieret regibus vti
Faſtidiret olus/qui me notat vtrius horum
Facta ꝓbes et dicta doce vel minor audi
Cur ſit ariſtippi melior ſententia/namqꝫ
Mordacem cinicum ſic eludebant vt aiunt
Scurror egoipē michi ppl̃o tu/rectius hic et
Splendidius multo eſt/equus vt me portet/alat rex
Offitium facio/tu poſcis vilia/rerum
Dante minor/q̃ꝫuis fers te nullius egentem

Explicit liber Sextus

Incipit liber Septimus: de luxuria

Deſcriptio luxurie   Ca·i·

VEnatrix hoīm ꝟnat venus/o fuga moꝝ   Bares
Bella ciet/victrixqꝫ placet/mūdūqꝫ ſuꝑbit
Imperijs ceciſſe ſuis/heu rara ſecuris
Aurea/rarꝰ amor moꝝ/quippe ardua frangit
Uirus dulce/pie ſirtes/amentia ſimplex
Molle malum/morbus hilaris/ſic vendicat orbem
Exitium venale/venus ſic exit in omnes

De natura et effectu eiuſdem   Ca·ij

MEnſi etenim/mecūqꝫ vtinā deprenderet orb   Ioē
Q̄m fallax q̃ꝫ blanda venꝰ/nil hoſte polito
Seuius/ōmifico vultu mentita fauorem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Inplanctum amplexus ſoluit/deſederat vrbes
Arces frangit/et in ſubitum rapit oiā martem
Cum ventum inc:des cedit/cum ꝑlia feruent
Frigeſſit tunc arma iuuant /tunc pallas in vſu
Et venus inprobris/ꝯmertia turpia/molles
Exacuit/ duros emaſculat/ ⁊ rapit orbem
In ꝑdam/cui preda venit/ſic mutuus error
Inuenit alterni ſolatia digna pudoris
Non cogo incertos numeroſum ꝓthea vultus
Non venerem ſemp variā mores ꝑerro
Implicitos/ſatis eſt aliquo ſi cognita nutu
Non trahat incautum prorſus/ꝫ voce monentis
Exemplum cui mūdus erat quis diſcat egere

De duplici motu hominis Ca.iij.

Et duplex hominis motus/caro/ſpūs alter Thobi
Altereus ꝓcium depreciare ſtudet
Spūs ⁊ ſponſus/caro ſponſa/domeſticus hoſtis
Sponſum ſponſa ꝓmit ꝓximiore dolo
Militat aduerſus animam caro noxia/ ſponſo
Sponſa nocet/ſponſe ſponſus amicat opem
Hec nocet/iſte docet/Hec deſtruit/ hic ſtruit.iſte
Premat.hec cruciat.hec ꝓmit. iſte gemit
Si rerum iubar expedias eſt ſpūs adam
Eua caro/ſponſi ꝑniciosa comes
Eua nocens.ade pomū ꝓſentat.amicat
Blandicijs. palpat munere fraude nocet
Alludit caro ſpiritui blandeſcit/ineſcat
Palpat adulatur/blandicijs ligat
Quā caro ſpūi dat delectio /pomū
Eſſe poteſt/pomum mordet auara caro

In pomo tria ſunt/odor ⁊ color ⁊ ſapor primo
Hijs tribus allicitur/ambicioſa caro
Laudis odor/tactꝰ ſapor/⁊ color oris amenſ
Sunt in carne quibus illaqueatur homo
A morſu vetito mors dicitur omnia mordens
Hominis exponit ſignificata ſui
Spūs expugnet carnem/ne ſponſa maritum
Ledat et infligat collaturale malum
Non in carne tibi fuerit fiducia carnem
Comprime/ne reprimat te vicioſa caro

De regendis ſenſibus corpis ¶ Ca·iiij

Quinqꝫ p̄cor famulos rege q̄s natura miniſtrat ¶ Tho
Uſibus humanis officioſa dedit
Uiſus/adoratꝰ/auditus/tactus/amicus
Guſtus ventris/opus officiale gerunt
Si quis adulatur ſenſus/ne crede maligno
Sepe miniſterio ſeruus acerbat herum
Viſus obeſt/oculus legatus amoris/adulter
Mentis/opes anime depꝛedare ſolet
Corporis excubias dū ſeruat viſus abutens
Officio mentem vulnerat/vrget herum
Interius babilonis opes/redimicula mundi
Nunciat/in mortis dampna feneſtra patens
Carnem delicijs corrumpit inebriat vnde
Prodit auarus/amor pdit amara lues
Interpres/cordiſqꝫ vagi/preſentior iudex Vates
Leno oculus/tacite garrit preludia voti
Talis erit riſus/nullo corruptus ab vſu Alanus
Qualem/cā/locus/tempus/perſona requirit

¶ Qꝫ generalis ſit peſtis luxurie ¶ Ca·v·

Quis nubit/ꝫ ꝗs vxoratur amore — Thobias
Prolis/quis veneris armiger ēē negat
Quis pnceps/quis ꝑlatus/quid deniqꝫ viuit — Gilbertin⁹
Nil equidem/qđ non illaqueatur eo
Si verum excucias/facies non vxor amatur — Iuuenal
Audio quid veteres olim moneatis amici
Pone ſeram/cohibe/ſed quis cuſtodiet ipōs
Cuſtodes/cauta eſt/et ab illis incipit vxor
Iamqꝫ eadem ſummis pariter minimiſqꝫ libido

¶ Qꝛ diſſimilis ſit luxuria pueri et ſenis ¶ Ca. vi

Non par inuoluit puerūqꝫ ſenēqꝫ reatus — Suſanna
Errat amando puer/ſenit amando ſenex
Flammā ſenum rorem venie non impetrat horꝫ
Fornax/cedari non ſine fonte poteſt
Extingui leuius puerilis flamma meretur
Rore pmi modico flamma nouella ſolet
Turpe ſenex miles turpe ſenilis amor — Ouidius

¶ Qꝛ maior ſit luxuria mulierꝫ qꝫ virorꝫ ¶ Ca. vii

Acrior in nobis/nec tā furioſa libido eſt — ¶ Idem
Legittimum finem flamma virilis habet
Biblida quid referam vetito que fratris amore
Arſit/ꝛ eſt laqueo fortiter vlta nefas
Omnia feminia ſunt iſta libidine mota
Acrior eſt noſtra plus furoris habet
Femina nec flammas nec ſeuos diſcutit arcus
Parcius/hec video tela nocere viris

¶ Unde habuerit originem luxuria ¶ Ca. viii

Unde hꝫ mōſtra tm̄/ꝫ de q̄ fonte requiris — ¶ Iuuenalis
Preſtabat caſtas humilis fortuā puellas
Quondā/nec vitijs contingi parua ſinebat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Tecta labor / ſōpniqꝫ breues / et vellere cuſto
Vexare dureqꝫ manus / ac ꝑximus vrbi
Hanibal et ſtantes collina turre mariti
Forſitan antique tacio ſub rege ſabine — Ouidi
Maluerint q̄m ſe rura paterna coli
Nunc patimur longe pacis mala / ſeuior armis — Juuenal
Luxuria incubuit / victumqꝫ vlciſcitur orbem
Nullum crimem abeſt / facinuſqꝫ libidinis / ex q̄
Paupertas romana perit ⁊ creſcitqꝫ facultas

¶ De indiſcrecione mulierꝫ

¶ Ca. ix

Maltis res anguſta domi / ꝫ nulla pudor eſt — Juuenal
Pauptatis habet / nec ſe mittitur ad illum
Que dedit hec ꝑſuitqꝫ modum / tñ vtile quid ſit
Proſpiciunt aliquando viri / friguſqꝫ famemqꝫ
Formica tandem quidam expauere magiſtra
Prodiga non ſentit pereuntem femdea cenſum
Ac velud exhauſta rediuiuus pullulet archa
Nūmus / et pleno ſemper tollatur aceruo
Non vnq̄m repetunt quanti ſua gaudia ↄſtent
Fortem animum preſtant reb⁹ q̄s turpiter audent
Intollerabilius nichil eſt q̄ꝫ femina diues
Femina vult ſudare ſuos / didicitqꝫ iubere — Beta
Pena tenet famulos innouat illa cutem
Ve tibi femineo quiſquis adacte iugo
Femina queqꝫ ſuos placitos ſibi laudat amores — Otto
Et vocat vtilius quicquid ſibi dulce videtur

¶ De inconſtancia ⁊ malicia mulierum — Ca. x

Mola ꝑmit viuoſqꝫ metu / ꝑnaqꝫ ſepultos — Eſopus
Femiua / femininum nil bñ finit opus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Pectore femineo ꝟnat̃ certior aura eſt — Alexander
Melior eſt adamas felici que ſolet eſſe
Aura viro∴ varium ⁊ mutabile femina ſemper; — ∴ꝟgili
Et ꝓp̃e ꝓp̃um tenet omnis femina / ꝗ cū̃ — Clericuſ
Corripitur grauior pullulat inde furor — Alda
Quis ꝓhibere poteſt pelago ne fluctuet / igni
Ne caleat / ſtudio falitur ille ſuo
Turpimus inſanit / qui feminee leuitatis — Ouidi⁹
Motum / poſſe putat ſub grauitate tegi
Nec later abſq̃ʒ luto / nec ſerpens abſq̃ʒ veneno
Nullus erit / nec fel abſq̃ʒ ſapore ſuo
Nec vicium commune poteſt dediſcere ſexus
Femineus / nec erit femina caſta diu
Confugit ad fraudes innata fallere nata — Clericus
Femina / dans ſcaleri non reuocanda manus
Que dant / que ve negant gaudent tñ eẽ rogare — Ouidi⁹
Ut iam fallaris tuta repulſa tua eſt
Nec credi labor eſt / ſibi queq̃ʒ videtur amanda
Peſſima ſit / nulli non ſua forma placet
Quecūq̃ʒ eſt veneris ſubita violata rapina
Gaudent / et inprobitas muneris inſtar hʒ
Et que cū̃ poſſet cogi non tacta receſſit
Ut ſimulet vultu gaudia triſtis erit
Q̃ vitium paucaꝝ nō ſit oīb⁹ inponendū — Ca·xi
Parcite paucarum diffundere crimen in omnes — Idē
Spectetur meritis queq̃ʒ puella ſuis
Semp̃ amicoꝝ ſcelus impedit acta bonoꝝ — Pãphi
Hic nocet alteri⁹ / non mea culpa michi
Penas ſepe luit / q̃s homo non meruit
¶ De vitanda aſtucia mulierū — Ca·xij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Diſcite ab alternis veſtris timuiſſe querelis
Qui ſemel ē leſus fallaci piſcis ab hamo Ouidi⁹
Omnibus vnca cibis era ſubeſſe putat
Cum bñ vitaris tamē auferet/inuenit artem
Femina/q̄ cupidi parcat amentis opes
Multa rogant reddenda dari/data reddere nolunt
Perdis et in dampno grā nulla tua eſt
Si bene ꝑmittunt/totidem ꝑmittite ꝟbis
Si dederint/vos gaudia pacta date
Deſpicite minimo ſepe puella virum
Si q̄ ſuum penitus deſtiuit femina ſexum Petrū·fil
Plus niueo coruo ꝓdigioſa fuit

Quid deceat mulieres Ca·xiij

Conuenit eſt ⁊ honor/vt det reſponſa petenti Pāphi
Et q̄ſcūqꝫ videt queqꝫ puella vocet
Auſcultare licet et reddere ꝟba puelle
Conuenit iſta tñ vt moderanter agat

De pulchritudine mulierū Ca·xiiij

Forma dei munus forma q̄ta q̄qꝫ ſupbit Ouidius
Faſtus ineſt pulchris ſeqturqꝫ ſupbia formā
Lis eſt cum forma magna pudicicie
Quod latet ignotum eſt/ignoti nlla cupido
Fructus abeſt facies/cum bona teſte caret
Spectatū veniunt·veniūt ſpectentur vt ipē
Pro ſe queqꝫ patet/et quos venerētur amores
Refert mundicia/crimina nulla meret
Eſt etiam placuiſſe ſibi quecūqꝫ voluptas
Virginibus cordi grataqꝫ forma ſua eſt
Eſt aurum ſplendens in nare ſuis male pēdens Aurora
Sic mulier nitida facie/ſenſu malefida

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Proles egregia miſeroſqꝫ trepidoſqꝫ penteo Iuue/
Semꝑ hꝫ/rara et eſt adeo ꝯcordia forme
Atꝫ pudicicie/ſanctos licet horrida mores
Tradiderit domus/et veteres imitata ſabinas
Preterea caſtum ingenium vultumqꝫ modeſtum
Sanguine feruentem/tribuat natura benigna
Large manu/quid enim puero ꝯferre pt̄ plus
Cuſtode ⁊ cū natura potentior omni
Concipit ingentos aiōs fiducia forme Pāhilꝰ
Inqꝫ modum dn̄am non fini eē ſuam

Q̄ mores ſint pꝰ colendi q̄ꝫ forma

Ca. xv.

PRima ſit in vob moꝝ tutela puelle Ouidiꝰ
Ingenio facies ꝯſiliante placet
Certus amor moꝝ/formam populabitur etas
Et placitus ruga vultus aratus erit
Ergo fallaci timide confuge fugure
Quiſquis es/atꝫ aliquid corꝑe maius habe
Sufficit/ et longum ꝓbitas ꝑdurat in euum
Perqꝫ ſuos annos hūc bn̄ pendit amor
Sed minimus labor eſt ſapienter iactibus vti
Maius opus mores ꝯpoſuiſſe ſuos
Iam molire animum qui duret/et aſtruet formā
Solus ad extremos ꝑmanet ille rogos

Fragilitate forme ⁊ ſenectute Ca. xvi

FOrma bonum fragile eſt/q̄ntūqꝫ accedit Ouidius
Fit minor et ſpacio carpiᷓ ip̄a ſuo ad ānos
Nec viole ſemper/nec hiancia lilia florent
Et riget amiſſa ſpina relicta roſa
Et tibi iam venient cani formoſe capilli

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Iam venent ruge que tibi corpus arent
Pulcra decens facies longis viciabitur annis
Rugaqꝫ in ātiqua fronte ſenilis erit
Iniciet qꝫ manum forme dampnoſa ſenectus
Que ſtrepitus paſſu non faciente venit
Labitur occulte fallit qꝫ volatilis etas
Et celer ad miſſis labitur ānis equis
Labitur et cita ∴ feſtinat decurrere velox Iuuena
Floſculus/ anguſte miſereqꝫ breuiſſima vite
Portio /dum bibimus/dū certa/vnguenta/ puellas
Poſcimus /obrepit non intellecta ſenectꝰ
Dñi cito me miſerum laxantur corpora rugis Ouidius
Et perit innitido qui fuit ante color
Tempus erit quo vos ſpeculum vidiſſe pigebit
Et veniet rugis altera cauſa dolor
Adde qꝫ et partus faciunt breuiora iuuente
Tempora/continuo meſſe ſeneſcit ager

De forma virili Ca. xvij

Sint procul a nobis iuuenes et femina cōpti Ouidi
Fine coli modico flamma virilis amat
Barba viros hirteqꝫ decent in corpore ſete
Forma viros neglecta decet

Qꝫ oē vetitum ſit dulce

Ca. xviij

Quod licet ingratum eſt/qđ non licet acriꝰ vrit Oui/
Cui peccare licet peccat minus ipſā poteſtas
Summa nequicie languidiora facit
Deſine crede mich vitia irritare vetando
Nititur inuetitum ſemper/ cupimusqꝫ negata
Sic inter dictis imminet eger aquis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Quicquid ſeruatur cupimus magis/ipſaqꝫ furem
Cura vocat/pauci quod finit alter amāt
Vidi ego iactatas mota face creſcere flammas
Et vidi nullo concuciente mori
Aſꝑ equus duris ꝯtunditur ora lupacis
Frena minus ſentit quiſquis ad arma facit
Acrius inuitos multoſqꝫ ferocius vrget
Qm̄ qui ſeruicium ferre fatentur egēs
Parce puer ſtimulis et fortius vtere loris

Be etate iuuenili · Ca·xix

Et adolocentis etas ſuſpectior/ etas · Thobi
Lubrica/delicijs ebria legis amor
Ignora² enim penit⁹:·: iuuenis leuis etas · ·: Auro
Per q̄s viuendi poſſit diſcurrere metas
Gaudia ſemꝑ amat et ludicra ꝟba iuuentus · Pāphi/
Et iuuenum mentes hec in amore mouent
Verbula ficta iocis iurgia nulla mouent
Exercet corda iuuenum venus inſidioſa
Quiſqꝫ ꝑ hoc ſtudium colligit ingenium

Qr vicinitas femine magis vrat · Ca·xx·

Noticiā ꝑmoſqꝫ gradus vicinia fecit · Ouidi⁹
Feruida vicinio flamma vapore nocet
Nam ſolet amato plus ledere ꝓximus ignis · Pāph
Si foret amota lederet ipſa minus
Si dn̄m queris fuge colloquio mulieris
Colloquium quarum non eſt niſi virus amarꝫ
Tutus eſt vere morſum fugiendo cauere
Qm̄ ꝓpe ſerpentem ꝓcūbere virus habentem

Qn̄ temptacio magis ꝑualeat

Ca·xxi·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Mens erit apta capi tunc cum letiſſiā rex — Ouidiꝰ
Et ſeges in ſterili luxuriabit humo
Pectora dum gaudent/nec ſunt aſtricta dolore
Ipſa patent blanda/tunc ſubit arte venus
Ad luxum nequeunt triſta corda trahi — Maximus
Non ſolet ad meſtos illa venire thoros — Pāphilꝰ
Dum nouus errat amor vires ſibi colligit vſu — Ouidiꝰ
Si bñ nutrieris tempore firmus erit
Naſcitur exiguus ſed opes acquirit eundo
Quaqꝫ venit multas accipit ampnis aquas
Vſu creſcit amor omnis/dediſcitur vſu — Pāphilꝰ
Omnis et inpaſtus attenuatur amor
Perpetuo lignis creſcit creſcetibus ignis
Detrahe ligna foco ꝓtinus ignis abeſt

Qꝛ amor ꝑ ſigna erumpat. Ca·xxij·

Mens patet in facie ⁘· Quis enim bñ — ·:Ouidi
celat amorem
Eminet indicio ꝓdita flamma ſuo
Vix celare poteſt intima cordis amor — Pāphi/
Occultare nequit ſua lumia maximus ignis
Ardet et in facie pignora mentis habet — Ouidi
Riſus/amor/coitus/ventris conceptio triplex — Matheꝰ
Iudicium leſe ꝟginitatis habet

De corruptione carnis

Ca·xxiij

Hec veneris morem ꝟgo cito ꝑdit honorē — Pāphi
Igneus ille furor neſcit habere modum
Non leue vulnus hñt violenta cupidinis arma
Leſa pudicicia nulla reperabilis arte eſt — Ouidius
Deperit ipſa ſemel ꝉ irreparabiliter:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Que ſit ꝟginitas carnis/q̄ mentis Ca·xxiiij

Carnis ꝟginitas intacto corpe habetur Proſper
Virginitas anime eſt intemerata fides
Qua ſine corporei nil ꝓdeſt cura pudoris
Sed mentis pietas ſeruat vtrumqȝ bonum

Que mulier ſit caſta Ca·xxv·

Ludunt formoſe/caſta ē quā nēo rogauit Ouidi9
Si qua metu dempto/caſta eſt/ea deniqȝ caſta ē
Que q2 non liceat non facit/illa facit
Vt iam ſeruaris bn̄ corp9 adultera mens eſt
Nec cuſtodiri ni velit/illa poteſt
Nec mentem ſeruare poteſt/licet omnia claudas
Omnibus excluſis intus adulter erit

Qꝫ non ſit gloriandum de caſtitate
Ca· xxvi

Quando potes ſubici non debes dicē vici Zozimas
Premia victorum pendent a fine laborum
Vt ſcriptura ſonat finis non pugna coronat
Propoſito morum ſubit hoſtis vbiqȝ locoꝝ
Semper erit p̄ſto/qd̄ et obſtet/et inſtet honeſto
Cum bene pugnabis cum cūcta ſubacta putabis
Que magis infeſtat vincenda ſuperbia reſtat
Sola enim innumeris armata ſupbia telis Proſper
Cui poſſunt vires/et benefacta dare

Qꝫ non ſit corruptio carnis circa conſenſū ment̄
Ca· xxvij

Mens illeſa nichil violato corpore perdet Proſp
Inuitam carnem vulnera non maculant
Nec crimen facti recipit non mixta voluntas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Velle magis facinus q̃z tollerare nocet
Sic aut ad co:dis penetralia cuncta recurrunt
Vt plerumqꝫ animus ſit ſine carne nocens
Cumqꝫ ab intacto ſemotū corpore ſolum eſt
Concupit/et rectis montibus intus agit
Omne genus vitij ꝓpo tantum valet actu
Et peccata ſua queqꝫ gerunt faciem

De in diſcrecione amantium Ca· xxviij

Non bene conueniunt nec in vna ſede morantur Oui
Maieſtas et amo:/qd nō amo: inprobus audet
Nobilitas ſub amore iacet ↑ qȯ dedecet ipſam:
Repuduit vacuuſqꝫ pudo: ſua ſigna reliquit
Quid deceat/quid non/non videt vllus amans
Sentit amans ſua dampna fere/tamen heret in illis
Materiam culpe ꝓſequitur qꝫ ſue
Pauper amet caute· teneat maledicere pauper
Multaqꝫ diuitibus non pacienda feret

Q: q̄nqꝫ amo: latet ſub noīe amiticie

Ca· xxix

Sæpe tamen amicicie ꝟtus in noīe vires Queru
Intrat amicicie nomine tectus amo: Ouidiu
Tuta frequenſqꝫ via eſt ꝑ amici fallere nomen
Tuta frequenſqꝫ licet ſit via crimen habet

De incōſtancia amancium Ca·xxx

Mens animus manet incōſtans ſꝑ amantis Papl
Mœus in q̄ntis animns verſatur amantis
Quem timo: hac illac pellit amo:qꝫ grauis
Eſſe qȯ optat amo:/hoc vetat eſſe timo:
Pellitur huc animus hoim̄ /mō pellitur illuc
Sepe labo:e breui dum manet in dubio

Non bñ cum ſocijs regna venuſqꝫ manent Ouidi⁹
Quis legem dat amantib⁹/maior lex amor ē ſibi Boeciu
De vi amoris Ca. xxxi.
Ingenioſus amor portas ac clauſtra relaxat Pāphi/
Vincit quicquid obeſt ingenioſus amor
Nox et amor vnumqꝫ nichil moderabile ſuadet Ouidi
Illa pudore vacat/liber amorqꝫ metu
Audacem faciunt amor et nox/iraqꝫ ꝑceps Clericus
Que fragiles armant ad mala queqꝫ manus
Quod in amore multi ſunt dolores Ca. xxxij.
Quod iuuat exiguum eſt/plus eſt quod ouidius
ledit amantes
Proponant animo multa ferenda ſuo
O q̄ꝫ iocundus miſerorꝝ morbus amantum
Et q̄ꝫ blanda gerit gaudia ſeuus amor
Quot lepores in acho/quot apes veſcuntur in ybla
Cerula q̄t baccas palladis arbor habet
Litore q̄t conche tot ſunt in amore dolores
Que patimur multo ſpeculo felle madent
Habet hoc voluptas omnis ſtimul' agit feruētes Boeci⁹
Apumqꝫ par volantum/vbi grata mella fudit
Fugit et nimis tenaci ferit icta corda morſu
De tormento male ꝯſcientie Ca. xxxiij.
Illa fiſſe putas/q̄s duri ꝯſcia facti Iuuena
Mens hꝫ attonitos et ſurdo verbere cedit
Occultum quaciens animo tortore flagellum
Pena animi vehemens q̄ non eſt ſeuior vlla
Nocte diuqꝫ ſuum geſtare in pectore teſtem
Has patitur penas peccandi ſola voluntas
Nam ſcelus intra ſe tacitum/qui cogitat vllum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Facti crimen habet / ſceleris :·: veniamqꝫ coact⁹ :· Peres
Error habet facti ·: pacientis nam ꝫ reatum :· Alexād
Vis illata leuat / minuitqꝫ coactio culpā

De celandis ſecretis amantium Ca·xxxiiij

Semper amans delicta pati bn̄ dat amantis Pāphl
Culpe ꝯmunis fer pacienter onus
Sed decet archanum celari ſemꝑ amantum
Nam dixiſſe pudet / cum pudor omnis abeſt

Q multa ſunt que deceat neſciri Ca·xxxv·

Multa viros neſcire decet / ꝑs maxiā rerum Ouidius
Offendet / ſi non interiora tegas
Plura que ſunt ſemper deteriora bonis
Multaqꝫ dum fiunt turpia / facta placent

Q corā pueris nō dn̄t exerceri turpia Ca·xxxvi

Maxima debetur puero reuerencia / Cū qd ·: Juuenal
Turpe paras / nec tu pueri ꝯtēpſeris ānos
Sed peccaturo obſiſtat tibi fili⁹ infans
Nā ſi quid dignum cenſoris fecerit ira
Quandoquidem et ſimilem non ſe tibi corꝑe tantum
Nec vultu dederit morum q̃ꝫ filius / ⁊ cū
Omnia deterius tua ꝑ veſtigia peccet
Corripies nimirum ⁊ caſtigabis acerbo
Clamor / ⁊ poſt hec tabulas mutare ꝑabis
Unde tibi frontem libertatemqꝫ parentis
Cum facias peiora ſenex / vacuumqꝫ cerebro
Jam pridē caput hoc ventoſa cucurbita querat
Gratū eſt ꝙ ciuem patrie populoqꝫ dediſti
Si facis vt patrie ſit ydoneus vtil' agris
Utilis ⁊ belloꝝ ⁊ rebus pacis agendis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Plim̄ enim inſerit/quibus artibus/ ⁊ quibus huncīu
Moribus inſtituas· velotius ⁊ citius nos
Corumpunt viciorꝫ exempla domeſtica/magnis
Cum ſubeant aiōs auctoribus/vnus et alter
Forſitam ſpnent iuuenes/quibus/arte benigna
Et meliore luto finxit precordia titan
Sed reliquos fugienda patrum veſtigia ducunt
Et monſtrata diu veteres trahit orbita culpe
Abſtineas igitur dampnis huiuſce etenim vel
Vna potens ratio eſt/ne crimina noſtra ſequantur
Ex nobis geniti/qm̄ dociles imitandis
Turpibus et prauis/omnes ſumus/et catilinam
Quocūqꝫ in ppl'o videas/q̊cūqꝫ ſubaxe
Sed nec brutus erit/bruti nec auūculus vſquā̄
Nil erit vlterius q̊d noſtris moribus addat
Poſteritas/eadem cupient facientqꝫ minores

Qꝫ ſepe innocentes infamentur Ca·xxxvij

Sepius immeritas incuſat fama puellas Pāphi/
Non decet in ſolo nos habitare loco
Nam loca ſola nocent infamia naſcitur inde
Rebus in hiis maior nimis eſt infamia vero
Credere qui iubeant locus eſt et nomen et iudex Ouid⁹
Et q̊d amans ſemꝑ q̊d timet eē putat
Sed preſtat verum rumor et ipſe cadit Pāphil⁹

De ꝯſuetudine ꝑccandi Ca xxxviij

Aſſerit vt ſalomon tria ſunt ꝯſutia q̊ꝝ Thobi/
Excludit fragiles ꝯ modiore domo
Hec tria ſunt/fumus aqua ſtillans/noxia ꝯiunx
Eſt aqua ꝯſuetum ſcelus/ignorantia fumus
Coniunx eſſe poteſt/nata nocere caro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Interdū rapimur vicijs/ſequimur qꝫ volentes Naſo/
Et qḋ non capiunt pectora bruta volunt
Credo equidem aſſuetas aiō remeare figuras
Et fallax ſtudium ludit ymago ſuum
Conſuetudo potens natura fortior ipā eſt Alexan
Conſueti ſceleris:· vitium dediſcitur egre :· Zozimas

Qꝫ non ſit gloriandum de pctō Ca·xxxix

Quis furor ē que nocte latent/in luce fateri Ouidiꝰ
Et quedam facias/facta referre palam
Ignoto meretrix corpus iūctura quiriti
Oppoſita populum ſubmouet ante ſera
Tu tua ꝓſtitues fame peccata ſiniſtre
Cūmiſſi p ages iudiciumqꝫ tui
Gloria peccati nulla petenda tui eſt
Parua queror/fingunt quidam/que vera negarent
Et nulli non ſe concubuiſſe ferunt
Corpora ſi nequeunt/que poſſunt nomina tangunt
Famaqꝫ non tacta corpe crimina habet
Quid tuti ſuper eſt cū nominis extet adulter
Et credi qḋ non contigit eſſe cupit
Sed meriti famam corpuſqꝫ animumqꝫ pudicum
Qui male pdiderit/pdere vba leue eſt

De opinione amantium Ca·xl·

Iupiter eē pium ſtatuit qḋcūqꝫ iuuaret Ouidius
Mos eſt antiquus vt amicam querat amicus
Eſt et ſemper erat/iuueni cū virgo placebat
Quis non laudauit ſi pulchrā pulcher amauit
Altra non cures nouerunt talia pſes
Talia qui faciunt/non omnes inde peribunt
Multi ſaluantur qui plus peccaſſe ꝓbantur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Non ego ſum ſola que ſum maledicta vocata

¶ De culpa non defendenda ¶ Ca. xli.

Mobilis ꝛ varia ē ferme natura maloꝝ Iuue.
Cū ſcelus admittunt ſup̄ eſt ꝯſtancia / ꝙ fas
Atꝫ nefas tandem incipiunt ſentire ꝑactis
Criminibus / tn̄ ad moꝛes natura recurrit
Dānatos / fixa ac maturi neſcia / nam quis
Peccandi finem poſuit ſibi / qn̄ recepit
Eiectum ſemel attrita de fronte ruboꝛem
Defenſoꝛ culpe dicit michi / fecimus et nos
Hoc iuuenes / eſto / deſiſtis nempe nec vltra
Fouiſti errorem / bꝛeue ſit qđ turpiter audes
Quedam cum pꝛima reſecentur crimina barba

¶ De amore clericoꝝ ¶ Ca. xlii.

Carmina que facimus mittamus carmina tm̄ Ouid.
Hic chorus an̄ alios aptus amare ſumus
Adde ꝙ inſidie ſacris a vatibus abſunt
Et facit ad mores ars quoqꝫ noſtra ſuos
Nec nos ābicio / nec amoꝛ / nos tangit habēdi
Contempto colitur lectus et vmbꝛa foro
Sed facile heremus / validoqꝫ perurimur eſtu
Et minimum certa ſcimus amare fide
Scilicet ingenium placida mollitur ab arte
Et ſtudio mores ꝯuenienter eunt
Solus in arte ſagax eſt clericus / ergo decenter
Solus amat / cum ſit arte regendus amoꝛ

¶ Q nec actu nec coꝛde ſit mechandum ¶ Ca. xliii

Lex vetat antiq̄s mechari coꝛporis actu Euro
Mechari coꝛde nos pie criſte vetas

¶ De fugienda luxuria ¶ Ca. xliiii

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Reſpice luxuriam/ q̄ ꝓdiga ſanguinis hoſtis Thobi
Eſt aīē fraglis carnis amica nocens
Huius ꝯris magni victor in arce iouis Ouidiꝰ

De habenda vxore legitima Ca. xlv.

Solam ſolus ama ſponſam/ ſolā cole/ ſoli
Huic ſocie/ ſolum te ſociare velis
Hos demon perimit quos delectacio carnis
Non ſobolꝭ ſtimulat ꝟginitate frui
Quiſquis ſicut equus aut mulus gaudet ab vn̄
Coniugio/ carnis victus amore perit
Felix ꝯiugium par copula/ dum ſociantur
Quoꝝ par etas/ par genus/ vna fides
Gratia dum nubit nature/ fructus amoris
Plenior eſt/ fauor hinc/ militat/ inde genꝰ
Par etas animos conciliare ſolet Maximꝰ

Q turpe ſit ꝓ queſtu mechum admittere Ca. xlvi.

Turpe thori reditu/ cenſus augere paternos Ouidius
Et faciem lucro ꝓſtituiſſe ſuam
Gratia ꝓ rebus merito debetur ineptus
Pro male conducto gratia nulla thoro
Omnia ꝯductor ſoluit mercede ſoluta
Nec manet officio debitor ille tuo
Stat meretrix certe q̊uis mercabilis auro
Et miſeras iuſſo corpore querit opes

Qualiter viuendum ſit cum vxore Ca. xlvij

Si tibi ſimplicitas vxoria/ deditus vni Juuenalis
Eſt animus/ ſubmitte caput ceruice parata
Ferre iugum/ nullam inuenies q̄ ꝑca amanti

Nil vnq̄ꝫ inuita donabis ꝯiuge vendes
Hac ꝓhibent nihil/nichil hec ſi nolit ametur
Nec dabit effectus ille excludatur amicus
Sit formoſa decens diues/fecunda/vetuſtos
Porticibus diſponat auos/intactor omni
Rara auis interris nigroqꝫ ſimillima coruo
Que tanti grauitas/que forma vt ſe tibi ſemper
Imputet/huius enī rari ſummiqꝫ voluptas
Nulla boni/quotiens aiō corrupta ſuperbo
Plus aloes q̄ꝫ mellis habet ꝛc.

De effectu coniugis Ca. xlviij

Quid genus omne creat/volucrū/niſi blanda voluptas
Nec coeunt pecudes/ſi leuis abſit amor
Prima feros habitus homini detraxit/ab illa
Tenerunt cultus mundaqꝫ cura fuit
Mille per hanc artes peperit vrbana voluptas
Federa nec quiſqꝫ caſſus amore ſubit
Delectant etiam caſtus p̄conia forme
Virginibus cure grataqꝫ formaqꝫ ſua eſt
Reddite depoſitum pietas ſua federa ſeruet
Fraus abſit vacuas cedis habere manus
Lite fugant nupteqꝫ viros nuptaſqꝫ mariti
Inqꝫ vicem credunt res ſibi ſemper agi
Hoc docet vxores dos eſt vxoria lites
Audiat optatos ſemper amica ſonos
Nō legis iuſſu lectum veniſtis in vnum
Fingitur in vobis munere legis amor

Explicit liber ſeptimus

Incipit octuꝰ liber. Q statim in p̄ncipio ſit reprimenda luxuria Ca .i.

Utile ꝓpoſitum ē ſeuas extinguē flāmas Ouidꝰ
Nec ſeruum vitijs pectus habere ſuum
Dum licet ad modici tangunt precordia motus
Si piget in p̄mo limine ſiſte pedem
Opprime dum noua ſunt ſubiti mala ſemina morbi
Et tuus incipiens ire reſiſtat equus
Nam mora dat vires/teneras q̄ꝫ ꝓquit vuas
Et validas ſegetes qd̄ fuit herba facit
Que p̄bet latas arbor ſpaciantibus vmbras
Quo poſita eſt p̄mo tempore/virga fuit
Tunc poterat manibus ſumma tellure reuelli
Nunc ſtat immenſum viribus aucta ſuis
Nam mora maturat fruges.:mora ſemper amātes .:Alex
Incitat/exiguū ſi modo tempus erit .:Ouidꝰ
Quale ſit id qd̄ amas celeri circūſpice mente
Et tua leſuro ſubtrahe colla iugo
Principijs obſta ſero medicina paratur
Cum mala p longas inualuere moras
Sed ꝓpera nec te venturas differ in horas
Qui non eſt hodie cras minus aptus erit
Verbera dat omnis amans recipit alimenta morando
Optima vindicte ꝓxima queqꝫ dies
Flumina magna vides/paruis de fontibus orta
Plurima collectis multiplicantur aquis
Vidi ego qd̄ fuerat p̄mo ſanabile vulnꝰ
Dilatum longe dāpna tuliſſe more
Sed quia delectat veneris decerpere fructus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Dicimus aſſidue cras q̃ꝫ fiet idem
Interea tacite ſerpunt in viſcera flamme
Et mala radices altius arbor agit
Elleborum fruſtra cum iam cutis egra tumebit
Poſcentes videas/venienti occurrite morbo
↑ Sed ꝓpere ∴·∴ nocuit ſemꝑ differre paratis •∴ Lucanus

Qualiter ꝯſulendum ſit luxurioſis Ca·ij

Si tñ auxilij perierunt tēpora p̃mi Ouidiꝰ
Et vetus in capto pectore ſedet amor
Maius opus ſuper eſt/ſed non quia ſerior egro
Aduocor/ ille michi deſtituendus erit
Qua leſus fuerat/partem peancius heros
Debuerat celeri perſecuiſſe manu
Poſt tñ hic multos ſanatus creditur annos
Sup̄mam bellis impoſuiſſe manu
Qui modo naſcentes ꝓperabam pellere morbos
Admoneo tardam nunc quoqꝫ lentus opem
Aut noua ſi poſſis ſedare incendia tempus
Aut vbi ꝑ vires ꝓcubuere ſuas
Dum furor in curſu eſt currenti cede furori
Difficiles aditus impetus omnes habet
Stultus in obliquo qui cum deſcendere poſſet
Pugnat in aduerſas ire natator aquas
Impatiens animus/nec adhuc tractabilis arte
Reſpuit/atqꝫ odio ꝟba monentis habet
Aggrediar melius tunc cum ſua vulnera tangi
Iam finet et vires vocibus aptus erit
Quis matrem niſi mentis inops in funere nati
Flere vetat/non hoc illa mouenda loco eſt
Cum dederit lacrimas/animūqꝫ repleuerit egrū

Ille dolor verbis inmoderandus erit
Tem ꝑoribus medicinā valet/data tempore ꝓſunt
Et dato non apto tempore vina nocent
Quinetiam accendas vicia irriteſqꝫ vetando
Temporibus ſi non aggrediare ſuis

¶ Quod ꝯfeſſio ſit medicina viciorum ¶ Ca.iij.

Si tegat ex toto faciem motuſqꝫ doloris — Pāphilus
Et vetat opaca virga ſalutis opem
Forſitan euenient priora ꝑoribus illis
Si me continget forſitan inde mori
Eſtimo monſtrari melius/nam conditus ignis
Acrior effuſis ignibus eſſe ſolet
Plagaqꝫ ſepe malum parit inconfeſſa necemqꝫ
Crimina ne celes.·.· magna eſt medicina fateri .·. Sedul⁹
Nō nocet abſcondi/qm̄ ſua vulnera nutrit
Qui tegit/et plagam trepidat nudare medenti

¶ De fugiendo ocio/et de occupacionibus diuerſis ¶ Ca.iiij.

Quiſquis vſus eris nrā medicabilis arte — Ouidi
Fac/monitis fugias ocia ꝑmo meis
Hec vt ames faciunt. hec que fecere tuentur
Hec ſunt iocundi cā cibuſqꝫ mali
Ne noceat noceat carnem compeſce labore/labora — Thobi
Langueſcit vicium/nil age morbus adeſt
Ocia ſi tollas periere cupidinis arcus — Ouidi⁹
Contempteqꝫ iacent et ſine luce faces
Qm̄ platanus riuo/qꝫ gaudet populus vnda
Et qꝫ limoſa canna paluſtris humo
Tam venus ocia amat/qui finem queris amoris
Cedit amor rebus/res age tutus eris
Languor et inmodici ſub nullo vindice ſompni

Aleaq; et multo tempora quaſſa mero
Eripiunt omnes animi ſine vulnere vires
Affuit incautis deſidioſus amor
Deſidiam puer ille ſequi ſolet/odit agentes
Da vacue menti quo teneatur opus
Sunt fora/ ſunt leges/ſunt quo tuearis amicū
Uade per vrbane ſplendida caſtra toge
Uel tu ſanguinei iuuenilia munera martis
Suſcipe/ delicie iam tibi terga dabunt
Queritur egeſtus quare ſit factus adulter
In promptu cā eſt/deſidioſus erat
Pugnabant alij tardis apō ylion armis
Tranſtulerat vires grecia tota ſuas
Siue opam bellis vellet dare nulla gerebat
Siue foro/ vacuum litibus argos erat
Q̄ð potuit fecit/ne nil ageretur/ amauit
Sic venit ille puer ſic puer ille manet
Ruraq; oblectant aīōs/ſtudiumq; colendi
Quilibet huic cure/credere cura poteſt
Cum ſemel hec animum cepit mulcere voluptas,
Debilibus pennis irritus exit amor
Uel tu venandi ſtudium cole/ſepe receſſit
Turpiter/a phebi victa ſorore venus
Nocte fatigatum ſomnus /non cura puelle
Excipit/ꝛ dulci membra quiete leuat
Aut hijs āt alijs donec dediſtis amare
Ipſe tibi furtim decipiendus eris

Q; fugiendum ſit ab amica Ca·v:

Et tū q̄muis firmis retinebere vinclis
I pcul et longas carpe pge vias

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Flebis et /occurret deſerte nomen amice
Stabit et in media pes tibi ſepe via
Sed q̃nto minus ire voles magis ire memento
Perfer/et inuitos currere coge pedes
Nec pluuias optes/nec te ꝑegrina morentur
Sabbata/nec dampnis alea nota ſuis
Nec quot tranſieris/ſed quot tibi querere ſuperſint
Milia/quo maneas/nec ꝓpe finge moras
Tempora nec munera/nec crebro reſpice romam
Sed fuge/tutus ad huc ꝑthus ab hoſte fuga
Dura aliquis p̄cepta vocat mea/dura fatemur
Eſſe/ſed vt valeas multa dolenda feres
Sepe bibi ſuccos quãuis inuitus amaros
Eger/⁊ oranti menſa negata michi eſt
Vt corpus redimas ferrum patieris et ignes
Arida nec ſitiens ora lauabis aqua
Sed tamen eſt artis triſtiſſima ianua noſtre
Et labor eſt vnus tempora p̄ma pati
Aſpicis vt preſſos vrant iuga p̄ma iuuentos
Et noua velocem cingula ledat equum
Forſitan a laribus patrijs exire pigebit
Sed tamen exibis/deinde redire volens
Nec te lar patrius/ſed amor reuocabit amice
Pretendens culpe ſplendida ꝟba tue
Cum ſemel exieris centum ſolacia cure
Et rus et comites/et via longa dabunt
Non ſatis eſſe putes diſcedere/lentus abeſto
Dum perdat vires/ſitqꝫ ſine igne cinis
Q̄d niſi firmata ꝓperab' mente reuerti
Inferet arma tibi ſeua/rebellis amor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

De fugiendis beneficijs ¶ Ca. vi.

Allitur hemome ſiqs mala pabula terre   Ouid:
Et magicas artes poſſe iuuare putat
Iſta beneficij vetus eſt via / noſter Apollo
Innocuam ſacro carmine monſtrat opem
Ardet et aſſuetas certe decurrit ad arces
Non illi tñ eſt attenuatus amor
Ergo quiſquis opem nrã tibi queris ab arte
Deme beneficijs / carminibꝰ qꝫ fidem

De querendis occaſionibus contra amicã ¶ Ca. vii.

Si te cã potens dñe retinebit in vrbe   Ouidiuſ
Accipe conſilium qđ ſit in vrbe meum
Optimus ille fuit vindex ledencia pectus
Vincula / qui rupit dedoluitqꝫ ſemel
Sed cui tantũ animi eſt illum mirabor et ipſe
Et dicam / monitis non eget ille meis
Sepe refer tecum ſcelerate facta puelle
Et pone ante oculos omnia dampna tuos
Illud et illud habet / nec ea ꝯtẽta rapina eſt
Sub titulo noſtras miſit auara lares
Sic michi iurauit / ſic me iurata fefellit
Ante ſuas quotiens paſſa iacere fores
Diligit ipſa alios / a me faſtidit amari
Juſtitor heu noctes q̃s michi non dat habet
Hec tibi ꝑ totos marceſcant omnia ſenſus
Hec refer / hinc odij ſemina querere tui
Atꝫ vtinam poſſes etiam facundus in iſtis
Eſſe / dole tantum / ſponte diſertus eris
Deſerat in quadam nuꝑ mea cura puella
Et fateor medicus turpiter eger eram

Profuit aſſidue vicijs inſiſtere amice
Idqȝ michi factum ſepe ſalubre fuit
Et mala ſunt vicina bonis/errore ſub ipſo
Pro vicio virtus crimina ſepe tulit
Qua potes in peius dotes deflecte puelle
Judiciumqȝ breui limite falle tuum

De feditate coitus conſideranda Ca. viij

Nunc tibi que medio veneris preſtemus in vſu Oui.
Eloquar/ex omni parte fugandus amor
Multa quidem ex illis pudor eſt michi dicere/ſed tu
Ingenio verbis concipe plura meis
Forſitan hic aliquis preceptaqȝ dura vocabit
Sed que non proſunt ſingula/multa iuuant
Parua necat morſu ſpacioſū vippra taurum
A cane non magno ſepe tenetur aper
Tu tm̄ nūo pugna/preceptaqȝ in vnum
Contrahe/de multis grandus aceruus erit
Ille ꝙ obſcenas in aperto corpore partes
Viderat/in curſu qui fuit/heſit amor
Ille ꝙ a veneris rebus ſurgente puella
Vidit in inmundo ſigna pudenda thoro
Hij melius q̄ȝ nos moneamus talia quemq̄ȝ
Et proſunt/nec ſunt expedienda tamen

De amore diſſil̄ando Capitulum ix.

Quāuis infelix media torreberis ethna Ouidius
Frigidior domine fac videare tue
Et ſanum ſimula/ne ſi quid forte dolebis
Sentiat/et ride cum tibi flendus eris
Non ego te iubeo medias abrumpere flāmas
Non ſunt imperij tam fera iuſſa mei

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Qđ non es ſimula poſitoſqꝫ imitare furores
Sic facies vere ꝙ medicatus eris
Sepe ego ne biberem volui dormire videri
Dum videor ſumpno lumina ficta dedi
Deceptum riſi/qui ſe ſimulabat amare
In laqueos anceps decideratqꝫ ſuos
Intrat amor mentes vſu/dediſcitur vſu
Qui potuit ſanum fingere ſanus erit

Q; non ſit reluctandum luxurie Ca. x.

Nam qm̄ variant animi/variabimus artes Ouidiꝰ
Mille male ſpecies/mille ſalutis erunt
Corpora vix ferro quedam ſanantur acuto
Auxilium multis ſucus et herba dedit
Mollior es/nec abire potes/vinctuſqꝫ teneris
Et tua ſeuus amor ſub pede colla tenet
Deſine luctari/referent tua carbaſa venti
Has de corde meo temptaui dimere curas Panphilꝰ
Sepius obſtanti/tunc magis arſit amor
Me ſibi ſubdit amor/illi licet vſqꝫ repugnem
Neqꝫ repugnantem nunc magis vrget amor
Et maiora ſua ſurgunt incendia motu
Viſqꝫ repugnando maior et ira furit
Non potes ergo tuas bellis extinguere flammas
Sed cum pace tuus/mitior ignis erit
Crede repugnanti/cedendo victor abibis Ouidius
* Qua ſpem martis/cedit victoria Parthis
Cipris eo marte vel ea deluditur arte
Si iuueni ſub marte nouo noua lācea cedit Alanus
Dum fugit/ergo fugat/dum cedit ceditur illi
Dum cadit erigitur/dum vincit vincitur ·audet
Dum timet/expugnat/dū pugnam deſerit abſens

Inſtat / et in bello preuentus / preuenit hoſtem
Poſſe pati facile eſt tibi non paciencia deſit — Ouidi⁹
Protinus et facili gaudia ferre licet

¶ De fugiendo loco ſolitario ¶ Capitulum · xi

Quiſqs amas loca ſola nocẽt / loca ſola caueto — Ouidi
Quo fugis inpopulo tutior eſſe potes
Nam tibi ſecretos augent ſecreta furores
Eſt opus auxilio turba futura tibi eſt
Triſtis eris ſi ſolus eris / domineqꝫ relicte
Ante oculos facies ſtabit vt ipſa tuos
Triſtior id circo nox eſt q̃ꝫ tempora phebi
Queqꝫ leuet luctus turba fidelis abeſt
Nec fuge colloquium / nunc ſit tibi ianua clauſa
Nec tenebris luctus flebilis abde tuos
Semper habet piladem aliquem qui curet horeſtem
Huius amicicie non leuis vſus adeſt
Quid niſi ſecrete leſerunt ſillida ſilue
Certa necis cauſa eſt in comitata fuit
Fillidis exemplo nimium ſecreta timete
Leſe vir a dña / leſa puella viro

¶ De fugiendis ꝯſortijs amantiũ ¶ Ca · xii

Preſtiterat iuuenis qcqd mea muſa docebat — Ouidi⁹
Inqꝫ ſue portu pene ſalutis erat
Decidit / vt cupidos inter deuenit amantes
Et que deciderant tela reſumpſit amor
Si quis amas / nec vis / facito contagia vites
Hec etiam pecori ſepe nocere ſolent
Dum ſpectant oculi leſos / leduntur et ipſi
Multaqꝫ corporibus / tranſitione nocent
In loca non nunq̃ꝫ ſiccis arentia glebis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

De ꝓpe currēti flumine manat aqua
Manet amoꝛ tectus/ſi nō ab amāte recedas
Turbaqꝫ in hoc omnes ingenioſa ſumus
De cauenda vicinitate amice Ca. xij
Alter item iam ſanꝰerat vicinia leſit Ouidius
Occurſum dn̄e non tulit ille ſue
Vulnus in antiquū redijt male ſana cicatrix
Succeſſūqꝫ artes nou habuere mee
Proximis a tectis ignis defenditur egre
Vtile finitimis abſtinuiſſe locis
Non facile eſuriens viſa retinebere menſa
Et multum ſaliens incitat vnda ſitim
Non facile eſt taurum viſum retinere iuuenca
Fortis equus viſe ſemꝑ adhinnit eque
Et ſoroꝛ et mater valeant et conſcia nutrix
Et quicquid dn̄e paers erit vlla tue
Nec ſeruus veniat/nec flens ancilla dicat
Suppliciter domine nomine dicat aue
Qꝫ moderate ſit ceſſandum ab amore Ca. xiiij.
Tu quoqꝫ qui cauſam finiti queris amoꝛis Idem
Neqꝫ tua dn̄a multa querenda refers
Parce queri/melius ſic te vlciſcere tacendo
Dum deſiderijs effluat illa tuis
Sed melioꝛ ſide paulatim extinguitur ignis
Qm̄ ſubito/lente deſine/tutus eris
Flumine perpetuo toꝛrens ſolet altius ire
Sed tn̄ hic breuis eſt/illa perhennis aqua
Fallat et intenues euanidus exeat auras
Perqꝫ gradus molles emoriatur amoꝛ
Sed modo delectam ſcelus eſt odiſſe puellam

Exitus ingenijs conuenit ille feris
Nec curandus adeſt/odio qui finit amorem
Aut amet/aut egre deſinat eſſe miſer
Turpe vir et mulier modo iuncti ꝓtinus hoſtes
Non tales lites appias ipſa ꝓbat

Quid fiat ſi amantes conuenerint Ca·xv

Quid ſi vos aliqs caſus ꝯducit in vnum Ouidi
Mente memor tota que dam⁹ arma tene
Nunc opus eſt armis/non o fortiſſime pugna
Vincenda eſt telis pentiſilia tuis
Et bene pugnemus bñ pugnans efficit hoſtis
Non tibi riuales non durum limem amice
Non ſubeant medijs irrita verba deis
Nec ꝯpone comas cum ſis venturus ad illam
Nec toga ſit laxo conſpicienda ſinu
Deſinimus tarde quia nos ſperamus amari
Dum ſibi quiſq; placet/credula turba ſumus
At tu nec voces/quid enim fallacius iſtis
Crede/nec eternos pondus habere deos
Neue puellarum lacrimis moueare/caueto
Ut flerent aculos erudiere ſuos
Artibus innumeris mens expugnatur amantum
Ut lapis equoreis vndiq; pulſus aquis

De reiciendis ſcripturis amice Ca·xvi

Exiguū eſt qđ deinde canā/ſꝫ ꝓfuit illud Ouidi⁹
Exiguū multis in quibus ipſe fui
Scripta caue relegas blande ſeruata puelle
Conſtantes animos ſcripta relecta mouent
Omnia pone feros q̄zuis inuitus in ignes
Et dic/ardoris ſit rogus iſte mei

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Si potes ⁊ ceras remoue/quid ymagine muta
Carperis/hoc periit laodomia modo
¶ De vitando loco turpi ¶ Ca. xvii

Et loca ſepe nocent/fugito cōſortia veſtri — Idem
Concubitus/cauſas illa doloris habent
Hic fuit/hic cubuit/thalamo dormiuimus illo
Hic michi laſciua gaudia nocte dedit
Ammonitu recreatur amor/vulnuſqȝ nouatum
Scinditur/infirmis cauſa puſilla nocet
Et pene extinctum cinerem ſi ſulphure tangas
Viuet/et e minimo maximus ignis erit
Sic niſi vitaris quicquid reuouabit amorem
Flamma recandeſcit que modo nulla fuit
Preterita cautus niſeide nauita gaudet
Tu loca que nimium grata fuere caue
Cogis adulterium dando tempuſqȝ locumqȝ
Ille locus caſti ſigna pudoris habet
Non decet in ſolo nos habitare loco — Panphi.
Nam loca ſola nocent/infamia naſcitur inde
Si venerem vitare cupis/loca/tempora/vita
Nam locus/et tempus pabula prebet ei
¶ Q̄ paupertas ſit remedium luxurie ¶ Ca. xviii

Sunt que non poſſunt vllo cogente moueri — Ouid9
Sepe tamen caſu facta leuare ſolent
Perdat opes fedra partes neptune nepoti
Nec faciet pauidos taurus auitus equos
Deliciis alitur luxurioſus amor
Victus ſobrietas dat grata remedia luxus — Thobi.
Et veneris/paucis vtere/luxus obit
Cur nemo eſt ecatem/nemo ē q̄ne ceperit iron. — Ouidi9

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Nempe q alter egens/altera paup erat
Non habet vnde ſuum paupertas paſcat amorem
Non tamen hoc tanti pauper vt eſſe velis
Eneruant animos/cithare/cantuſqz/lireqz
Et vox ex humeris brachia mota ſuis

Q non ſunt legenda ſcripta turpium poetaꝝ Ca.xix
Eloquor inuitus teneros ne tange poetas Ouidi⁹
Submoueo dotes ipſius ipſe meas
Callimacum fugito non eſt inimicus amoris
Et cum callimaco tu quoqz cohe noces
Me certe ſapho meliorem fecit amice
Nec rigidos mores regia muſa dedit
Carmina quis potuit tuto legiſſe tibulli
Vel tua/cuius opus cinchia ſola fuit
Quis poterit lecto durus diſcedere gallo
Et mea neſcio quid carmina dulce ſonat
Ac tibi riualem noli tu fingere quemquam
Inqz ſuo ſolam crede iacere thoro

Q non ſemper poſſunt curari vicia Ca.xx.
Arma valent per ſe nullumqz machao Ouidi⁹
na querunt
Ad dubiam medicus confugit eger opem
Non eadem ratio eſt ſentire et demere morbo
Senſus ineſt cunctis tollitur arte malum
Non eſt in medico ſemper releuetur vt eger
Interdum docta plus valet arte malum
Cernis vt e molli ſanguinis pulmone remiſſus
Ad ſtigias certo limite ducat aquas
Afferat ipſe licet ſacras epidaurius herbas
Sanabit nulla vulnera cordis ope

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Ex m̄ ꝙ nullis amor eſt medicabilis hebris
Tollere nodoſam neſcit medicina podagram
Nec formidandis auxiliatur aquis
Cura quoqꝫ interdum nulla medicabilis arte eſt
Aut ſi ſit longa eſt extenuanda mora

Explicit liber octauus

Incipit liber nonus de virtutibus

Diffinicio virtutis

Capitulum primum

Virtꝰ eſt mediū viciorꝝ vtrimqꝫ redactū — Oratius

Diffinicio virturis et ſapiencie
et de eadem appetenda

Capitulum · ij

Virtus eſt vicium fugere et ſapiencia prima — Idem
Stulticia caruiſſe / vides que maxima credis
Eſſe mala / exiguum cenſum / turpemqꝫ repulſam
Quanto diuites animi capitiſqꝫ dolore
Impiger extremos curris mercator ad Indos
Per mare pauperiem fugiens / per ſaxa / per ignes
Ne cures ea / que ſtulte miraris / et optas
diſcere et / audire meliori credere non vis
Quis circum pagos et circum compita pugnax
Magna coronari contempnat olimpia cui ſpes
Cui ſit condicio dulcis ſine puluere palme
Vt iugulent homines / ſurgunt de nocte latrones
Vt te ipſum ſerues non expergiſceris / at qui
Si noles ſanus / cures vel ydropicus / et ni
Poſces ante diem librum cum lumine / ſi non
Intendes animum ſtudijs / et rebus honeſtis
Inuidia vel amore vigil torquebere / nam cur

Que ledent oculos feſtinas demere / ſi quod
Eſt animum/differs curandi tempus in annum
Qꝫ feſtinandum ſit ad virtutes Ca:iij
Dimidium facti qui cepit habet/ſapere aude Oratiꝰ
Incipe/ viuendi recte qui ꝓrogat horam
Ruſticus /expectat dum tranſeat amnis/ at ille
Labitur et labetur in omne volubilis euū
Dimidium qui cepit habet/finiſqꝫ beati Alanꝰ
Gratia/ principijs ſemper reſpondet honeſtis
Affectus ſequitur affectus/ſi ſimul inſtant
Naſcitur effectus/dū naſcitur ipſa voluntas
Sic matri proliqꝫ ſimul conceditur ortus

Qualiter inueſtigande ſint ꝟtutes Ca·iiij·
Inter cuncta leges/et ꝑcontabere doctos Oratiꝰ
Qua ratione queas traducere leniter euū
Non te ſemper inops agitet vexetqꝫ cupido
Non pauor/et rerum mediocriter vtilium ſpes
Virtutem doctrina paret/natura ve donet
Quid minuat curas/quid te tibi reddat amicum
Qꝫd pure tranquillet honos/an dulce lucellum
An ſecretum iter et fallentis ſemita vite
Et tibi que ſamius deduxit littera ramos Perſius
Surgentem dextro monſtrauit limite callem
Appoſita in tortos extendit regula mores
Quod verum atqꝫ decēs curo ꝛ rogo ꝛ ōnis in hͦ ſū Oratiꝰ
De forma honeſte vite Cap: v
Formula viuendi preſto eſt tibi/pauca *
loquaris
Plurima fac/ſit vtrumqꝫ comes modus/vtile pulchꝛū

Obſequijs inſtes ea ꝑ te munera poſcent
Sobrius a menſa/de lecto ſurge pudiens
Stans caſum metuas/ſperes ꝓſtratus/⁊ illum
Quem colis in titulis miſerũ abiectũq; tuere
Quelibet officio cauſa erit apta tuo — Ouidiꝰ
Qualibet etatem niti decet ad probitatem — Zozimas
Nubere virtuti ꝟtus letatur/honeſtas — Thobi
Gaudet honeſtatis/comparis eſſe comes
Conſonat/et melius redolet iunctura bonoꝝ
Fructibus ipſa ſuis que ſit cognoſcitur arbor — Panphi:
Arbore de dulci/dulcia poma cadunt
Radicis vitio ſordet ramulculus/heres
Improbus/excedit crimine ſepe patrem

Q; tria in q̃libet opere ſint neceſſaria

Capitulum · vj

TRes reor ancillas operis/ꝓgreſſio quaꝝ — Thobi
Quodlibet in ſemen fructificare facit
Tercia ſi deſit aut cõmoditate carebit
Aut ſemiplenum deſtituetur opus
Quicquid agant homines ꝑor eſt ancilla volũtas
Propoſiti/facta preuia/mentis iter
Hec inter ſocias prior eſt operiq; ſoroꝝ
Primũ prefigit officioſa gradum
Inde ſecunda ſubit conſulta licentia/quicquid
Expediat/licito ꝯciliare ſtudens
Tercia ꝓpoſiti ꝯſummatiua facultas
Supremam ſatagit conciliare manum
Hec tria quicquid agas cole/ꝯcurrentibus iſtis
Quodlibet humanum fructificabit opus
De naturali vi anime — Ca·vij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Est deus in nobis et ſunt ꝯmercia celi — Ouidiꝰ
Sedibus etheris ſpiritus ille venit
Sed mens cecis obruta membris — Boecius
Nequit oppreſſi luminis ignis
Rerum tenues noſcere cauſas
Sed cur tanto flagrat amore
Veri tectas aperire notas
Scine qꝫ appetit anxia noſſe
Sed quis nota noſſe laborat
At ſi neſcit quid ceca petit
Quis enim quidq̃ꝫ neſcius optet
Aut quis valeat neſcita ſequi
Quo ve inueniat/quis inuentam
Queat ignarus noſcere formam
An cum mentem cerneret altam
Pariter ſummam et ſingula norat
Nunc membrorum condita nube
Non in totum eſt oblita ſui
Summamq̃ꝫ tenet ſingula perdens
Igitur quiſquis vera requirit
Neutro eſt habitu nam neqꝫ nouit
Nec penitus tamen omnia neſcit
Sed quam meminit retinens ſummam
Conſulit alta viſa retractans
Ut ſeruatis queat oblitas reddere partes
Eſt deus in nobis agitante caleſcimus illo — Ouidiꝰ
Impetus hic ſacre ſemina mentis habet

Qꝫ p doctrinam vis anime excitetur — Ca·vij

Quiſquis pfunda mente veſtigat verum
Cupitq̃ꝫ nullis ille deuijs falli — Boecius

In ſe reuoluat intimi lucem viſus
Longosqꝫ in orbem cogat inflectens motus
Animumqꝫ doceat quicquid extra molitur
Suis retruſum poſſidere theſauris
Dudum q̄ atra texit erroris nubes
Lucebit ipſo perſpicacius phebo
Non omne namqꝫ depulit lumen mente
Obliuioſam corpus inuehens molem
Heret ꝑfecto ſemen introrſum veri
Quod excitatur ventilante doctrina
Nam cur rogati ſponte recta cenſetis
Ni merſus alto viueret fomes corde
Q: ſi platonis muſa perſonat verum
Quod quiſqꝫ dicit immemor recordatur

¶ De paſſionibus anime ¶ Capitulum · ix

Quondam porticus attulit/obſcuros ni meum ſenes — Boeciꝰ
Qui ſenſus et ymagines/e corporibus extimis
Credant mentes imprimi vt quondam celeri ſtilo
Mos eſt equore pagine/que nullas habeat notas
Preſſas figere lr̄as/ſed mens ſi ꝓp̄ijs vigens
Nichil motibus explicat/ſed tamen paciens iacet
Potius ſubdita corporum/caſſasqꝫ ſpaculi vicem
Rerum reddit ymagines/vn̄ hec ſic animis viget
Cernens omnia notio/queuis ſingula perſpicit
Aut que cognita diuidit et diuiſa recolligit
Alternumqꝫ legens iter/Nunc ſūmus caput inſerit
Nunc decidit in infima/tunc ſeſe referens ſibi
Veris falſa redarguit/hec eſt efficiens magis
Longe cā potencior/q̄ que materie modo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Impreſſas patitur notas/recedit tamen excitans
Ac vires animi mouens viuo in corpore paſſio
Cum vel lux oculos ferit/vel vox auribus inſtrepit
Cum mentis vigor excitus q̄s intus ſpecies tenet
Ad motus ſiles vocans notis explicat exterius
Introrſum reconditus formis miſcet ymagines

Quare homo erectum habeat vultum Ca. x.

Nam varijs terras aīālia p̄maneant figuris Boeci
Que varijs videas licet omnia diſtrepare formis
Prona tamen facies hebetes valet ingrauare ſenſus
Unica gens hominum celſum leuat altius cacumen
Atq̨ leuis recto ſtat corpore/deſpicitq̨ terras
Hec niſi terrenus male deſipis amonet figura
Qui recto celum vultu petis/exeriſq̨ frontem
In ſublime feras animum q̄q̨/ne grauata peſſum
Inferior ſidat mens corpore celſius leuato
Pronaq̨ cum ſpectent animalia cetra terram Ouidius
Os homini ſublime dedit/celumq̨ videre
Juſſit/et erectos ad ſidera tollere vultus
Quid mentem traxiſſe polo/quid ꝓderit altum Clau.
Erexiſſe caput/pecudum ſi more feramur

De appetenda doctrina Ca. xi.

Aſcat et extinguit cordis caligo nitorem Eſop⁹
Corporis/eſt animi ſolus in orbe nitor
Diſce bonas artes moneo romana iuuentus Ouidi⁹
Nec leuis ingenuas pectus coluiſſe per artes
Cura ſit et linguas edidiciſſe duas
Hoc opus hoc ſtudium parui ꝓperem⁹ et ampli Oratius
Si patrie volumus ſi nobis viuere cari
Diſce aliquid/nam cum ſubito fortuna recedit Catho

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Nonus

Ars remanet/vitamqꝫ hominis non deſerit vnq̄ꝫ
Non ſolet ingenijs ſumma nocere dies — Ouidius
Singula ne referam nil non mortale tenemus
Corporis/exceptis ingenijqꝫ bonis
Inſtrue doctrinis animum/nec diſcere ceſſes — Catho
Nam ſine doctrina vita eſt quaſi mortis ymago
Conſule doctores legis/diſcede malorum — Thobi.
A conuenticulis cōcomitare bonos
Ut granum de meſſe tibi de fonte ſalubri
Pocula/de docta dogmata mente legas
Caſus vbiqꝫ valet ſemper tibi pendeat hamus — Ouidiꝰ
Quo minime credis gurgite piſcis erit
Uelle parum eſt cupias vt repotiaris oportet
Diſce ſed a doctis/indoctos ipſe doceto — Catho
Propaganda etenim eſt rerum doctrina bonarum

Que q̃tuor ſunt neccāria diſcentibus

Ca. xij

Sunt aſſiſtrices doctrine q̃tuor/harum — Thobias
Coniugio/ſtudium fructificare ſolet
Prima parit natura qđ ingenium fouet/auget
Ars exercicijs/ꝓmouet vſus opus
Eſt incultus ager ꝫ fertilis/artis egenum
Ingenium/ſtudij fertilitate carens
Fertilis aſſiduo ſi non renouetur aratro
Nil niſi cum ſpinis gramen habebit ager — Ouidiꝰ
Eſt ſterilis/ſed cultus ager/ſtudij labor/ expers
Ingenij/iungas hec duo meſſis adeſt — Thobias
Natura fieret laudabile carmen/an arte
Queſitum eſt/ego nec ſtudium ſine diuite vena — Oratiꝰ
Nec rude quid ꝓſit video ingenium/alterius ſic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Altera poſcit opem res. et ↄiurat amice
Qui ſtudet optatam curſu ↄprehendere metam
Multa tulit fecitq; puer/ ſudauit et alſit
Abſtinuit venere et vino/ qui phicia cantat
Tibicen/ didicit/ prius extimuitq; magiſtrum

De vſu et exercicio Ca. xiij

Exerce ſtudium q̄muis perceperis artem — Catho
Ut cura ingenium/ ſic et manus adiuuat vſum
Doctrine pater eſt vſus/ doctrinam ſcolaris — Thobi/
Interciſa perit continuata viget
Cunctarum rerum prudencia diſcitur vſu — Pāphilꝰ
Vſus et ars docuit q̄d ſapit omnis homo
Solus et artifices qui facit vſus adeſt — Ouidiꝰ
Gutta cauat lapidem conſumitur anulus vſu
Et teritur preſſa vomer ad vncus humo
Ferreus aſſiduo conſumitur anulus vſu
Interit aſſidua vomer aduncus humo
Quid magis eſt durum ſaxo/ quid mollius vnda
Dura tm̄ molli ſaxa cauātur aqua
Capta vides ſero pgama/ capta tamen
Omnia ſecretam reſerat documenta figuram — Arator
Si libeat vigili pulſare latencia ſenſu
Aut nūq; incipies/ aut ↑ ceptum: pficere:· vincit — Oui/
Cuncta labor/ nichil eſt inveſtigabile forti — :· Alexād
Penſatur fructus vtilitate labor — Iſengrinus
Fac tibi conſueſcat/ nichil aſſuetudine maius — Ouidiuſ
Quam tu dum capias tedia nulla fuge
Prouidet et tribuit deꝰ et labor omnia nobis — Pāphilꝰ

Ne nimium ſtudium couſumat corpus Ca. xiiij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

O Omnia deficiunt/anim⁹ tamē omnia vincit — Ouidi⁹
Ille etiam vires corp⁹ habere facit
Nam vehemens ſtudij macie labor afficit artus — Alexād
Et molem carnis et qd cibus educat extra
Interior ſibi ſumit homo fomenta laborꝫ
Cernis vt in duris/et quid bone fortius aruis — Ouidi⁹
Fortia taurorum corpora frangat opus
Attenuāt iuuenum vigilate corpora noctes
Curaqꝫ et in magno qui fit amore dolor

Quod qñꝫ ſit vacandum a ſtudio Ca.xv

I Nter pone tuis interdū gaudia curis — Catho
Ut poſſis animo quēuis ſufferre laborem
Intermiſſa minus ſarcina pondus habet — Maximus
Feſſis poſt onera fit mage grata quies — Beta
Temperie celi corpuſqꝫ animuſqꝫ leuatur — Ouidiuſ
Ocia corpus alunt animus quoqꝫ paſcitur illis
Immodicus contra carpit vtrumqꝫ labor

De fugienda deſidia Ca.xvj

S Egniciem fugito que vite ignauia fertur — Catho
Nam cū animus languet ꝯſumit inercia corp⁹
Cernis vt ignauū corrūpant ocia corpus
Et vicium capiant ni moueantur aque
Ex requie ſerpit peſtis ſeuiſſima/luxus — Thobias
Armiger/et fame ꝓdigus hoſtis/amor
O male parta quies/o ſemper dedita ſomno — Arator
Pectora nuda pono/quātū ꝑ inania currit
Mens ignara boni·:variā dant ocia mentem — ·:Lucan⁹
Improbus interdū dubios labor impedit actus — Pāphi
Magnaqꝫ tollit iners cōmodi ſegnicies

De irriſoribus ſtudenciū Ca.xvij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Et hic aliqs de gente hircoſa centurioum — Perſi⁹
Dicat/ qđ ſatis eſt ſapio michi/ non ego curo
Eſſe/ qđ archeſilas/ erūpnoſiq; ſalones
Obſtipo capite et figentes lumine terram
Murmura cū ſecū ⁊ rabioſa ſilentia rodunt
Atq; exporrecto trutinantur ꝟba labello
Egroti veteris meditantes ſompnia/ gigni
De nichilo nichil/ in nichilum nil poſſe reuerti
Conſilij ſatis eſt in me/ me ita credere oportet — Ouidius

Ne valeat aliquid ſcire — Ca· xviij

Ne pudeat que neſcieris te velle doceri — Catho
Scire aliquid laus eſt/ turpe eſt nil diſcere velle
Vtilitas ſtulto ſepe pudore perit — Iſengrin⁹
Deſpare nocet votum labor improbus implet — Pamphi·
Sorte ſub ābigua/ ſpes ⁊ labor omnis habetur
Curſus fatorū neſcit pars vlla virorum
Solius eſt ꝓpriū ſcire futura dei
Maxima ſors paruo contigit ingenio
Nō poſſis oculo quantū ꝯtendere linceus — Oratius
Non tñ idcirco ꝯtempnas lippus inungi
Nec quia deſperes inuicti membra gliconis
Nodoſa nolis corpus ꝓhibere cyrogra
Eſt quodā ꝓdire tenus ſi non datur vltra
Non omnis delirus erit/ cui ſenſus vlixis — Alanus
Deficit / aut mutus / quē neſcit muſa maronis
Non nitor argenti liuet/ ſi fulgurat aurum
Non viole marcent quāuis roſas floris honore
Splendeat/ et cultus ꝯponat lilia ſplendor

Qđ quiſq; in ſuo ſtudio delectetur

Capitulum · xix

Scilicet eſt cupidus ſtudioꝝ quiſqꝫ ſuoꝝ
Tempus eſt aſſueta ponere in arte iuuat — Ouidius
Saucius eiurat pugnā gladiator/et idem
Immemor antiqui vulneris/arma capit
Nil ſibi cū pelagi dicit fore naufragus vndis
Et ducit remos qua modo nauit aqua
Quid potiꝰ faciam non ſum qui ſegnia ducā
Ocia mors nobis tempus habetur iners
Nauē agere ignarus nauis timet/ obrotanū egro — Oratiꝰ
Non audet niſi qui didicit dare/qđ medicoꝝ eſt
Promittunt medici/tractant fabrilia fabri
Optat ephiphia bos piger/optat arare caballus
Quā ſit vterqꝫ libens cenſebo exerceat artem

¶ Qꝫ quilibet ſuū conparē diligat ¶ Ca·xx·

Scilicet ingenijs aliqua eſt ꝯcordia iūctis — Ouidiꝰ
Et ſeruat ſtudij federa quiſqꝫ ſui
Ruſticus agricolā/miles fera bella gerentem
Rectorem dubie nauita puppis amat

De meditacione ¶ Ca·xxi

Diuinos rimare apices:·labor oiā vincit — Alexāder
Improbus/et duris vrgēs in rebꝰ egſtas — :· Vgiliꝰ
Scrutari legē peſſunt vbicūqꝫ quieti — Proſper
Si mūdi a ſtrepitu libera corda vacent
Nā templū dn̄i p ſacra ſilentia creſcit
Et ſtruitur tacite non ruitura domus

¶ Qꝫ ſacra ſcriptura nō ſit nimis ſcrutāda — Ca·xxij

Si penetrare nequis celi ſecreta ꝓfundi — Aurora
Simpliciter viuas mēs caro ſint tibi munda
Ne merſus ꝑeas velud Icarꝰ in maris vnda
Qui nimiū ꝯmedens inuento melle fruetur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Illū poſt guſtum vel moꝛs vel pena ſequetur
Sic qui ſcrutantur deitatis verba ꝓfunda
Maieſtatis eos demerget ⁊ oppꝛimet vnda
Erroꝛ in humanis comes indefeſſus oberrat — Alanus
Denigrare ſolet fermenti copia / quicquid
Humanus ſermo vel mens humana volutat
Non ferit aſſidue telum quicūqꝫ minatur
Non ſemper medicus ſanat / non ipſe peroꝛat
Rethoꝛ / non logicus ad metā ꝓuehit / ymmo
Sepe iacens calle medio defeſſus anhelat
Mitte archana dei celum inquirere quid ſit — Latho
Mitte qḋ eſſe nequit / quere qḋ eſſe poteſt — Pāphilꝰ

De locis non mutandis Ca:xxiiii)

TU quācūqꝫ deus tibi foꝛtunauerit hoꝛā — Oratiꝰ
Grata ſume manu nec dulcia differ in annū
Ut quocunqꝫ loco fueris / vixiſſe libenter
Te dicas / nam ſi ratio et pꝛudentia curas
Non locus effuſi late maris arbiter aufert
Celum non animū mutāt qui tranſmare currunt
Strennua non exercet inertia / nauibus atqꝫ
Quadꝛigis / petimus bene viuere / qḋ petis hic eſt
Eſt vlubꝛis / animus ſi te non deſerat equus
Ruge ego viuentem / tu dicis in vrbe beatum
Cui placet alterius ſua nimirꝫ eſt odio ſoꝛs
Stultus vterqꝫ locum immeritum cauſatur inique
In culpa eſt animus / qui ſe non effugit vnqꝫ
Naturā expelles furca tamen vſqꝫ recurret
Et mala ꝓrumpet furtim faſtigia victrix
Qui ſemel aſpexit quantum dimiſſa petitis
Pꝛeſtent / mature redeat / repetatqꝫ relicta

Qꝫ pueri in tenera etate ſint docendi — Ca· xxiiij

Fingit equū tenera docilem ceruice magiſter — Orati⁹
Ire viam/ quā mōſtrat eques/ venatius eq̄
Tēpore/ ceruinam pellem latrauit in aula
Militat in ſiluis catulus/ nunc adhibe puro
Pectore verba puer/ nūc te melioꝛib⁹ offer
Quo ſemel eſt inbuta recens ſeruabit odoꝛē
Teſta diu ∴ ſed et in teneris moleſcere multū eſt — ∴ Virgili⁹
Deniqꝫ in ∴ argilla q̊duis imitaberis vda — ∴ Orati
Scilicet ignitis ferro candente caminis — Otto
Dū calet in crebꝛos iteretur mallius ictus
Ne pigras ſubeunte moꝛas incude/ tepeſcat
Nec trahat illiſo p̄ſcriptā verbere foꝛmā
Conſuetudo ſapit naturā teſta/ ſapoꝛis — Matheus
Quē noua concepit immemoꝛ eſſe nequit
Mento caneſcāt alij/ nos mente/ capillo — Bares
Nos aiō/ facie/ nos/ pectoꝛe/ tēpoꝛa· certe
Virtutē non p̄ma negāt/ nō vltiā donāt
Diſce aliquid ∴ qꝫ ſi ceſſas aut ſtrēnuus an̄ is — Oratius
Nec tardū operioꝛ/ nec precedentib⁹ inſto
Occupet extremū ſcabies m̄i turpe relinqui eſt

Qualiter pueri ſint inſtruēdi — Ca· xxv

Et teneri pueri balbūqꝫ poeta figurat — Item
Toꝛquet ab obſenis iā nūc ſmonibus aurē
Mox etiā pectus preceptis foꝛmat amicis
Aſperitatis et inuidie coꝛrectoꝛ et ire
Recte facta refert/ oꝛientia tempoꝛa/ notis
Inſtruit exēplis/ inopē ſolatur et egrū
Sedulitas autē ſtulte quē diligit vrget
Precipue cū ſe numeris ↄmēdat et arte

Diſcit enī citius/meminitq̨ libentius illud
Qđ quis deridet/q̄ꝫ qđ ꝓbat et veneratur
Inuicium ducit culpe fuga/ſi caret arte

Qualiter pueri ſint informandi ¶ Ca. xxvi

Non aufer puero doctrine nobile donū — Aurora
Non morietur enim ſi virge porrigis ictum
Nam virge tactus p̄uos exterminat actus
Dulcia non ferimꝰ ſuco renouamur amaro
Sepe perit ventis obruta cimba ſuis
Aſpice vt in curru/modo dat fluitantia rector
Lora/modo ad miſſos arte retentet equos
Credita non ſember ſulcicū fenore reddūt
Nec ſemꝑ dubias adiuuat aura rates
Dum nouus in viridi coaleſcit cortice ramus
Concutiet tenerum quelibet aura cadit
Mox etiā ventis ſpacio durata reſiſtit
Firmaq̨ adoptiuas arbor habebit opes
Non nunq̄ȝ nocuiſſe reor differre paratis — Otto
Nō nunq̄ȝ ꝓdeſſe moras/mens ſpectet vtrūq̨
Si mora nectatur/vel ſi ꝓmptum teneatur
Nam mora maturat fruges/et muſta ſtatuto — Alexand
Tempore miteſcūt/quāuis expcia ſenſus
Qđ natura nequit/animos/rabiemq̨ ferarꝫ
Mulcet longa dies/ſeuū indomitumq̨ leonem
Mitigat humani manus et vox blāda magiſtri
Nimirꝫ ſapere eſt abiectis vtile nugis — Oratius
Et tempeſtiuū pueris concedere ludū
Quod caret alterna requie durabile non eſt — Ouidiꝰ
Hec reparat vires/feſſaq̨ mēbra leuat
Arcum inceſſas tendere/lentus erit

Monꝰ

¶ De exhortandis pueris ad ſtudiũ ¶ Ca·xxvij

Inſita natoꝝ cordi doctrina parẽtũ Eſopus
Cũ fructum pariat/ſpreta nocere ſolet
Auditore carẽs docili/doctrina magiſtri Alda
Ingrata/et ſterili ſemina perdit humo
Acer et ad palme ꝑ ſe curſurus honores Ouidiꝰ
Si tñ horteris fortius ibit equus
Utile et admiſſo ſubdere calcar equo
Cultus et in pomis ſucos emendat amaros
Fiſſa ꝫ adoptiuas accipit arbor opes

¶ De cogendis deſidioſis ¶ Ca· xxviij

Nemo adeo ferus eſt vt nõ miteſcẽ poſſit Oratiꝰ
Sicut equus torpens agitur ꝟtute flagelli Aurora
Et chami laqueo fauces ſtringuntur aſelli
Sic fatui dorſũ ferit aſtans ꝟga retrorſum
Q.ḋ male fers/aſſueſce fẽs bñ/multa vetuſtas Ouidiꝰ
Leniet/incipiens ꝑſta/ modo tempore vinces
Dum vires animiqꝫ ſinunt tollerare labores
Uenture memores iam nunc eſtote ſenecte
Sic nullum vobis tempus abibit iners

¶ De conſiderandis viribus et ingenio cuiuſlibet ¶ Ca·xxix

Quantũ quiſqꝫ feret reſpiciendus erit Ouidiꝰ
Ut corpꝰ tenerum/ſic infirma puellis
Fortius ingenium ſuſpicor eſſe vire

¶ Q non ſit ſimꝉ diuerꝭ intendendum ¶ Ca· xxx·

Haut facile eſt animũ multis inflectere rebꝰ Maximꝰ
Ut res oppoſitas mẽs ferit vna duas
Secta bipartito dũ mẽs diſcurrit vtroqꝫ Ouidi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Alterius vires ſubtrahit alter amor
De diſtinguēdis ⁊ repetēdis lectionib⁹
¶ Ca. xxxi.
Quiſq; metrū mutilet / ſeu baucis oluſcu — Thobi
la / metra
Interciſa / magis integritatis habent
Votū cōgeries ꝓlixa / nouerca fauoris
Diſplicet / excurrit / labitur / auris abeſt
Praua quidem cito fructificāt / ſ; fertilis arbor — Suſāna
Tardius vrtica creſcere ſemper habet
Nemo nimis ꝓpere didicit nocitura cauere — Zozimas
Lectio lecta placet: decies repetita placebit — Orati⁹
Si decies repetas / decies repetita placebūt — Alda
De interp̄tanda lectione ¶ Ca. xxxij.
Quicquid p̄cipies eſto breuis / vt cito dicta — Oratiuſ
Percipiant / animi dociles / teneātq; fideles
Publica materies p̄uati iuris erit / ſi
Non circa bilem patibulūq; moraberis orbem
Nec v̄bum v̄bo curabis reddere / fidus
Interpres / nec deſilies imitator in artum
Vnde pedem ꝓferre pudor vetet aut operis lex
¶ Qz recurrendū ſit ad fontē Ca. xxxiij
Meſſis agrū redolet / radicem v̄gula fontē — Thobi.
Riuus / meſſis agro / meſſe ꝓbatur ager
Nam q̄zq̄z ſopor eſt allata dulcis in vnda — Ouidi⁹
Gratius ex ipſo fonte bibūtur aque
Et magis adducto pomū decerpere ramo
Q̄m̄ de celata ſumere lance iuuat
Eſt q̄z cūctarum nouitas gratiſſima rer̄
¶ De arrogācia doctor̄ Ca. xxxiiij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Omne boni p̄ciū ſplēdeſcit clariꝰ / huius — Queru
In mediū quociens ſubioꝛ vſus erit
In turbā nullus faſtidiet cē magiſter
Quo plures aderūt / et ſibi maioꝛ erit
Excitat auditoꝛ ſtudiū / laudataqꝫ ꝟtus — Ouidiꝰ
Creſcit et immenſum gl'a calcar habet
Deniqꝫ non ꝑuas animo dat gloꝛia vires
Et fecunda facit pectoꝛa laudis amoꝛ
Fama citat laudem / laus p̄mia / p̄mia mentē — Thobi.
Mens ſtudiū ſtudiū dogmata / dogma decus
Qȯ vana ſit laus hominū ¶ Ca. xxv.
Quid tibi ſi calida ꝓſit laudare ſyene — Ouidiꝰ
Aut vt t'abo canē indicat pingit aqua
Altius ire licet / ſi te diſtancia longe
Pleyadū laudent ſigna / quid inde feres
Quicūqꝫ ſolam mente pꝛecipiti petit — Boecius
Summumqꝫ credit gloꝛiam
Late patentes cernat etheris plagas
Artumqꝫ terraꝝ ſitum
Breuemqꝫ replere non valentes ambitum
Pudebit aucti nominis
Quid o ſuperbi colla moꝛtali iugo
Fruſtra leuare geſtiunt
Licet remotos fama per populos means
Diffuſa linguas explicet
Et magna titulis fulgeat claris domus
Moꝛs ſpernit altam gloꝛiam
Inuoluit humile pariter et celſum caput
Equatqꝫ ſummis infima
Ubi nunc fidelis oſſa fabꝛicij manent

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Quid brutus aut rigidus cato
Signat ſuperſtes fama tenuis pauculis
Inane nomen litteris
Sed ꝙ decora nouimꝰ vocabula
Num ſcire conſumptos datur
Jacetis ergo proꝛſus ignobiles
Nec fama notos efficit
Ꝙꝫ ſi putatis longius vitam trahi
Moꝛtalis auꝛa nominis
Cum ſere vobis rapiet hec etiam dies
Jam vos ſecunda moꝛs manet
Nil tanti eſt ꝙ ego fungar vice cotis/acutū — Oratiꝰ
Reddere que ferrū valet/exoꝛs ipſa ſecandi
Munus et officium/nil ſcribens/ipſe docebo
Unde parentur opes/quid alat formetqꝫ poetam
Quid deceat/quid non/quo ꝟtus/q̊ ferat erroꝛ
Difficilis noſtra poſcitur arte laboꝛ — Ouidius
Quod qꝫ parū nouit/nemo docere poteſt

Que ſint neceſſaria dictaminibꝰ — Ca. xxxvi

Scriptoꝝ choꝛꝰ oı̄s amat nemꝰ ꝛ fugit vꝛbes — Ouidi
Rite diens bachi/ſompno gaudentis ꝛvmbꝛa
Carmina proueniunt animo diducta ſereno
Carmina ſeceſſum ſcribentis et ocia querunt
Scribentem iuuat ipſe laboꝛ/minuitqꝫ laboꝛem
Cumqꝫ ſuo creſcens pectoꝛe feruet opus

De coꝛrigendis verſibus et dictāminibus — Ca. xxxvii

Vir bonus et prudens verſꝰ rep̄hēdit inertes — Oratiꝰ
Culpabit duros/in comptis allinet atꝛum
Tranſuerſo calomo ſignū/ambicioſa recidet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Oꝛnamenta/parū claris lucem dare coget
Arguet ambigue dictum/ mutanda notabit
Fiet/ariſtarchus/nec/ dicet/cur ego amicum
Offendam in nugis he nuge ſeria ducent
In mala deriſum ſemel/exceptūqꝫ ſiniſtre
Non quiuis videt immodulata poemata iudex
Ridentur mala qui componunt carmina / verū
Gaudent ſcribentes/et ſe venerantur et vltro
Si taceas laudant/quicquid ſcripſere beati
At qui legitimū cupiet feciſſe poema
Cū tabulis animū cenſoꝛis ſumet honeſti
Audebit quecūqꝫ parū ſplendoꝛis habebunt
Et ſine pondere erunt et honoꝛe indigna feruntur
Verba mouere loco/q̄muis inuita recedant
Et male toꝛnatos incudi reddere verſus
Luxuriantia compeſcet/nimis aſpa ſano
Planabit cultu virtute carentia tollet
Ludentis ſpecie/carmē repꝛehendite quod non
Multa dies /et multa litura cohercuit/atqꝫ
Perfectum decies non caſtigauit ad vnguem
Membꝛanis intus paſitis delere licebit
Quod non edideris/neſcit vox miſſa reuerti

¶ Qꝛ materia ſcđm vires ſit ſumēda
¶ Ca. xxxviij

Quod potes id temptato operis ne pondere preſſus — Catho
Succūbat laboꝛ ⁊ fruſtra temptata relinquas
Sumite materiam veſtris qui ſcribitis equā — Oratiꝰ
Viribus/et verſate diu/ quid ferre recuſent

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Quo valeāt humeri/cui lecta potenter erit res
Nec facūda deſeret hūc/nec lucidꝰ ordo
Aut pdeſſe volūt/aut delectare poete
Aut ſil' ꝛ iocūda ꝛ ydonea dicere vite
Omne tulit pūctū q miſcuit vtile dulci
Lectorē delectando/paritercꝫ mouēdo
Aut famā ſequere/aut ſibi ꝯueniētia finge
Ficta voluptatis cā ſint ꝓxima veris
¶ Qꝫ ſcdm habitū mētis verba ſint formāda

¶ Ca·xxxix

Non ſatis eſt pulchra eē poemata/dulcia ſunto   Orati
Et q̄cūꝫ volūt aīm auditoris agūto
Ut ridentibꝰ arridēt/ita fletibꝰ aſſunt
Humani vultꝰ/ſi vis me flere dolēdū eſt
Primū ipſi tibi tūc tua me infortunia ledēt
Theleſe vel peleu/male ſi mandata loqueris
Aut dormitabo aut ridebo/triſtia meſtū
Vultū v̄ba decent/iratū plena minaꝝ
Ludentē laſciua/ſeuerū ceria dictu
Format eñ natura pus nos intus ad omnē
Fortunaꝝ habitū/iuuat aut impellit ad irā
Aut ad humū merore gui deducit/et angit
Poſt effert animi motꝰ interprete lingua
Si dicētis erūt fortunis abſona dicta
Romani tollent equites/pediteſcꝫ cachinnū
¶ De etate puerili

¶ Ca·xl·

Etatis cuiuſcꝫ notādi ſūt tibi mores   Oratius
Nobilibuſcꝫ decor naturis dādus et annis
Reddere q voces iā ſcit puer/et pede recto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Signat humum/geſtit paribus colludere et iram
Colligit/ac ponit temere et mutatur in horas
Diruit edificat·:nam mens puerilis et etas — Pamphi
Quod nocet aut prodeſt noſcere neſcit adhuc

De etate iuuenili — Ca:xli·

Imberbis iuuenis/tādem cuſtode remoto — Oratius
Gaudet equis/canibuſq; ⁊ aprici gramine cāpi
Cereus in vicium flecti monitoribus aſper
Vtilium tardus ꝓuiſor ꝓdigus eris
Sublimis/cupiduſq;/et amata relinquere ꝑnix

De etate virili — Ca:xlij

Conuerſis ſtudijs etas/animuſq; viril — Orati⁹
Querit opus et amicicias/inſeruit honori
Cōmiſiſſe cauet que mox mutare labor et

De etate ſenili — Ca·xliij

Multa ſenem circūueniunt incōmoda vel qđ — Idem
Querit/et inuentis miſer abſtinet/et timet vti
Vel quia res omnes timide gelideq; miniſtrat
Dilator/ſpe longus/iners/auiduſq; futuri
Difficilis/querulus/laudator temporis acti·
Se puero/caſtigator cenſorq; minorum

De vtilitate ſcripture — Ca:xliiij

Carmina fit viuax virtus expſq; ſepulchri — Oui:
Noticiam ſere ꝓſperitatis habet
Scripta ferunt annos ↑ longūq; tenentur in euū:
Corpora debentur meſtis exanguia buſtis
Effugiunt ſtructos nomen honorq; rogos
Suſcitat eloquium fūctos oculos ſepulti — Bares
Pectoribus viuūt/ſcripto p̄cone tiranni
Sic olim poſitos populis mirantibus offert

Singulis pictura viros/ſic culta pſatur
Carta duces/oculis hec blādior auribus illa

¶ De inuentoribus artium ¶ Ca. xlv

Laudamꝰ veteres/ſꝫ noſtris vtimur annis Ouidiꝰ
Mos tñ eſt eque dignus vterqꝫ coli
Non venus/et vinū ſublimia pectora fregit
Officium ve fori/milicie vel abor
Nec leuis ambitio perfuſaqꝫ gloria fuco
Magnarū ve fames ſollicitauit opum
Admouere oculis diſtancia ſidera noſtris
Etheraqꝫ ingenio ſuppoſuere ſuo
Sic petitur celū/non vt ferat oſſan olimpus
Summaqꝫ peliacus ſidera tangat apex
Felices anime quibus hec cognoſcere primis
Inqꝫ domos ſuperas ſcandere cura fuit
Credibile eſt illos pariter viciiſqꝫ iociſqꝫ
Altius humanis exercuiſſe caput
Ad ſummam ſapiens vno minor eſt ioue/diues Oratiꝰ
Liber/honoratus pulcher/rex deniqꝫ regum
Precipue ſanus/niſi cum pituita moleſta ē

¶ De dieta ſtudēcium ¶ Ca. xlvi.

Si preceptorum ſupereſt tibi cura meorum
* Parce puer nugis/cum rus colo tempore frug̃
Prefigā metas quales tua poſtulat etas
Quas ſi tranſgrederis male de monitore mereris
Contēpto ſtrato/ſūmo te mane leuato
Facqꝫ legendo moram/quartā dumtaxat ad horam
Quinta ſume cibum/vinum bibe ſꝫ moderatum
Et pranſus breuiter dormi/vel lude parūpar
Poſtq̄ꝫ dormieris ſit mos tuus vt mediteris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Que meditatus eris tabulis dare ne pigriteris
Que dederis cere/ſperes qñ3 videre
Poſt hec I lectum cũ legeris ito ꝯmeſtum
Poſt ſumptas eſcas/ſi iam mouet hora quieſcas
Si tempus ſupereſt poſt cenã ludere poteſt
Sub tali meta conſtat tibi tota dieta

Explicit liber Octau⁹ alias Non⁹ Incipit decim⁹ quem Alan⁹ in Anticlaudiano totaliter ponit Et primũ Capitulũ eſt Qꝫ in criſto fuerit omnis plenitudo virtutũ

Et ſibi iũcta magis nature dona reſultẽt Alan⁹
Et pmũ donet donis mixtura fauorẽ
Sollers nature ſtudiũ q̄ ſingula ſparſim
Munera contulerat alijs concludit in vnum
Ludit op⁹ per qꝺ/ opi concluditur omni
In cuius ſpeculo locat omnis gratia ſedem
Forma Joſep/ſenſus ididé/paciencia iuſti
Job/zelus finees/moyſiqꝫ modeſtia Jacob
Simplicitas/ abrahéqꝫ fides/ pietaſqꝫ tobie

Secũdũ Ca. De dono modeſtie. iij. Ca. De dono rationis. iiij. Ca. de dono honeſtatis. v. Ca. De dono honoris. vj Ca. de dono ſapientie. vij Ca. De dono pietatis. viij. Ca. de dono fidei. ix. Ca. De dono largitatis. x. Ca. De dono fortune. et eſt vltimum. Que omnia habentur ꝑ ordinẽ in vltimo libro in Anticlaudiano Alani

Impreſſum delff Anno dñi. M. cccc. lxxxvij

Flores poetarum

KONINKLIJKE
BIBLIOTHEEK
'S GRAVENHAGE.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 G 70